

דוח הסיכונים המפורט
ליום 31 בדצמבר 2019

2019

דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים - תוכן עניינים

תוכן עניינים

עמוד	
6	חלק 1 - כללי
8	יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון
8	חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון
8	יחסים פיקוחיים עיקריים
9	גישת הבנק לניהול סיכונים
16	הסיכונים המתפתחים
18	דיון בגורמי סיכון
21	סקירת נכסי סיכון משוקללים
21	מידע נוסף על נכסי סיכון משוקללים
24	הון ומינוף
24	חלק 3 - הרכב ההון
24	הרכב ההון הפיקוחי
26	מידע נוסף על הון והלימות הון
29	חלק 4 - יחס המינוף
29	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף
29	גילוי על יחס המינוף
30	סיכון אשראי
30	חלק 5 - סיכון אשראי
30	מידע כללי על איכות סיכון אשראי
33	שינויים במלאי החובות הפגומים - הפנייה
33	גילוי נוסף בנוגע לאיכות האשראי של חשיפות אשראי
39	מידע נוסף על סיכון אשראי
39	שיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה
41	שימוש בדירוגי אשראי חיצוניים בגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי
44	חלק 5א - סיכון אשראי של צד נגדי
44	סיכון אשראי של צד נגדי
48	סיכון שוק
48	חלק 6 - סיכון שוק
48	מידע כללי ומידע נוסף על סיכון שוק
53	חלק 6א - סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRRBB) ובתיק למסחר
54	חלק 6ב - מידע כמותי על סיכון ריבית בתיק הבנקאי ובתיק למסחר
59	חלק 6ב - גילוי איכותי על פוזיציות במניות

תוכן עניינים

עמוד	
	סיכון נזילות
60	
60	חלק 7 - סיכון נזילות
60	גילוי איכותי בגין יחס כיסוי נזילות
66	מידע נוסף על סיכון נזילות וסיכון מימון
	סיכונים נוספים
67	
67	חלק 8 - תפעולי
71	חלק 9 - אחר - מידע נוסף על סיכונים אחרים
	תגמול
77	
77	חלק 10 - תגמול
77	גילוי איכותי
81	מידע נוסף על תגמול
	תוספות
83	
83	תוספת א' - קשרים בין הדוחות הכספיים לבין סכומים פיקוחיים
83	הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי ובין האיחוד הפיקוחי ומיפוי הדוחות הכספיים בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות
85	הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי
86	המקורות העיקריים להבדלים בין סכומי החשיפה הפיקוחית לבין היתרות המאזניות בדוחות הכספיים
87	הבהרות להבדלים בין סכומי החשיפה החשבונאית לסכומי החשיפה הפיקוחית
88	מילון מונחים
94	אינדקס

רשימת הטבלאות:

עמוד	
8	יחסים פיקוחיים עיקריים
18	טבלת גורמי סיכון
21	סקירת נכסי סיכון משוקללים
21	דוח תנועה בחשיפות לאחר הפחתות סיכון אשראי בכל משקל סיכון
23	נכסים משוקללים בסיכון ביחס לפעילויות העסקיות ולסיכונים הקשורים
24	הרכב ההון הפיקוחי תוך ציון הפניות למאזן הפיקוחי
26	דוח תזרים של תנועות ממועד הדיווח הקודם על ההון הפיקוחי
28	ניתוח השפעת השינויים על יחס הון עצמי רובד 1
29	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף
29	יחס המינוף
33	איכות האשראי של חשיפות אשראי
36	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק
38	חשיפות אשראי לפי יתרת תקופה לפירעון
39	חשיפות למדינות זרות
40	השיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה
41	הגישה הסטנדרטית - חשיפה לסיכון אשראי והשפעות הפחתת סיכון אשראי
42	הגישה הסטנדרטית - חשיפה לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון
43	נתונים על סיכון האשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיוור)
45	חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים
47	חשיפה לנגזרי אשראי
51	סיכון שוק בגישה סטנדרטית
51	ערך נתון בסיכון VAR
52	החשיפה בבסיס בפועל
54	שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק
55	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם של הבנק
56	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית
57	חשיפה כוללת של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית
58	שווי הוגן, מח"מ אפקטיבי והשפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים המורכבים של הבנק
61	יחס כיסוי הנזילות
63	הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה
66	נתוני הנכסים הפיננסיים הלא משועבדים והמשועבדים ברמת הבנק
81	תגמול שהוענק במהלך שנת הדיווח
81	תגמול - תשלומים מיוחדים
82	תגמול נדחה

חלק 1 - כללי

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בבנק ישראל והנחיותיו, כפי שעודכנו ביום 31 בדצמבר 2017, נדרשים תאגידים בנקאיים לפרסם דוח מפורט על הסיכונים ואופן ניהולם באתר האינטרנט שלהם, שיכלול מידע משמעותי כמותי ואיכותי לפי דרישות הגילוי של באזל ודרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי הפורום ליציבות פיננסית (FSF) ודרישות גילוי שפורסמו על ידי הועדה ליציבות פיננסית (Financial Stability Board). לצורך השלמת הגילוי יש לעיין בדוח זה ביחד עם הדוח הכספי, ובכלל זה עם פרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה ועם מידע אחר על סיכונים שמתפרסם לציבור.

מדיניות גילוי

הבנק התווה מדיניות גילוי למידע שנדרש לפי הוראה 651 של בנק ישראל, שאושרה על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון. עקרונות המדיניות קובעים תהליך לבחינת נאותות הגילויים, שנגזרים ממנה, בין היתר, קריטריונים איכותיים ופרמטרים כמותיים המסייעים לבחון כי הוצפו וטופלו באופן נאות כל הגילויים המהותיים הנדרשים, באופן שיביא לידיעת משתמשי הדוחות את כל המידע המהותי על פרופיל הסיכון של הבנק ודרכי ניהול הסיכונים. בנוסף, מעוגנות במדיניות הברקות הפנימיות והנהלים למתן גילוי למידע זה.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו-כלכליות בארץ ובעולם והשפעתן על מצב הנזילות והיציבות בשוקי ההון בחברות עסקיות בארץ ובעולם, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, שערי מניות, מחירי אגרות חוב, התנהגות המתחרים ושינוי בתנאי התחרות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "יעד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "ייתכן", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק טבלת גורמי הסיכון בדוח הסיכונים לשנת 2019 או פרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2019.

המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים.

תחולת היישום

מסגרת העבודה כוללת את הבנק בלבד. הבנק הינו חלק מקבוצת הבנק הבינלאומי. לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות אחרות כלשהן על העברת כספים או הון פיקוחי בתוך הקבוצה, מעבר למגבלות הכלליות החלות על ביצוע עסקאות מכל סוג כל עוד הבנק שומר על יחס ההון המזערי הנדרש ממנו על פי הדין. יצויין כי העברת כספים שאינם הון פיקוחי לחברת האם, כפופה לנב"ת 312 - עסקאות עם אנשים קשורים ונב"ת 313 - מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

הוראות רגולטוריות וגילויים נוספים הקשורים לפרופיל הסיכון של הבנק

התייעלות תפעולית

ביום 12 בינואר 2016, הופץ מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. לפי המכתב, דירקטוריון הבנק יתווה תכנית רב שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאי המכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התכנית לתקופה של חמש שנים בקו ישר. ביום 14 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק את מהלכי ההתייעלות במסגרת תכנית רב-שנתית שעלותה הוערכה בכ- 3.5 מיליוני ש"ח (לפני השפעת המס). ביום 16 בספטמבר 2018 הוארך תוקפן של ביצוע תכניות ההתייעלות עד ליום 31 בדצמבר 2019. הארכת התוקף מאפשרת לתאגידי הבנקאיים להרחיב את תכנית ההתייעלות בתחום כח האדם. הבנק הרחיב את תכנית ההתייעלות שלו אשר עלותה כ- 8.0 מיליוני ש"ח (לפני השפעת המס).

אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב - הפרשות להפסדי אשראי וחכירות

ביום 28 במרס 2018, פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב - הפרשות להפסדי אשראי והוראות נוספות". בהתאם למכתב נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושאים: הפרשות להפסדי אשראי; וחכירות. היישום לראשונה (בין ינואר 2020 וינואר 2021 בהתאם להוראה המתאימה) יבוצע בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בכללים בארה"ב. במסגרת המכתב נקבעו קווים כלליים ומועדי היישום לראשונה של ההוראות החדשות. הבנק נערך ליישום הכללים. לפרטים בדבר עיקרי השינויים הצפויים ראה בדוח הכספי ליום 30 בספטמבר 2019 פסקת תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם - בביאור מדיניות חשבונאית (ביאור 1). להערכת הבנק, יישום ההוראות החדשות צפוי להביא לגידול בסך של כ- 42 מיליוני ש"ח ביתרת נכסי זכות השימוש ולגידול מקביל בסך של כ- 42 מיליוני ש"ח ביתרת ההתייבויות בגין חכירה למועד היישום לראשונה. כמו כן, להערכת הבנק, יישום ההוראות החדשות צפוי להביא לירידה בשיעור ההון העצמי רובד 1 ובהון הכולל בשיעור של כ- 0.11% וכ- 0.11% בהתאמה, זאת כתוצאה משקלול נכסי הסיכון בגין נכסי זכות שימוש הנובעים מחכירות תפעוליות שיוכרו במאזן בשיעור של 100% והתאמת יתרות המסים הנדחים המתייחסים. בנוסף, יישום ההוראות החדשות צפוי להביא לירידה ביחס המינוף של הבנק בשיעור של כ- 0.03%.

חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון להלן גילוי על היחסים הפיקוחיים העיקריים. הבנק עומד ביעדים הרגולטוריים והפנימיים ביחסים אלו

31.12.18	31.03.19	30.06.19	30.09.19	31.12.19	
					במיליוני ש"ח
					הון זמין
650.2	670.9	688.8	708.8	721.6	הון עצמי רובד 1
643.6	664.6	683.0	703.4	716.6	הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ( )
650.2	670.9	688.8	708.8	721.6	הון רובד 1
643.6	664.6	683.0	703.4	716.6	הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (*)
704.0	724.7	744.9	764.1	776.5	הון כולל
697.4	718.4	739.1	758.7	771.5	הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר (*)
4,985.9	5,072.7	5,232.5	5,279.2	5,347.2	נכסי סיכון משוקלים
4,985.9	5,072.7	5,232.5	5,279.2	5,347.2	סך הכל נכסי סיכון משוקלים (RWA)
					באחוזים
13.04%	13.22%	13.16%	13.43%	13.50%	יחסי הלימות הון, לפי הוראות המפקח על הבנקים
					יחס הון עצמי רובד 1
12.90%	13.10%	13.05%	13.32%	13.40%	יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
13.04%	13.22%	13.16%	13.43%	13.50%	יחס הון רובד 1
12.90%	13.10%	13.05%	13.32%	13.40%	יחס הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
14.12%	14.29%	14.24%	14.47%	14.52%	יחס הון כולל
13.99%	14.16%	14.13%	14.37%	14.43%	יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר
9.00%	9.00%	9.00%	9.00%	9.00%	יחס הון עצמי רובד 1, הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
4.04%	4.22%	4.16%	4.43%	4.50%	יחס הון עצמי רובד 1, מעבר לנדרש על ידי המפקח על הבנקים
					יחס המינוף, לפי הוראות המפקח על הבנקים
8,963.5	8,965.1	9,531.2	9,263.9	9,390.3	סך החשיפות (במיליוני ש"ח)
7.25%	7.48%	7.23%	7.65%	7.68%	יחס המינוף (באחוזים)
7.18%	7.41%	7.17%	7.59%	7.63%	יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר (באחוזים)
					יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים
997.4	1,015.5	990.2	922.5	874.2	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (במיליוני ש"ח)
556.5	565.6	555.4	458.1	422.1	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים (במיליוני ש"ח)
180%	179%	179%	204%	213%	יחס כיסוי נזילות (באחוזים)

(*) הון, יחסי הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ויחס מינוף הינם לאחר השפעת התאמות בגין מהלכי התייעלות תפעולית- ר' סעיף התייעלות תפעולית.

גישת הבנק לניהול סיכונים

תיאור המודל העסקי של הבנק

בשנים האחרונות קבוצת הבנק התאימה עצמה לסביבה תחרותית משתנה על ידי תהליכי התייעלות, לצד בניית יכולות טכנולוגיות בדגש על שיפור הצעת הערך הדיגיטלית. גם בשנים הבאות צפויה קבוצת הבנק להמשיך להתייעל ולבנות יכולות טכנולוגיות ואחרות אשר יסייעו לה בהתאמה והתמודדות עם הסביבה המשתנה. זאת, על מנת לאפשר לקבוצה להתחרות מול גופים פיננסיים טכנולוגיים וכן להתאים את יכולותיה וכלי ניהול הסיכונים שלה לעולם דיגיטלי וטכנולוגי.

פעילותו העסקית של הבנק מתמקדת במספר מישורים עיקריים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים ללווים, העומד ביסודה של הבנקאות המסחרית. ההכנסות מפעילות זו מקבלות את ביטוין בהכנסות רבית, נטו ומהוות את מקור הרווח העיקרי של הבנק. פעילות זו טומנת בחובה סיכונים שונים ובעיקר סיכון אשראי הנובע ממתן אשראי וסיכון נזילות בשל משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים שעומדים לרשות הבנק. להרחבה אודות ניהול הסיכונים השונים ראה פרקים על סיכון אשראי וסיכון נזילות.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות במגוון רחב של פעילויות בתחומי מטבע חוץ, סחר חוץ, ניירות ערך, שירותי מידע, כרטיסי אשראי, מכשירים פיננסיים נגזרים וכיו"ב. פעילות זו טומנת בחובה סיכונים שונים ובעיקר סיכון תפעולי הנובע מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים של אנשים או של מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. לפירוט ראה פרקים של סיכון תפעולי וסיכון אשראי צד נגדי.
- השקעת כספי הנוסטרו של הבנק כאשר הסיכון המרכזי הינו סיכון שוק. לפירוט ראה פרק סיכון שוק.
- ייעוץ השקעות. פעילות זו טומנת בחובה בעיקר סיכון ציות בתחום אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך. להרחבה ראה סיכוני ציות.

הבנק פועל באמצעות שני אגפים עסקיים עיקריים ומחלקת נכסי לקוחות:

- אגף אשראי המרכז את מכלול הפעילות מול לקוחות עסקיים (corporate) ומסחריים (middle market). במסגרת זו פועלת מחלקת אשראי עסקי המרכזת את פעילות הסניפים העסקיים של הבנק.
- אגף בנקאות, באמצעות הסניפים, מספק שירותי בנקאות לכלל מגזרי הלקוחות - משקי בית, בנקאות פרטית ועסקים קטנים.
- מחלקת נכסי לקוחות המרכזת את מכלול הפעילות בתחומי שוק ההון, הכספים והמט"ח מול הלקוחות הפרטיים, העסקיים, המוסדיים ופעילי שוק ההון.

הבנק מתנהל על פי תכנית אסטרטגית שגובשה לשנים 2017-2021. לפירוט בנושא ראה פרק התכנית האסטרטגית בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדוח הכספי.

כלל הסיכונים והערכת הסיכון בגינם מפורטים בהרחבה במסגרת טבלת גורמי הסיכון בדוח השנתי ובמידה וחל שינוי ניתנת התייחסות בדוח הרבעוני. הסיכונים מנוהלים בין שלושת קווי ההגנה, כאשר תיאבון הסיכון (האיכותי ו/או הכמותי) מוצג בהרחבה במסמכי המדיניות ופרופיל הסיכונים מדווח במסגרת מסמך הסיכונים כמפורט בדוח זה.

תיאור פרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי ודרכי ניהולו

כאמור לעיל, פעילותו של הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולוויים), סיכוני שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הריבית, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים, לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע, סיכון ציות ואיסור הלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי וסיכון מוניטין.

ככלל, תיאבון הסיכון של הבנק הינו מידתי. כל הסיכונים העיקריים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. כל סיכון מנוהל במסגרת מסמך מדיניות ייעודי שקובע, בין היתר, את תיאבון הסיכון. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הבנק מבצע תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון

נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכונים נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.

מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים שנקבעו, תוך טיפוח התמחויות בבנק, ניצול היתרונות למגוון וגודל, תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודיווח נאותים.

תפיסת הסיכון הכוללת של הבנק עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועל העקרונות המנחים (ה-Sound Practices) של וועדת באזל, המושתתת על העיקרון כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות לתחומים והגדרת היקף החשיפה, מעגלי בקרה וביקורת, מערכי דיווח ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו על פי אמות מידה מקובלות.

מבנה הממשל התאגידי

ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בבנק באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה: קו ההגנה הראשון שמקיימים האחראים על יצירת הסיכון וניהולו, קו ההגנה השני שמקיימת המחלקה לניהול סיכונים ויחידת הציות הבלתי תלויות, אגף החשב והייעוץ המשפטי וקו ההגנה השלישי שמקיימים מערך הביקורת הפנימית והחיצונית.

מנהל הסיכונים הראשי - דורון סגל כפוף למנכ"ל הבנק, נושא באחריות מפורשת לפונקציית ניהול הסיכונים ולמסגרת ניהול הסיכונים המקיפה לרוחב הארגון כולו.

מנהל הסיכונים הראשי (CRO) עומד בראש המחלקה לניהול סיכונים אשר תפקידה להשלים את פעילויות ניהול הסיכונים של קו העסקים, תוך תכנון, תחזוקה ופיתוח שוטף של מסגרת העבודה לניהול הסיכונים, אתגור נאותות התשומות, ניהול הסיכונים של קווי העסקים, מדידת הסיכון ודיווח.

המחלקה כוללת כיום את היחידה להערכת סיכונים אשראי. ניהול סיכונים תפעוליים והמשכיות עסקית וכן בקרת סיכונים שוק ונזילות ובקרת סיכונים אשראי מתבצעות על ידי מנהלי היחידות, המהווים חלק מהחטיבה לניהול סיכונים בחברת האם. היחידות הינן פונקציות עצמאיות בלתי-תלויות הכפופות ליו"ר הדירקטוריון ומבצעות בקרת סיכונים עצמאית ובלתי תלויה על החשיפות לסיכונים תפעוליים, סיכונים שוק ונזילות וסיכונים אשראי, בהתאמה.

המחלקה לניהול סיכונים מובילה את גיבוש מסמכי מדיניות השונים ומאתגרת את מסמכי מדיניות ניהול הסיכונים האחרים הנתונים באחריות של כל מנהל סיכון. כמו כן, מפתחת מתודולוגיות וכלים כמותיים ואיכותיים, בסיוע חברת האם, לזיהוי ומדידת החשיפה לסיכונים, תומכת בנוטלי הסיכונים בכל הקשור לניהול הסיכון שבאחריותם, עוסקת בבקורות, ניתוח ודיווח ביחס לחשיפות הבנק לסיכונים השונים.

בנוסף, המחלקה מבצעת תהליך של הערכת אפקטיביות הבקרה של גורמי הבקרה בקו הראשון, מגבשת המלצות בתחומי ניהול סיכונים לרבות ביחס לתיאבון לסיכון, נותנת חוות דעת בלתי תלויות בתחום האשראי, מבצעת בקרה על שמירת הלימות ההון ועוד.

תחום ניהול סיכונים אשראי, כפוף למנהל הסיכונים הראשי כחלק מיישום נוהל בנקאי תקין 311. במסגרת קבלת אחריות המחלקה לניהול סיכונים על קביעת נאותות הסיווגים וההפרשות, משמש מנהל הסיכונים הראשי כיו"ר הוועדות לחובות בעייתיים, למעט הוועדות בראשות מנכ"ל הבנק ומעלה. בנוסף, מתכנס פורום לניהול סיכונים אשראי קבוצתי המתמקד בניתוח סיכונים האשראי השונים ובכלל זה סיכון האשראי הצרכני. יו"ר הפורום הינו מנהל הסיכונים הראשי הקבוצתי ומשתתפים בו, בין היתר, נציגי החטיבות העסקית והבנקאית של חברת האם וכן נציגי הבנק. מנהל הסיכונים הראשי משמש גם כמנהל הסיכונים התפעוליים.

האחראים הנוספים על ניהול הסיכונים בבנק הם:

החשבונאי הראשי - רו"ח אלון שפירא, חבר הנהלה העומד בראש אגף החשב אשר אחראי על ההכנה של הדיווח הכספי והבקרה עליו ומהווה חלק מקו ההגנה השני.

מר גבריאל טייטל, מנכ"ל הבנק, משמש כמנהל סיכונים פיננסיים. הוא שימש גם כמנהל סיכון אסטרטגי ומוניטין (עד 8 בדצמבר 2019). מר יעקב שורי כיהן כמנכ"ל הבנק עד ליום 26 ביולי 2019 ושימש כמנהל סיכונים פיננסיים.

גב' איריס ניסנקורן החלה לכהן כמנכ"ל וראש אגף בנקאות ונכסי לקוחות ביום 8 בדצמבר 2019. היא משמשת גם כמנהלת סיכון אסטרטגי ומוניטין.

גברת רונית עוזיאל, סמנכ"ל, ראש אגף אשראי, משמשת כמנהלת סיכונים אשראי.

עו"ד חוה אלקוני-נימין, היועצת המשפטית של הבנק, משמשת כמנהלת הסיכונים המשפטיים.

עו"ד לימור אזולאי מכהנת כמנהלת סיכוני ציות, במסגרת תפקידה כקצין הציאות הראשי, ובכלל זה בין היתר, מנהלת סיכוני איסור הלבנת הון, איסור מימון טרור וסיכונים חוצי גבולות, CRS, ממונה על האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך ובדיני התחרות הכלכלית. כמו כן, מכהנת כ- Responsible Officer הממונה על יישום הוראות ה-FATCA והסכם ה-QI. מר רון גריסרו, מנכ"ל מתף - מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ, משמש כמנהל סיכוני זו. מר יהושע פלג, מנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע, משמש כמנהל סיכוני הסייבר וכפוף מקצועית למנהל הסיכונים הראשי הקבוצתי.

סיכונים נוספים כדוגמת סיכוני רגולציה וחקיקה מנוהלים ומפוקחים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל וע"י חברי ההנהלה ונושאי משרה נוספים בתחום הנתון לאחריותם.

ניהול הסיכונים מתבצע על פי מדיניות שנקבעה בדירקטוריון המתבססת על מדיניות הבנק ועל בסיס מתודולוגיית ניהול סיכון קבוצתית, תוך שימת לב לאופי המיוחד של הפעילות בבנק. מנהל הסיכונים הראשי כפוף למנכ"ל הבנק ומונחה מקצועית על ידי מנהל הסיכונים הראשי הקבוצתי.

הבנק מנהל את הסיכונים תוך חתירה לפרואקטיביות וזומה אל מול החשיפה לסיכון ולא רק בתגובה להתממשות סיכונים בלבד. הבנק מקיים תהליכים מתמשכים של זיהוי, הערכה, תיעוד וניטור של הסיכונים המהותיים אליהם הוא חשוף, על מנת להבטיח כל העת כי הסיכונים המהותיים מולם קיימת חשיפה, מזוהים ומנוהלים בצורה אפקטיבית. הבנק רואה בממשל התאגידי אבן יסוד בהערכת הנאותות ההוגית שלו. השליטה, הפיקוח והבקרה על נאותות ניהול הסיכונים בבנק נעשים, בין היתר, על ידי הדירקטוריון, וועדות מטעמו, ההנהלה וועדות הנהלה בתחומי הסיכון השונים, כמפורט להלן:

התייחסות הדירקטוריון וועדותיו לסוגיות ניהול הסיכונים

- הדירקטוריון נושא באחריות לעסקי התאגיד הבנקאי ולאיתנותו הפיננסית. הדירקטוריון מתווה את אסטרטגיית הסיכון הכוללת, לרבות תיאבון הסיכון כמפורט להלן:
- א. דירקטוריון הבנק ו/או וועדותיו מתווה את האסטרטגיה של הבנק.
  - ב. דירקטוריון הבנק דן ומאשר אחת לשנה את תכנית העבודה השנתית ואחת לתקופה את מדיניות ניהול הסיכונים בתחומי הסיכון המהותיים השונים, הכוללות, בין היתר, את תיאבון הסיכון הכולל, מסגרות הסיכון ותקרות החשיפה המותרות בתחומי הפעילות ובמגזרים השונים וכן מציב סטנדרטים לניהול, מדידה, בקרה ודיווח על החשיפה לסיכונים השונים. במסגרת זאת, מתאים הדירקטוריון ו/או וועדותיו את מדיניות החשיפה לסיכונים השונים לשינויים ולתמורות בשווקים הפיננסיים ולסביבת הפעילות של הבנק.
  - ג. דירקטוריון הבנק ו/או וועדותיו מאשר פעילויות חדשות ומוצרים חדשים מהותיים העלולים ליצור חשיפות חדשות, תוך בחינת הסיכון שהפעילות יוצרת וכן את יכולת הבנק לנהל, למדוד ולבצע בקרה בלתי תלויה על סיכוני הפעילות.
  - ד. במסגרת עבודת הדירקטוריון פועלת ועדת אשראי ועסקים, המשמשת כוועדת ניהול סיכונים ונוסטרו. הוועדה מקבלת דיווח רבעוני על חשיפות הבנק לסיכונים השונים וכן על עמידת הבנק במגבלות רגולטוריות ובמגבלות שקבע הדירקטוריון. בנוסף, הוועדה מבצעת בחינה של נאותות ואפקטיביות מערך ניהול ובקרת הסיכונים בבנק. בוועדה נדון, בין היתר, מסמך הסיכונים הרבעוני.
  - ה. במסגרת עבודת הדירקטוריון פועלות ועדות נוספות המתכנסות מספר פעמים בשנה בנושאים של: הלוואות, ביקורת, מערכות מידע ותגמול.
  - ו. ככלל, לפחות אחת לרבעון מתכנסת ועדת הביקורת של הדירקטוריון. ועדת הביקורת מפקחת על פעילות הביקורת הפנימית של הבנק לרבות המלצה לדירקטוריון לגבי: מינוי מבקר פנימי, אישור כתב המינוי והסמכויות של המבקר הפנימי ותכנית העבודה של הביקורת הפנימית. הוועדה מבצעת מעקב אחר יישום תכנית העבודה של הביקורת הפנימית ודנה בדוחות ביקורת מהותיים ובדיווחים אחרים של המבקר הפנימי, מפקחת על עבודת רואה החשבון המבקר ועוד.

התייחסות ההנהלה לסוגיות ניהול הסיכונים

הנהלת הבנק אחראית להשאת רווחי הבנק בהתאם לתיאבון הסיכון שנקבע ותוך עמידה במגבלות החשיפה לסיכונים וקידום עסקיו ובמסגרת זו לניהול הפעילות היום יומית של הבנק. ההנהלה אחראית לביצוע החלטות הדירקטוריון, לרבות ביצוע התכנית האסטרטגית ויישום מדיניות הבנק ותיאבון הסיכון כפי שאושרה על ידי הדירקטוריון.

- א. פעם בשבוע מתכנסת ועדת נזילות וניהול סיכונים פיננסיים בראשות המנכ"ל, בהשתתפות חברי ההנהלה ומנהלים בכירים, ביניהם גם מנהל הסיכונים הראשי, ודנה על סמך דיווחים ניהוליים במצב הנזילות בשקלים ובמטבע חוץ, בסיכון השוק (לרבות סיכון הריבית של הבנק), בהתפתחויות הפיננסיות בשווקים הפיננסיים ובמוצרים חדשים.
- ב. הנהלת הבנק בראשות המנכ"ל מתכנסת פעם בשבוע ודנה, בין היתר, במגוון נושאים בתחום ניהול ובקרת הסיכונים השונים, לרבות מסמכי מדיניות לניהול הסיכונים השונים, במסמך הסיכונים הרבעוני, בממצאי דוחות ביקורת, אירועי כשל, סטטוס התקדמות בתכניות שונות, תרחישי קיצון, מסמך ה-ICAAP, מוצרים/תהליכים חדשים ועוד. ההנהלה מעבירה המלצותיה לדירקטוריון וועדותיו השונות.
- ג. וועדת אשראי בראשות המנכ"ל מתכנסת לפחות פעם בחודש ודנה בבקשות אשראי חדשות ובחידושי אשראי.
- ד. צוות ניהול נכסים והתחייבויות בראשות המנכ"ל מתכנס פעם בשבועיים ודן, בין היתר, בהתפתחויות המרכזיות בחשיפות הפיננסיות בבנק לאור ההתפתחויות והתחזיות בתחום המאקרו, במגבלות החשיפה לסיכונים הפיננסיים בכניסה לפעילויות חדשות ובהתפתחות תיק הנוסטרו.
- ד. הפורום הקבוצתי לניהול סיכונים תפעוליים בראשות מנכ"ל הקבוצה ובהשתתפות חברי ההנהלה, מנכ"לי חברות הבנות ומנהלי הסיכונים של הקבוצה, מתכנס לפחות אחת לרבעון ומקיים מעקב שוטף על מצב החשיפה לסיכונים תפעוליים, בין היתר בהתבסס על ממצאי סקרי הסיכונים השונים וכן על הפעולות הננקטות על ידי היחידות השונות וחברות הבנות, למזעור חשיפות אלה. הפורום משמש גם כפורום בנושא מניעת סיכונים מעילות והונאות.
- ה. דיון ייעודי בנושאי ניהול נכסים והתחייבויות והשקעות נוסטרו מתקיים בהנהלה לפחות מידי חודש. בדיון נדונים התפתחויות בחשיפות הפיננסיות של הבנק, לרבות הפעילות בתיק הנוסטרו ונושאים נוספים הקשורים לניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.
- ו. פורום ציות (לרבות אכיפה פנימית בידי ני"ע) בראשות מנכ"ל חברת האם ובהשתתפות ראשי החטיבות והמערכים בחברת האם ובחברות הבנות, מתכנס אחת לרבעון.
- ז. ועדת חובות בעייתיים בראשות המנכ"ל ובהשתתפות מנהלת אגף אשראי ומנהל המחלקה לניהול סיכונים. הועדה ממליצה לדירקטוריון על ביצוע הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות בעייתיים. בנוסף, מתקיימות ועדות באגפים השונים, בראשות חברי ההנהלה וגורמים בכירים שונים בתחום פעילותם.

פונקציית הביקורת הפנימית

מערך הביקורת הפנימית של הבנק, מעריך במסגרת הביקורות המבוצעות על ידו בסניפים וביחידות המטה, את תהליך ניהול הסיכונים בקבוצה, את יישום המדיניות ואת ביצוען בפועל של החלטות הדירקטוריון בהיבטי ניהול הסיכונים השונים. בנוסף, הוא מעריך את מידת ההתאמה ואת אפקטיביות ואיכות תהליכי הבקרה הנהוגים בקבוצה. כמו כן, המערך מבצע את הסקירה הבלתי תלויה על תהליך ה-ICAAP השנתי המתקיים בבנק, במטרה לאתגר את התהליך ולבחון את מהימנות ושלמות הנתונים המוצגים בו והתאמתו לדרישות הפיקוח על הבנקים. הביקורת הפנימית פועלת על פי תכנית עבודה רב-שנתית לתקופה של ארבע עד חמש שנים ותכנית עבודה שנתית הנגזרת ממנה, הכוללת את כל הפעילויות והישויות של הבנק. תכנית העבודה מבוססת על מתודולוגיה שיטתית של הערכת סיכונים ומביאה בחשבון, בין היתר, את הערכת הסיכונים כפי שבאה לידי ביטוי במסמך ה-ICAAP והערכות של הביקורת הפנימית בנוגע למוקדי הסיכון בפעילות הבנק, לרבות מוקדי הסיכון השונים ולממצאים שהועלו בביקורות קודמות שבוצעו על ידי ועל ידי גורמים חיצוניים. תכנית העבודה כוללת את הקצאת התשומות ואת התדירות לביצוע הביקורת בהתאמה לרמת הסיכון של הישות/הפעילות המבוקרת. עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת על פי דרישות החוק השונות, לרבות חוק הביקורת הפנימית, פקודת הבנקאות, כללי הבנקאות, הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו לרבות הוראת ניהול בנקאי תקן 307 (מסדירה בין היתר, את תפקידי הפונקציה, היקף פעילותה, שיטות עבודתה והדיווחים שעליה להעביר), הנחיות של גופים רגולטוריים אחרים, וכן בהתאם לתקנים מקצועיים מקובלים שנקבעו על ידי הלשכה העולמית למבקרים פנימיים.

הדיווחים התקופתיים של הביקורת הפנימית כוללים דיווח חודשי, דיווח חצי-שנתי ודיווח שנתי ומוגשים למנכ"ל ולחברי הנהלת הבנק, לחברי ועדת הביקורת וליו"ר הדירקטוריון. הדיווח החצי-שנתי והדיווח השנתי של הביקורת הפנימית כוללים דיווח בדבר ביצוע תכנית העבודה למול התכנון, רשימה של כל דוחות הביקורת שהופצו בתקופה המדווחת, דיווח בדבר ממצאי המעקב אחר תיקון הליקויים העולים מדוחות הביקורת ותמצית מהממצאים המהותיים שהועלו בדוחות הביקורת ובדיווח השנתי הערכה של אפקטיביות הבקרה הפנימית.

ערוצים לצורך תקשורת, הגבלה ואכיפה של תרבות הסיכון

מסמכי המדיניות היעודיים מתורגמים לנהלים תפעוליים רלבנטיים המאפשרים לגורמים המקצועיים לפעול ליישום המדיניות. בכל מסמך מדיניות רלוונטי הוגדר תיאבון הסיכון, במסגרתו נקבעו מגבלות וספי דיווח. הטיפול בחריגות והסטיות הינן בהתאם למדרג הסמכויות המתאים שנקבע במדיניות. מתקיימת תשתית דיווחית לחריגות והסטיות מתיאבון הסיכון, בין היתר דיווחים לראשי האגפים, להנהלה ו/או דירקטוריון וועדותיות. קביעת קוד אתי הולם - הדירקטוריון הינו הגוף ה"קובע את הטון" ביישום נורמות התנהגות ותמריצים המעודדים התנהגות מקצועית ואחראית בכל הדרגים, בקביעת סטנדרטים מקצועיים וערכי תאגיד המקדמים יושרה ובביסוס תרבות פנים ארגונית המדגישה ומציגה בפני עובדים בכל הדרגים את חשיבותן של הבקורות הפנימיות, בין היתר באמצעות קביעת קוד אתי הולם. הדרכות ופורומים - אנשי המחלקה לניהול ניהול סיכונים משתתפים במגוון הדרכות ופורומים מקצועיים קבוצתיים הקשורים לסיכון בין קווי העסקים ופונקציות הסיכון.

ההיקף והמאפיינים העיקריים של המערכות למדידת סיכונים

ניהול הסיכונים מתבצע בכל סיכון במערכות שונות המאפשרות מדידה של הסיכון ומעקב שוטף המספקות לדירקטוריון ולהנהלה מידע שוטף בנוגע לפרופיל הסיכון של הבנק. ככלל מערכות אלה מאפשרות סכימת החשיפות וחישוב מדדי סיכון על פי קווי עסקים לפי הצורך מסייעות בזיהוי ריכוזי סיכון רלוונטיים וסיכונים מתהווים, מזהות ומתריעות על מקרים של הפרת מגבלות, מאפשרות ניתוח תרחישי קיצון ומשקפות השפעת פעולות גידור והפחתת סיכון. פעילות הבנק מושתתת על מודלים בתחומים שונים. על מנת להבטיח את שלמות, ודיוק הנתונים, הבנק מבצע עבודת תיקוף בלתי תלויה באמצעות היחידה לתיקוף מודלים הפועלת בחטיבה לניהול סיכונים בחברת האם כמפורט בפרק סיכונים שוק.

תהליך דיווח המידע על הסיכונים

בבנק קיימת תשתית דיווחית ענפה לרוחב קווי ההגנה, המעוגנת במסמכי המדיניות השונים. דיווחים בגין הסיכונים השונים מוגשים להנהלה, דירקטוריון וועדותיו השונות בהתאם לרלוונטיות הנושאים המדווחים. להרחבה ראה פרקי הסיכונים בדוח זה. מידי רבעון נכתב מסמך סיכונים של הבנק על ידי המחלקה לניהול סיכונים. המסמך מוצג בפני הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק. מסמך הסיכונים בוחן את כלל הסיכונים, שאליהם חשוף הבנק במסגרת פעולותיו, תוך פירוט הממצאים ברמת הסיכון הספציפי וכן את תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו. במסמך מוצגת סקירת מנהל הסיכונים הראשי על מצב ניהול הסיכונים בבנק ועל אפקטיביות ואיכות ניהול הסיכונים. כמו כן, נסקרות בו עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות הסיכון וכן טיפול המחלקה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות שנקטו על ידי המחלקה ברבעון הרלוונטי.

מבחני קיצון

לבנק מגוון תרחישי קיצון לסיכונים הייחודיים כפי שמוטמעים במסמכי המדיניות השונים ובכלל זה ניתן למנות את התרחישים העיקריים הבאים: בתחום סיכונים אשראי מבוצעים תרחישי קיצון ללווים ולקבוצות לוויים גדולים, לענפים מרכזיים ולהחמרת תנאי מאקרו. בתחום הסיכונים הפיננסיים מבוצעים תרחישי קיצון לשחיקה בשווי ההגון כתוצאה משינויים בגורמי הסיכון הפיננסיים השונים ועוד. הבנק מיישם מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית ובוחן את יחסי ההון לפי תכנון ההון התלת-שנתי. המתווה כולל, בין היתר, תרחישי קיצון הוליסטיים בתחום סיכונים השוק (הן על התיק הבנקאי והן על התיק למסחר), הנזילות והאשראי, איסור הלבנת הון, ציות, אסטרטגיה, מוניטין, תפעולי ועוד. התרחישים משלבים התממשות של מספר מוקדי סיכון בו זמנית. התרחישים שמפעיל הבנק כוללים תרחישים מסוג ניתוחי רגישות, תרחישים היסטוריים, תרחישים היפותטיים ותרחישים מאקרו-כלכליים. תוצאות התרחישים והמשמעות שלהם מדווחות להנהלה, לוועדה לניהול סיכונים ולדירקטוריון. תרחישי הקיצון מהווים כלי משלים למיפוי ולניהול הסיכונים הגלומים בכלל הפעילויות של הבנק ובמוקדי הסיכון הנגזרים מהם. התרחישים ותוצאותיהם מהווים כלי לאיתור נקודות החולשה וקבלת החלטות. לבנק תכניות הנהלה להתמודדות עם תרחישי הקיצון באמצעות נקיטת אמצעים שונים. בנוסף, הבנק מחשב מבחן קיצון על בסיס פרמטרים יחודיים לפעילות הבנק.

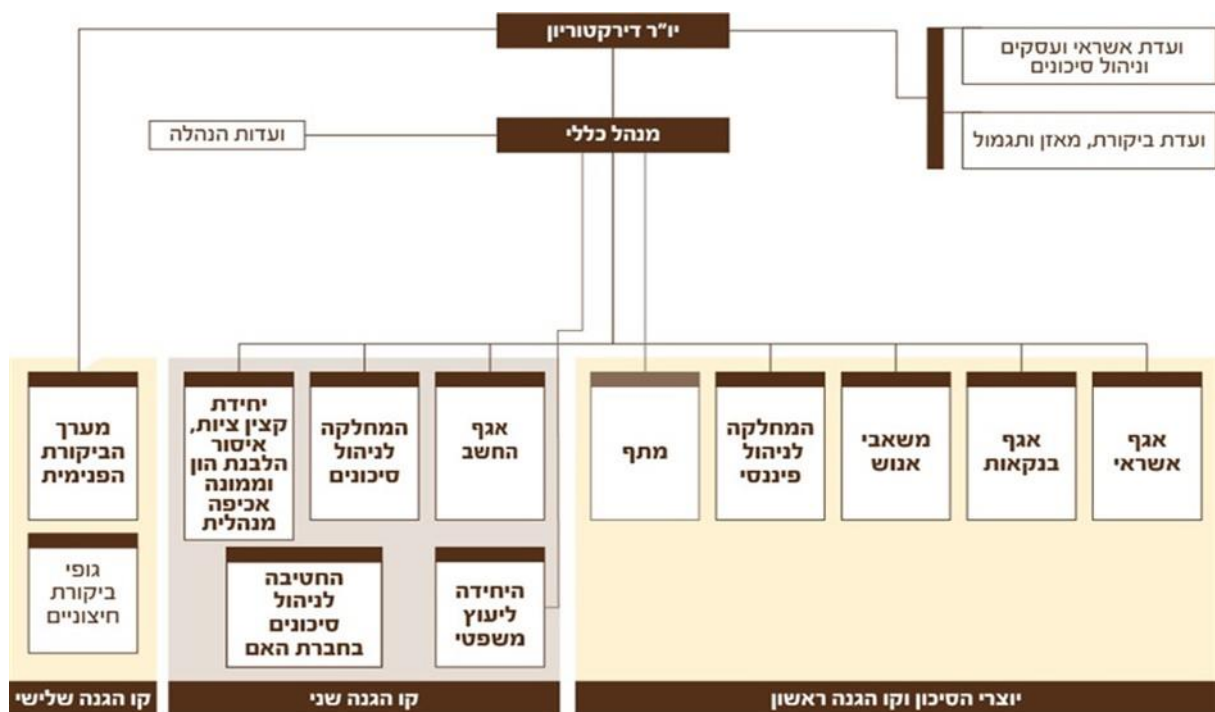
הפחתה של הסיכונים

הבנק עושה שימוש בפעולות שונות שנועדו לגדר ולהפחית סיכונים, ובין היתר ניתן למנות: קבלת ביטחונות מלקוחות, שיעבוד נכסים, חתימה על הסכמים מפחיתי סיכון ועוד. בנוסף הבנק מבצע פעולות גידור על תיק הנכסים וההתחייבויות להקטנת סיכונים שוק. לבנק ביטוחים שונים המסייעים בהפחתת הסיכונים התפעוליים. פירוט נוסף בפרקים השונים.

בנוסף לבנק מערך שלם של מסמכי מדיניות והגדרת תפקידים, מנגנוני בקרה ופיקוח, מערך דיווח, תכניות עבודה ואכיפה להבטחת האפקטיביות של ניהול הסיכונים.

כמו כן, הפחתת הסיכונים באה לידי ביטוי בעבודת פונקציית ניהול הסיכונים שמוודאת שכל הסיכונים להם חשוף התאגיד הבנקאי מנוהלים כראוי על ידי היחידות הרלבנטיות ומוצגות לדירקטוריון במסגרת ראייה הוליסטית. המחלקה לניהול סיכונים מזהה את כלל מוקדי הסיכון במסגרת תהליך ה-ICAAP, מריצה תרחישי קיצון על מוקדי הסיכון שזוהו ובוחנת את הנאותות ההונית של הבנק ומקצה הון במידת הצורך; מנטרת ומעריכה באופן שוטף מוקדי סיכון מרכזיים; שותפה לתהליכים ולמוצרים חדשים בבנק ובוחנת את הסיכונים הגלומים בפעילות; מאתגרת את ניהול הסיכונים בקו הראשון ואת אפקטיביות הבקורות; דואגת לחיזוק תרבות ארגונית שמקדמת ערכי ציות בקרב העובדים.

המבנה הארגוני של ניהול הסיכונים

תרבות ניהול הסיכונים

תרבות ניהול הסיכונים ותפיסתו של הבנק מושתתת על ממשל תאגידי איתן ושימוש בפרקטיקה מיטבית ועדכנית לניהול הסיכונים, ראייה רחבה, תרבות ארגונית מוכוונת סיכון וביצוע ההתאמות הנדרשות בהתאם לצרכי היחידות העסקיות ומאפייניהן. הממשל התאגידי ותהליכי ניהול הסיכונים בבנק מבטיחים כי במסגרת התנהלותו העסקית, נוטל הבנק סיכונים מבלי לחרוג ממגבלות החשיפה שהגדיר על בסיס תיאבון הסיכון שלו ומצמצם למינימום את אפשרות התממשותם של הסיכונים אליהם הוא חשוף. במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא עבודת הדירקטוריון (301) ובנושא ניהול סיכונים (310) אומצו, בין היתר, עקרונות באזל בתחום הממשל התאגידי וניהול הסיכונים.

תפיסת באזל, מבוססת על עקרון של הקצאת הון כנגד הסיכונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי ועל הגדרת יעדי הון של הבנק המכתיבים את היקפי הפעילות, לרבות יחס מינימלי, בין הון הבנק לבין נכסי הסיכון שלו.

לבנק מסמך עקרונות הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים, המהווה תשתית לממשל התאגידי של ניהול ותרבות הסיכונים בבנק, התואמת את עקרונות באזל והנחיות בנק ישראל. במסמך מוגדרים הגופים השונים הפועלים במשימות ניהול סיכונים, התהליכים היסודיים של ניהול הסיכונים וכן חלוקת התפקידים והמשימות, הסמכות והאחריות של האורגנים השונים מרמת הדירקטוריון, ההנהלה, חברי ההנהלה וראשי האגפים האחראים כל אחד על

סיכונים שבתחומי פעילותם, גופי ניהול הסיכונים ובקרת ניהול סיכונים והביקורת הפנימית. המסמך מיושם באמצעות נוהל הדירקטוריון, מסמכי המדיניות הרלוונטיים ונהלי היחידות השונות.

תהליכי יסוד של ניהול הסיכונים בבנק - תרבות ניהול הסיכונים ותפיסת ניהול הסיכונים של הבנק עולה בקנה אחד עם המסגרת שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ומכתיבה יישום תהליכי יסוד של ניהול סיכונים בעלי יחסי גומלין הדוקים ביניהם, כמפורט להלן, אשר שותפים להם הדירקטוריון, ההנהלה, יחידות עסקיות ויחידות שאינן עסקיות בבנק. תהליכי הליבה המפורטים להלן מהווים בסיס למכלול משימות ניהול הסיכונים בבנק:

- גיבוש התיאבון לסיכון והקצאת מגבלות חשיפה לסיכונים.
- הערכה עצמית של הלימות או נאותות הון הבנק על בסיס הערכת היכולת של הבנק ליטול ולנהל סיכונים אל מול מקורות ההון הזמינים של הבנק.
- קביעת יעדי ההון ותכנון ההון.
- קביעת מדיניות לניהול הסיכון.
- יישום של המדיניות לניהול הסיכון.

תהליך הערכה עצמית של הלימות/נאותות ההון (ה- ICAAP) - הינו תהליך עצמאי שמתבצע על ידי הבנק במסגרת הנדבך השני של באזל ומהווה את הבסיס לתהליכי הליבה של ניהול הסיכונים בבנק. הערכת הנאותות ההונית מתבצעת על בסיס שנתי ומטרתה - להעריך האם הון הבנק הינו נאות, אל מול החשיפה הכוללת של הבנק לסיכונים - בהווה ובראייה צופה פני עתיד. כנגזרת מהתהליך נקבעים יעדי ההון. הבנק מיישם מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית כמפורט בפסקת מבחני קיצון לעיל.

גיבוש התיאבון לסיכון והקצאת מגבלות חשיפה לסיכונים כחלק מתכנון השימושים בהון הבנק - במסגרת תרבות הסיכונים, תיאבון הסיכון מהווה בסיס לקביעת מדיניות ניהול הסיכונים ומסגרת ליעדי ההון לגיבוש התכניות האסטרטגיות ותכניות העבודה של הבנק. התיאבון לסיכון מורכב ממערכת מגבלות כמותיות ואיכותיות ביחס לחשיפה האפשרית לכל סיכון והוא מבטא את רמת החשיפה הרצויה לסיכון המסוים.

תכנון ההון וקביעת יעדי ההון - תכנון ההון משלב בין קביעת יעד הלימות ההון לבין התכנון האסטרטגי. קביעת יעד הלימות ההון מתרחשת בעקבות הערכת הנאותות ההונית, זיהוי כרית ההון הנדרשת לשם הבטחת היציבות של הבנק וסיבולת הסיכון ובמסגרת תיאבון הבנק לסיכון.

גיבוש מדיניות ניהול הסיכון- מטרת מדיניות ניהול הסיכון הינה להבטיח את קיומם של תהליכים אפקטיביים של ניהול סיכונים ואת העמידה במגבלות החשיפה שנקבעו ביחס לסיכונים השונים.

יישום המדיניות לניהול הסיכונים - תהליך היישום של המדיניות כולל את שלב הביצוע של שרשרת הפעולות שנועדו להבטיח יכולת מתמשכת של זיהוי הסיכונים המהותיים אליהם חשוף הבנק; הערכה ומדידה של החשיפה לסיכונים מול המגבלות שנקבעו, יצירת מנגנוני דיווח כמוגדר במסמך המדיניות, לרבות דיווחים תקופתיים ומידיים ונקיטת פעולות להפחתת סיכונים, במידה ומתבררת חריגה ממגבלות הסיכון שנקבעו.

הגורמים המעורבים בניהול הסיכונים - הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים נועד ליצור איזון בין מעגלים נפרדים הקשורים בניהול הסיכונים. הגורמים המעורבים בניהול הסיכונים כוללים את הדירקטוריון, וועדת ניהול הסיכונים, ההנהלה וכן את שלושת קווי ההגנה הקשורים בניהול הסיכונים, כאשר ביניהם: נוטלי הסיכונים, פונקציית ניהול הסיכונים, החשבונאי הראשי, הייעוץ המשפטי והביקורת הפנימית הכפופה לדירקטוריון וגופי ביקורת חיצוניים. במסגרת הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים, הבנק דואג, בין היתר, לגיוס אנשי מקצוע מתאימים בעלי מומחיות והבנה בפעילות הבנקאיות השונות, לרבות פעילויות מורכבות.

נטילת אחריות לסיכונים - כל אחד מהסיכונים המהותיים אליהם חשוף הבנק, הינו באחריות נושא משרה בכיר. האחריות הראשונית לניהול הסיכונים (נטילת סיכון, זיהוי, מדידה והערכה, בקרה והפחתה, ניטור ודיווח) מוטלות על הנהלת קווי העסקים של התאגיד הבנקאי. ההנהלה היא זאת שאחראית לקבל החלטות אופרטיביות בעניין הסיכונים וניהולם. נוטל הסיכונים נדרש להבין את הסיכון הגלום בפעולותיו והיחס בין התשואה לסיכון ולפעול באופן אחראי תוך קבלת החלטות במסגרת מגבלות החשיפה הקיימות. מעבר למתואר לעיל, כחלק מניהול תקשורת אפקטיבית, קיימת אחריות אישית של כל עובד בבנק לזהות ולהציף סוגיות סיכון בעצמם, לרבות כאלו העולות מהפעילות העסקית וזאת באמצעות השתתפות בהדרכות ופורומים שונים, דיווח אנונימי למערך הביקורת ו/ או למנהל ממונה וכו'.

תגמול - מדיניות התגמול בבנק תואמת את הערכים ותפיסת ניהול הסיכונים של הבנק. פירוט אודות התגמול ומדדי הסיכון מופיע בפרק התגמול, ראה חלק 10.

ניהול סיכונים בבנק

ניהול הסיכונים בא להבטיח את יציבות הבנק ואת נאותות ההון שלו אל מול כלל הסיכונים שהבנק חשוף אליו, ומכאן החשיבות המכרעת לתפיסה אחידה של הערכים והעקרונות בענין אופן ניהול הסיכונים של כל מרכיב בבנק. הדירקטוריון מופקד על קביעת האסטרטגיה והמדיניות הכוללת של הבנק ועל מבנה ממשל תאגידי שיתרום לשרשרת פיקוח אפקטיבית בבנק ולפיקוח על הממשל התאגידי וניהול הסיכונים. הדירקטוריון של הבנק מאמץ את המדיניות הקבוצתית בענין מבנה ממשל תאגידי וניהול סיכונים, ככל שהם מתיישבים עם טובתם והוראת סעיף 11 לחוק החברות, בהתאמות הנדרשות. בין הבנק לחברת האם מתקיים מערך דיווח מקיף לרוחב קווי ההגנה, כפי שמעוגן במסמכי המדיניות השונים. בנוסף, ישנה תשתית ענפה של פורומים קבוצתיים בהם משתתפים הגורמים הרלוונטיים בבנק.

סיכונים מתפתחים

סיכונים מתפתחים הם סיכונים שעשויים להיווצר בתחומים חדשים או מוקדי סיכון חדשים בסיכונים קיימים, שנגזרים, בין היתר, מתמורות בסביבה שמשפיעה על תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות סביבה רגולטורית, תחרותית, דיגיטלית ועוד. להלן פרטים בדבר הסיכונים המתפתחים העיקריים:

- 1. סיכון אסטרטגי/מודל עסקי** - בהמשך לחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות במערכת הבנקאית ("חוק שטרומ") ולהפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים הגדולים, הסביבה הרגולטורית ממשיכה באינטנסיביות בקידום הסדרתם של מהלכים להגברת התחרות בתחומים שונים, כגון שירותי תשלום, אשראי קמעונאי, בניית מאגר נתוני אשראי, תקן של בנקאות פתוחה אשר נועד לאפשר שיתוף מידע פיננסי של לקוחות עם צדדים שלישיים, רפורמת הניוד בין בנקים, קידום הקמת לשכת שירותי מחשוב בנקאיים ורגולציה התומכת במעבר לבנקאות דיגיטלית, זאת לצד איומים תחרותיים מצד מגוון גורמים בשוק (בנקים, שחקנים פיננסיים אחרים, חברות הזנק ופינטק).
  - מודל עסקי/תכנית אסטרטגית - סיכונים הקשורים למגמות חברתיות וצרכניות, לרגולציה ולחקיקה, לסביבה מאקרו-כלכלית תנודתית, משפיעים על שינויים במודל העסקי, ובכלל זה מגמת המעבר ל"בנקאות דיגיטלית" החדשה, המבוססת על הדיגיטל. כל אלה משפיעים על סביבת הפעילות של הבנק וצפויים להוביל לעליית רמת התחרות, בפרט על מגזר הקמעונאות והעסקים הקטנים.
  - הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר מגמות מאקרו-כלכליות, רגולטוריות, תחרותיות וטכנולוגיות. מניתוח השלכות של מגמות אלו יש לציין כי הינן מגלמות מחד סיכונים, ומאידך גם הזדמנויות עבור הבנק.
  - סיכונים הנובעים מחדשנות בבנקאות בתקשורת - המהפכה הדיגיטלית נמשכת ביתר שאת וקיימים איומים תחרותיים מצד שחקניות טכנולוגיה. לאחרונה אף אושרה על ידי הפיקוח הקמת בנק דיגיטלי, ולפיכך הצורך לעמוד בתחרות, מחייב השקעות מיכוניות משמעותיות.
  - בנק ישראל מקדם, במקביל למגמה העולמית, פעילויות בבנקאות הדיגיטלית ומאפשר חופש פעולה גדול יותר בתחום, ובמקביל דורש לשפר את המסגרת הקיימת לניהול הסיכונים והתאמתה לסביבה הטכנולוגית הדינאמית. בנושא זה טמון סיכון אסטרטגי כחלק מהגברת התחרותיות בשוק הבנקאי.
  - אסטרטגיית הבנק ותיאבון הסיכון של הבנק הינם מידתיים מידתיים גם ביחס לסיכון התחרותי-אסטרטגי ובשנת 2017 הוקמה בחברת האם מחלקת "חדשנות ודיגיטל".
  - דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית - התחרות הגוברת במערכת הפיננסית וסביבת הריבית הנמוכה, על רקע דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית מצד הפיקוח על הבנקים, הובילו לקידום מהלכי התייעלות במסגרתם ננקטו צעדים שונים לרבות שינויים ביעדי הבנק ארוכי הטווח בד בבד עם התייעלות בהוצאות ובעקבות כך שיפור יחסי היעילות. בהמשך למהלכי התייעלות בהם נקט הבנק בשנים האחרונות, לבנק מהלכי התייעלות, הכוללים, בין היתר, המשך הרחבת פעילות באמצעים דיגיטליים; ייעול בשטחי הסניפים ושיפורים בתהליכי עבודה בסניפים ובמטה.
2. **סיכון רגולטורי** - מקורו של הסיכון הוא בדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם שבשנים האחרונות נמצאות במגמת התגברות. השינויים הרגולטוריים האמורים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות והון הבנק, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית ואובדן הכנסות וכן מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה העלולים לגרום לעלויות והשקעות (כגון השקעות מיכוניות) כבדות. כמו כן, אי עמידה בהוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק חושף אותו לסנקציות, ובהן עיצומים כספיים, תביעות של לקוחות, לרבות תובענות ייצוגיות, הטלת אחריות פלילית על התאגיד הבנקאי ועל נושאי משרה בו וכן לפגיעה בתדמיתו של הבנק בציבור. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק כחלק מהסיכון המשפטי, סיכון הציות וסיכון האסטרטגיה.

מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו המנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכוני הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק בתחום הציות והסדרתם בנהלים ותהליכים. ההיבטים הרגולטוריים - משפטיים מפוקחים ומנוהלים ע"י המערך המשפטי בחברת האם והיעוץ המשפטי בבנק במסגרת מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המדיניות מסדירה את הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיזעורו של הסיכון המשפטי, לרבות באמצעות מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה ומתן יעוץ ותמיכה משפטית שוטפים על בסיס התפתחויות אלה.

בהיבט האסטרטגי - התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצוינו לעיל ולוקחת בחשבון את השינויים האמורים. לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה פרק מגבלות חקיקה, תקינה ואילווצים מיוחדים החלים על הבנק בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2019.

3. **סיכוני סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 361, סיכון סייבר מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. הבנק מנהל את הסיכון הנ"ל בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 361, 363, 367 ו-367, המתייחסות לסיכון זה ולאיומים הנובעים ממנו. לסיכוני סייבר, דלף מידע ואבטחת מידע פוטנציאל גבוה לגרימת נזק בהתממש אירוע משמעותי הכרוך בעלויות שיקום גבוהות. החדשנות בבנקאות בתקשורת גוררת סיכונים תפעוליים בדגש על סיכוני סייבר ואבטחת מידע. עקב כך, לצורך ניהול נאות של סיכוני סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכוני טכנולוגית המידע ואבטחת מידע בבנק בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. הבנק נוקט בפעולות מניעה רבות להפחתת הסיכון כולל קידום מודעות בתחומי הסייבר ואבטחת מידע וביצוע תרגילים. בנוסף נבנתה אסטרטגיה ונכתבה מדיניות הגנת סייבר ואבטחת מידע ומונה מנהל הגנת סייבר שאחראי ליישום המדיניות. ניהול הגנת הסייבר מבוצע גם באמצעות שתי מסגרות, האחת בראשות ה-CRO הקבוצתי "וועדת היגוי ניהול הגנת הסייבר" והשנייה בראשות מנהל הגנת הסייבר "פורום מודיעין סייבר". במסגרת יישום הוראת ניהול בנקאי תקין 367 - "בנקאות בתקשורת", גובשה מדיניות בנקאות בתקשורת, מתקיימים בקבוצה פורומים למעקב אחר התפתחויות בתחום ומבוצעים דיווחים לגורמים הרלוונטיים בהתאם למדיניות. בנוסף, לבנק פוליסת ביטוח "סייבר" ייעודית המקנה כיסוי ביטוחי לקבוצת הבנק בגין אירועי נזק שונים כתוצאה מאירוע כשל מחשבי ו/או אירוע סייבר.

4. **סיכון טכנולוגיות המידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - הסיכון מנוהל לפי מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 357. לאור העובדה כי בשנים האחרונות הסביבה הטכנולוגית מתפתחת והתלות בה הולכת וגדלה, נוצר הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והצורך בהגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות. לפיכך מתווסף סיכון זה לרשימת הסיכונים המתפתחים. יודגש, כי החל מרבעון השני, סיכון זה, המהווה חלק מהסיכון התפעולי, מוערך בנפרד.

5. **סיכונים חוצי גבולות (CROSS BORDER)** (כחלק מסיכון הציות) - הבנק פועל בתחומי בנקאות שונים. בין שאר לקוחותיו, מספק הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכוני ציות שמקורם בפעילות חוצה גבולות (Cross Border) וכן לסיכוני מוניטין. נקבעה מדיניות ייעודית לנושא, נקבעו נהלי עבודה, מתבצעת שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון, חשבונות בסיכון גבוה בהיבטי סיכונים חוצי גבולות מזוהים ומסומנים, לקוחות להם אינדיקציות לתושבות מס זרה וכן כל הלקוחות החדשים נדרשים לחתום על הצהרות לעניין חבויות המס וויתור על סודיות. ביום 6 בפברואר 2019 פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019, המטמיעות לדין הישראלי את ההתחייבויות שמדינת ישראל לקחה על עצמה לאימוץ התקן הבינלאומי לחילופי מידע (תקן CRS), אשר פותח ע"י הארגון לשיתוף פעולה כלכלי (OECD), לצורך קיום חילופי מידע אוטומטיים על בסיס שנתי למטרות סיוע הדדי באכיפת מס בין מדינות. הבנק נערך ליישום החקיקה האמורה.

6. **סיכון בנקאות הוגנת (CONDUCT RISK)** (כחלק מסיכון הציות) - הבנק הטמיע ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותו מול לקוחותיו וחיזוק עקרונות אלו בהתנהלותו השוטפת. ככלל, נדרש הבנק לוודא כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו. אי עמידה בסטנדרט התנהלות ראוי חושפת את הבנק לסיכונים שונים כמו סיכוני ציות, משפטי, מוניטין וכיו"ב. לבנק קיימת מדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה המהווה חלק ממדיניות הציות ואחד מיעדיה של קצין הציות הינו לפעול להטמעת העקרונות בקרב האגפים השונים.

דיון בגורמי סיכון

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון מתבססת על המתודולוגיה שמשמשת את הבנק בתהליך ה-ICAAP ובמסמך הסיכונים. המתודולוגיה לוקחת בחשבון את רמת הסיכון והתפתחות פרופיל הסיכון של הבנק אל מול תאבון הסיכון שנקבע ואיכות ניהול הסיכון. כל גורם סיכון המופיע בטבלה נבחן, כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לבין גורמי סיכון אחרים המופיעים בטבלה.

סיכון	השפעה	רמת סיכון
1. סיכונים שוק	סיכון שוק הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים. על מנת למזער את החשיפה לסיכונים שוק, לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכונים פיננסיים אשר מתווה ומפרטת, בין היתר, תיאבון כולל לסיכונים פיננסיים ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד, מערך בקרה, תשתית דיווחית ועקרונות לפעילות.	קטנה
1.1 סיכון ריבית	סיכון הריבית הוא סיכון להפסד או לירידת ערך כתוצאה משינויים בשיעורי הריבית בשווקים השונים. שינויים ברבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הריבית. סיכון הריבית שאליו נחשף הבנק כולל: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה, סיכון בסיס (מרווח) וסיכון אופציות. סיכון הריבית בתיק, הינו הסיכון הדומיננטי אליו חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח.	קטנה
1.2 סיכון אינפלציה	סיכון האינפלציה הינו סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן ו/או במדד המחירים עצמו.	קטנה
1.3 סיכון שער החליפין	סיכון שער החליפין הינו סיכון להפסד כתוצאה משינוי שער חליפין ו/או כתוצאה משינויים בציפיות לשינוי שער.	קטנה
2. סיכון אשראי	סיכון האשראי הינו הסיכון שלווה או צד נגדי, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק. כדי למזער את החשיפה לסיכון אשראי מוגדרת בבנק מדיניות ניהול סיכונים אשראי המגדירה תיאבון סיכון פרטני ומגבלות חשיפה לגבי לווים/ענפים במגזרי הפעילות השונים ומגבלות נוספות. לבנק סביבת בקרה ענפה ומערך דיווח נרחב.	קטנה- בינונית
2.1 איכות לווים ובטחונות	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הבנק, בהכנסות והון הבנק שעלול להתרחש כתוצאה מהרעה באיכות הלווים על רקע פגיעה בכושר ההחזר שלהם, ו/או בשווי ובטיב הביטחונות שהועמדו כבטוחה לאשראי, כלהלן: - חוסנו הפיננסי של הלווה - איתנות, נזילות, רווחיות, כושר החזר, רמת המינוף וכו', ו/או פגיעה בהם כתוצאה מתמורות בפרמטרים כלכליים שונים (שע"ח, שערי הריבית וכו'), ו/או סיבות עסקיות ותמורות בענף פעילותו של הלווה. - שווי, איכות או תמהיל הביטחונות הניתנים על ידי הלווה להבטחת האשראי בחשבונותיו.	קטנה- בינונית
2.2 ריכוזיות ענפית	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הבנק, בהכנסות והון הבנק הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווים המשתייכים לענף משק מסוים ו/או השקעות במוצרים הרגישים לענף. הרעה בפעילות העסקית בענף משק כזה, על רקע שינויים בביקוש או בהיצע, שינוי במחירי חומרי גלם, שינויים ביטחוניים ו/או פוליטיים, שינויים רגולטוריים ועוד, עלולה להביא לפגיעה ביכולת ההחזר ו/או בשווי הביטחונות שניתנו על ידי חלק מהלווים המשתייכים לענף זה, וכתוצאה מכך, להשפיע לרעה על שווי נכסי הבנק ורווחיותו.	קטנה
2.3 ריכוזיות לווים וקבוצת לווים	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הבנק, בהכנסות והון הבנק הנובע מהרעה במצב של לווה/קבוצת לווים גדולה/ יחסית לתיק האשראי, שעלולה להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי ובהתאמה על שווי נכסי הבנק ורווחיותו. השפעת הסיכון הינה נגזרת, בין היתר, של התמהיל הפנימי של הקבוצות, הקשר בין החברות המרכיבות אותן עסקית או ענפית, פיזורן, והשפעת הבעיות באחת מהן על היתר. כדי למזער את החשיפה לסיכון קבע דירקטוריון הבנק מגבלות חשיפה לגבי החשיפה ללווה/קבוצת לווים שבחלקן מחמירות מהמגבלות של בנק ישראל. כמו כן, קיים תהליך של בקרת קיום המגבלות ודיווח להנהלה, לוועדה לניהול סיכונים ולדירקטוריון.	קטנה

סיכון	השפעה	רמת סיכון
3.	סיכון תפעולי	הינו סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים, או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, סיכונים מעילות והונאות, סיכונים ID, אבטחת מידע, סייבר והמשכיות עסקית, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין, המנוהלים בנפרד. כדי למזער את החשיפה לסיכון תפעולי, מיישם הבנק מדיניות כוללת לניהול הסיכונים התפעוליים המגדירה את תיאבון הסיכון וכן מתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים.
3.1	סיכון טכנולוגיות מידע	סיכון זה (כחלק מהסיכון התפעולי) מוערך בנפרד לאור לאור ריבוי אירועים בעולם ובמערכת הפיננסית בפרט, ולאור הרחבת פעילות הדיגיטל. הסיכון מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. הבנק מנהל את הסיכון הנ"ל בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 363,361,357 ו-367, המתייחסות לסיכון זה ולאיומים הנובעים ממנו. לצורך ניהול נאות של סיכונים סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכונים טכנולוגיים המידע ואבטחת מידע בבנק בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. הבנק נוקט בפעולות מניעה רבות להפחתת הסיכון.
3.2	סיכון אבטחת מידע וסייבר	סיכון זה (כחלק מהסיכון התפעולי) מוערך בנפרד לאור כך שהסביבה הטכנולוגית מורכבת ומשתנה והתלות בה גוברת. בשנים האחרונות הסיכון התעצם לאור הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות. הסיכון מנוהל לפי מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 357.
4.	סיכון נזילות	סיכון הנזילות הינו הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים שעומדים לרשות הבנק. כדי למזער את החשיפה לסיכון נזילות מיישם הבנק מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות במטבע ישראלי ובמט"ח וצמוד מט"ח, בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין.
5.	סיכון משפטי	סיכון משפטי נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנוהל בנקאי תקין מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי וכולל גם, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements)". במטרה למזער את הסיכון הבנק פועל על פי מדיניות לניהול הסיכון המשפטי אשר חוגשת לאישור ההנהלה והדירקטוריון, במסגרתה מתואר הסיכון המשפטי, הדרכים לאיתורו, מיפוי ומזעורו. במסגרת זאת פועל הבנק לאיתור מראש של הסיכונים המשפטיים, לרבות בחינת כל מוצר/שירות או פעילות חדשה ועריכת מכלול המסמכים הכרוכים באותו מוצר/שירות או פעילות, במגמה למזער את הסיכון המשפטי ככל האפשר.
6.	סיכון מוניטין	סיכון מוניטין הינו סיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון. סיכון המוניטין מושפע באופן מהותי מהתממשות של סיכונים משיקים כגון סיכון תפעולי, סיכון אשראי, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון ומימון טרור ועוד, אשר דבר פרסומם עלול לגרום התממשות של סיכון המוניטין (לדוגמא: אירועי גניבה או מעילה, אירועי הלבנת הון, הפסד כספי גבוה וכו').

סיכון	השפעה	רמת סיכון
7. סיכוני חקיקה ורגולציה	סיכון חקיקה ורגולציה הינו סיכון קיים או עתידי להכנסות והון הבנק העלול להיווצר משינויים ברגולציה או בחקיקה, שיש בהם להשפיע על פעילות הבנק ועסקיו. הבנק, כתאגיד בנקאי, והחברה המוחזקת על ידו, כפוף להוראות רגולטוריות רבות הבאות לידי ביטוי בחקיקה, חקיקת משנה ומדיניות רשויות הפיקוח והאכיפה כגון: הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, אגף שוק ההון וחיסכון באוצר, הרשות לניירות ערך, רמו"ט - הרשות למשפט וטכנולוגיה, רשות התחרות, גופים סטטוטוריים בתחום הגנת הצרכן וכיו"ב. תחום המחשוב רגיש אף הוא לשינויים בחקיקה ורגולציה, על רקע שדרוגים ושינויים שנדרש לעיתים לעשות במערכות המחשוב. בתחומים אלו קיימים שינויים ו/או חידושים תכופים בחקיקה ובמדיניות הרשויות השונות. שינויים כאמור בחקיקה ובמדיניות רשויות הפיקוח והאכיפה השונות עלולים להשפיע על פעילות הבנק ועל עסקיו, וכן לרוב דורשים השקעות והקצאת משאבים על מנת להתאים את הפעילות אליהם, הן בהשקעה במערכות והן בכח אדם ובהכשרתו.	בינונית
8. סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור	סיכון ציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאין הוא מקיים את הוראות הציות. סיכון הציות כולל את הסיכון לאי קיום הוראות הדין כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 308, ובכלל זה הסיכון לאי קיום הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, הסיכון לאי קיום הוראות תכנית האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בהתאם לחוק יעול האכיפה בדיני ניירות ערך ואת הסיכונים הנובעים מהפעילות מול תושבי חוץ. סיכון זה כולל גם סיכון בנקאות הוגנת (CONDUCT RISK), אשר הינו סיכון חוצה ארגון השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ומושתת על ערכי יסוד בדמות הוגנות ושיקפות באופן בו מתנהל הבנק אל מול מחזיקי העניין השונים. התחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס במדינות שונות, מתוך כוונה לאתר כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות עלולים להשליך על דפוסי התנהגות של לקוחות ומכאן לחשוף את הבנק לסיכוני ציות, סיכוני מוניטין ו-Cross border risk. סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן "הלבנת הון") הינם הסיכונים להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא מניעת הלבנת הון ומימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרום התממשות של סיכון מוניטין. ההשפעה של סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור משליכה על כל תחומי הפעילות של הבנק, לרבות, האכיפה המנהלית, ורגולציה בינלאומית בתחומי מיסוי לרבות ה-FATCA. על מנת למזער את הסיכון, נקבעו מדיניות ונהלים לניהול הסיכונים השונים, הוגדר בכל אחד מהם תיאבון סיכון וקיימת מעטפת של נהלים, בקורות, מערכות מיכון ותומכות ומערך דיווחים בהתאם לנדרש.	בינונית
9. סיכון אסטרטגיה	סיכון האסטרטגיה הינו הסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום. סיכון אסטרטגיה כולל בתוכו גם סיכון תחרות הנובע מחשיפת הבנק לתחרות בישראל בכל תחומי עסקיה. במהלך פעילותו השוטפת מתמודד הבנק עם גורמים מתחרים בהם התאגידים הבנקאיים האחרים וגופים פיננסיים אחרים המספקים מוצרים פיננסיים חלופיים לאלו המוצעים על ידו. סיכון התחרות מבטא את סיכון השחיקה ברווחיות ובהון על רקע הלחץ התחרותי להקטנת גובה העמלות והמרווחים. ברבעון זה הוחלט להעלות את רמת הסיכון מ"קטנה-בינונית" ל"בינונית" לאור העלייה בסיכון של הסביבה התחרותית ההולכת ומתגברת, במסגרתה: התגברות הרגולציה והסביבה התחרותית, רמת התחרות, מתחרים ומוצרים חלופיים.	בינונית

בנוסף לסיכונים כאמור לעיל, התוצאות העסקיות של הבנק וביצועיו מושפעים באופן ישיר ממצב המשק בישראל. הרעה בתנאים הכלכליים במשק הישראלי, ו/או הרעה בתנאים הפוליטיים ו/או הבטחוניים עלולים להביא לפגיעה בהכנסות הבנק. פעילותו של הבנק הינה במדינת ישראל. לפיכך, מיתון במשק, הוצאה משמעותית של ההשקעות הזרות שהושקעו במשק בשנים האחרונות, האטה כלכלית מהותית וירידה ברמת החיים בישראל עלולים להשפיע באופן מהותי על תוצאות הבנק. מיתון במשק עשוי להגדיל את היקף החובות הבעייתיים, להקטין את מחזורי הפעילות בשוק ההון, להשפיע על הביקוש לשירותים בנקאיים שוטפים שצורכים משקי הבית, להביא לירידה בהיקף הפעילות בכרטיסי אשראי ועוד.

היערכות הבנק לנגיף הקורונה - הבנק פועל לפי ההנחיות המתקבלות ממשרד הבריאות ובנק ישראל. במסגרת תכנית המשכיות עסקית, קיימת בבנק תכנית פעולה הכוללת עקרונות עבודה להיערכות למגיפה. כמו כן נבחנו החשיפות לסיכונים הרלבנטיים בבנק ונכון למועד הדיווח לא נמצא כי קיימת השפעה מהותית. הבנק ממשיך לעקוב באופן שוטף אחר התפתחות ההשפעה.

סקירת נכסי סיכון משוקללים

דרישות הון מזעריות	נכסי סיכון משוקללים		
	31.12.2019	30.09.2019	
428.7	4,714.7	4,762.8	סיכון אשראי (לא כולל סיכון אשראי של צד נגדי) (CCR) (גישה סטנדרטית)
0.1	1.5	0.9	סיכון אשראי צד נגדי (גישה סטנדרטית)
0.1	1.3	1.3	התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)
7.5	75.3	83.2	סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)
436.4	4,792.8	4,848.2	סה"כ סיכון אשראי
0.6	3.5	7.0	סיכון שוק (גישה סטנדרטית)
44.3	482.9	492.0	סיכון תפעולי
481.3	5,279.2	5,347.2	סך הכל

לפרוט הקשרים בין הדוחות הכספיים לבין חשיפות פיקוחיות - ר' [תוספת א'](#)

מידע נוסף על נכסי סיכון משוקללים

דוח תנועה בחשיפות לאחר הפחתות סיכון אשראי בכל משקל סיכון (במיליוני ש"ח)

לשנה שנסתיימה ב- 31 בדצמבר 2019									
שינויים בחשיפה לאחר הפרשה להפסדי אשראי ולאחר הפחתת בטחונות (לפני המרה לאשראי)									
סוג החשיפה	סה"כ	0%	20%	50%	75%	100%	150%	250%	בנכסי סיכון
במיליוני ש"ח									
יתרה ליום 31.12.18	8,820.6	2,033.9	1,550.9	-	4,281.2	913.7	12.7	28.2	4,985.2
ריבונות	59.8	59.8	-	-	-	-	-	-	-
יישויות סקטור ציבורי	14.0	-	14.0	-	-	-	-	-	2.8
תאגידים בנקאיים	(37.4)	-	(37.4)	-	-	-	-	-	(7.5)
תאגידים	28.8	-	-	-	-	26.1	2.7	-	30.3
בביטחון נדל"ן מסחרי	15.3	-	-	-	-	15.3	-	-	15.3
קמעונאות ליחידים	359.7	-	-	-	350.5	0.3	8.9	-	276.4
עסקים קטנים	(8.3)	-	-	-	(9.3)	1.0	-	-	(5.5)
נכסים אחרים	4.9	1.8	-	-	-	(2.0)	-	5.1	10.7
סך הכל שינוי סיכונים אשראי	436.8	61.6	(23.4)	-	341.2	40.7	11.6	5.1	322.5
סיכון שוק	-	-	-	-	-	-	-	-	0.4
סיכון תפעולי	-	-	-	-	-	-	-	-	40.2
סיכון CVA	-	-	-	-	-	-	-	-	(1.1)
השפעות אחרות	-	-	-	-	-	-	-	-	-
יתרה ליום 31.12.19	9,257.4	2,095.5	1,527.5	-	4,622.4	954.4	24.3	33.3	5,347.2

לשנה שנסתיימה ב- 31 בדצמבר 2018									
שינויים בחשיפה לאחר הפרשה להפסדי אשראי ולאחר הפחתת בטחונות (לפני המרה לאשראי)									
סוג החשיפה	סה"כ	0%	20%	50%	75%	100%	150%	250%	בנכסי סיכון
במיליוני ש"ח									
יתרה ליום 31.12.17	8,161.8	2,013.2	110.4	1,304.7	3,803.2	885.0	17.8	27.5	4,918.1
ריבונות	(31.7)	16.9	(48.6)	-	-	-	-	-	(9.7)
יישויות סקטור ציבורי	(12.9)	-	53.1	(66.1)	-	-	-	-	(22.4)
תאגידים בנקאיים	197.4	-	1,436.0	(1,238.6)	-	-	-	-	(332.1)
תאגידים	20.5	-	-	-	-	28.8	(8.2)	-	16.4
בביטחון נדל"ן מסחרי	5.3	-	-	-	-	5.3	-	-	5.3
קמעונאות ליחידים	447.1	-	-	-	443.8	(0.4)	3.8	-	338.1
עסקים קטנים	31.9	-	-	-	34.2	(1.7)	(0.7)	-	23.0
נכסים אחרים	1.3	3.9	-	-	-	(3.2)	-	0.7	(1.5)
סך הכל שינוי סיכוני אשראי	658.8	20.7	1,440.5	(1,304.7)	478.0	28.7	(5.1)	0.7	17.0
סיכון שוק									2.3
סיכון תפעולי									47.2
סיכון CVA									0.6
השפעות אחרות									-
יתרה ליום 31.12.18	8,820.6	2,033.9	1,550.9	-	4,281.2	913.7	12.7	28.2	4,985.2

נכסים משוקללים בסיכון ביחס לפעילויות העסקיות ולסיכונים הקשורים (במיליוני ש"ח)

ליום 31 בדצמבר 2019								
מגזרי פעילות פיקוחיים								
סה"כ	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	
4,848.2	495.1	2	45.1	315.3	624.3	2.4	3,364.0	סיכון אשראי
7.0	7.0	-	-	-	-	-	-	סיכון שוק
492.0	12.0	0.7	10.2	24.4	58.3	3.7	382.8	סיכון תפעולי
5,347.2	514.1	2.7	55.3	339.7	682.6	6.1	3,746.8	סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2018								
מגזרי פעילות פיקוחיים								
סה"כ	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	
4,527.5	488.6	1.9	37.6	284.1	544.6	1.3	3,169.4	סיכון אשראי
6.6	6.6	-	-	-	-	-	-	סיכון שוק
451.8	16.3	0.2	3.4	25.9	49.7	-	356.3	סיכון תפעולי
4,985.9	511.5	2.1	41.0	310.0	594.3	1.3	3,525.7	סך הכל

* חתייס למגזרי פעילות פיקוחיים כהגדרתם בהוראות חוזר בנק ישראל מיום 3 בנובמבר 2014.

הון ומינוף
חלק 3 - הרכב ההון
הרכב ההון הפיקוחי

	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019	
הפנייה	סכומים שלא נוכח מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לללבאזל	סכומים שלא נוכח מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לללבאזל	
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים			
1	17.0	17.0	הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1
2	631.3	708.9	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן
3	(5.3)	(11.9)	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי
	(5.3)	716.5	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים			
4	(*)	(*)	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההגון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (sva) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק
	(6.6)	(5.1)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
	(6.6)	(5.1)	מזה: בגין השפעת תכנית ההתייעלות
	(6.6)	(5.1)	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1
	1.3	721.6	הון עצמי רובד 1
	1.3	721.6	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים
	-	-	הון רובד 1 נוסף: ניכויים
	-	-	סך כל הניכויים בהון רובד 1 נוסף
	-	-	הון רובד 1 נוסף
	1.3	721.6	הון רובד 1
הון רובד 2: מכשירים והפרשות			
5	3.8	2.9	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
6	50.0	52.0	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'. הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפי השפעת המס המתייחס
	53.8	54.9	הון רובד 2 לפני ניכויים
			הון רובד 2: ניכויים

				-	-	סך כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2
				53.8	54.9	הון רובד 2
				1.3	776.5	704.0 (6.8)
				-	-	סך הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III
				4,985.9	5,347.2	סך נכסי סיכון משוקללים
						יחסי הון וכריות לשימור הון
				13.04%	13.50%	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
				13.04%	13.50%	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
				14.12%	14.52%	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
						דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
				9.00%	9.00%	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים החל מיום 1 לינואר 2015
				9.00%	9.00%	יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
				12.50%	12.50%	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים החל מיום 1 ינואר 2015
						סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)
				28.2	33.3	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה.
						תקרה להכללת הפרשות ברובד 2
				49.9	52.0	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה
				56.6	60.6	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית
						מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר
				3.8	2.9	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר [בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299].
				5.8	6.7	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה

(1) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים.
 (*) מייצג סכום הנמוך מ-50 אלפי ש"ח.

לגילוי על הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי - ר' תוספת א'

מידע נוסף על ההון והלימות הון

דוח תזרים של תנועות ממועד הדיווח הקודם על ההון הפיקוחי, לרבות שינויים בהון העצמי רובד 1, הון רובד 1 והון רובד 2.

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
		1. שינוי בהון עצמי רובד 1
582.0	643.5	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים לתחילת תקופה
66.1	79.6	שינוי בהון המיוחס לבעלי מניות הבנק
-	-	שינוי בהבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1
-	-	שינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה
(4.6)	(6.6)	ישום הוראות מעבר בגין אימוץ כללי חשבונאות מקובלים בנושא זכויות עובדים
643.5	716.5	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
		לסוף תקופה
		שינוי בהתאמות פיקוחיות וניכויים:
1.7	6.7	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1 לתחילת תקופה
-	-	שינוי במיסים נדחים לקבל
-	-	שינוי בהתאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
5.0	(1.6)	התאמות בגין תכנית ההתייעלות הון עצמי 1
6.7	5.1	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1 לסוף תקופה
650.2	721.6	סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים ליום 31 בדצמבר
		2. שינוי בהון רובד 2
53.2	53.8	סך הון רובד 2, לפני ניכויים לתחילת תקופה
(1.0)	(0.9)	שינוי בהון רובד 2: מכשירים, לפני ניכויים
1.6	2.0	שינוי בהון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים
53.8	54.9	סך הון רובד 2, לפני ניכויים ליום 31 בדצמבר
		שינוי בניכויים:
-	-	סך הכל ניכויים - הון רובד 2 לתחילת תקופה
-	-	שינוי בסך הכל ניכויים - הון רובד 2
53.8	54.9	סך הכל הון רובד 2 ליום 31 בדצמבר

הבנק מיישם את הוראות ועדת באזל בנושא מדידה והלימות הון, כפי שאומצו על ידי בנק ישראל בהוראות ניהול בנקאי תקין 201 עד 211. הוראות באזל מתייחסות ל-3 נדבכים:

נדבך ראשון - דרישות הון מזעריות, המחושבות לכל אחד מסוגי הסיכונים בנפרד, כאשר לגבי סיכוני אשראי הגישות העיקריות הן:

1. הגישה הסטנדרטית המסתמכת בעיקר על נתוני דירוגי אשראי של חברות דירוג חיצוניות.
2. הגישות המתקדמות המבוססות על דירוגים פנימיים אשר חושבו בהתאם למודלים שפותחו על ידי הבנק (Internal Ratings-Based).

הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לכלל החשיפות של הבנק, ובגין סיכון שוק מבוצע גם חישוב של הקצאת ההון הנדרשת בגין הסיכון הספציפי בתיק למסחר.

נדבך שני - עוסק בתהליך הפנימי להערכת נאותות ההון ביחס לפרופיל הסיכונים של הבנק - תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) ובמערכי הפיקוח והבקרה שהבנק מיישם. תהליך ה-ICAAP נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק, לרבות בהתחשב בתכניות אסטרטגיות עתידיות, זאת מעבר לדרישות ההון המינימליות שעל הבנק להחזיק בהתאם לנדבך הראשון, ובכלל זה: סיכון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון אינפלציה, סיכון צינת, סיכון הלבנת הון ומימון טרור, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון מוניטין ועוד. התהליך כולל, בין היתר, בחינת המנגנונים המובנים לזיהוי הסיכונים ומוקדי הסיכון וביצוע הערכת נאותות הונית על בסיס תרחישים שונים, בחינת קיום תהליכים פנימיים ליישום ממשל תאגידי נאות, שיפור ושדרוג מערכי הבקרה והביקורת וקיום תשתית תרחישי קיצון נאותה הכוללת תרחישי קיצון הוליסטיים. כמו כן, עוסק נדבך זה בתהליך הסקירה הפיקוחי (SREP) מול בנק ישראל.

נדבך שלישי - משמעת שוק - דרישות הגילוי והדיווח לציבור. הנדבך כולל את דרישות הגילוי בדיווח הכספי של תאגיד בנקאי.

במהלך חודש דצמבר 2017, פירסמה ועדת באזל לפיקוח בנקאי עדכון להוראות ל"מדידה והלימות הון", שאמור להיכנס לתוקף באופן מדורג החל מה-1 בינואר 2022 ועד 1 בינואר 2027. חשוב לציין כי בשלב זה, לא ידוע באיזה אופן ומתי יאומצו הוראות אלה בישראל.

אימוץ הוראות באזל ע"י בנק ישראל

- במסגרת הוראות באזל נכללת דרישה לעמידה ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 9% ויחס הון כולל של 12.5%, החל מיום 1 בינואר 2015, נכון לתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הינו עד 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית.
- ליחסי הון מינמליים אלה מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח.

גישת הבנק להערכת הלימות ההון

במסגרת הטמעת הנדבך השני של באזל בבנק מהווה תהליך הערכת הנאותות ההונית (תהליך ה-ICAAP) את הבסיס לקביעת יעד ההון המינימלי של הבנק.

תהליך ה-ICAAP מתבצע בהתאם לפרקטיקה בינלאומית מקובלת ובהתאם למסגרת העבודה של באזל והנחיות בנק ישראל, במסגרתו מאותגרת הקצאת ההון הרגולטורית בנדבך הראשון ומוקצות כריות הון ייעודיות נוספות במידת הצורך. מסמך ה-ICAAP מטמיע את מתודולוגיית אמידת הסיכונים השונים, הערכת הנאותות ההונית והניהול השוטף של ההון. הוא מכיל עדכונים ושינויים רבים שהתבצעו במהלך השנים עקב תהליכי שיפור פנימיים, דו שיח מתמשך של חברת האם עם בנק ישראל (לרבות תהליך ה-SREP), תהליכי שיפור ניהול סיכונים פנימיים, עדכוני בנק ישראל ועדכונים בינלאומיים שונים.

תהליך הערכת הנאותות ההונית נועד לבחון את יכולת הבנק לשאת בסיכונים אליהם הוא חשוף ותוצאותיו מהוות היזון חוזר הן ליעדי ההון שקבע הדירקטוריון הן לאיכות מדיניות ניהול הסיכון והצלחת יישומה והן משמשות בסיס לקביעת יעדי ההון ותכנון ההון וגיבוש תיאבון לסיכון ומגבלות על ידי זיהוי צרכי ההון וקיבולת הסיכון של הבנק. בקביעת יעד ההון נבחנים ממצאי התהליך המהווים את היקף ההון הנדרש בראיית הבנק אל מול פרופיל הסיכון שלו למועד הדוח ובראייה צופה פני עתיד בהתבסס על היעדים העסקיים של הבנק והצמיחה המתוכננת ותחת תרחישי קיצון הוליסטיים.

דיון כמותי ואיכותי בתכנון ההון במסגרת הדיון הכללי בתכנון האסטרטגי של ההנהלה

לבנק תכנית אסטרטגית חמש שנתית לשנים 2017-2021. התכנית האסטרטגית מתורגמת לתכנית העבודה וכנגזרת ממנה נבנה תכנון ההון התלת-שנתי. התוכנית האסטרטגית על יעדיה הכמותיים מתוקפת פעמיים בשנה ובמסגרת זאת נעשית בדיקה כי תכנון ההון הקיים הינו בהלימה עם היעדים האסטרטגיים המעודכנים. טרם אישור תכנון ההון, מתבצע תהליך של בחינת העמידה ביעדי ההון במצב עסקים רגיל ותחת תרחישי קיצון. יישום הנדבך השני של באזל כולל ביצוע תהליך ה-ICAAP, כאשר אחד מתוצריו המרכזיים הינו קביעת יעדי ההון במצב עסקים רגיל ובמצב קיצון. יעדי ההון נקבעים להון עצמי רובד 1 ולהון הכולל. יעדי ההון הינם, לכל הפחות, היעדים הרגולטוריים (9% הון עצמי רובד 1, 12.5% הון כולל).

במסגרת תהליך ה-ICAAP לנתוני ה-31.12.18 נקבעו יעדי ההון המינימליים בגין שנת 2019-2021, כדלקמן:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-10.5% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.65%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-7.0% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-10.0%.

תכנון ההון לוקח בחשבון שינויים רגולטוריים עתידיים מרכזיים העשויים להשפיע על תכנון ההון. בנוסף תכנון ההון הוא שמרני, כולל כריות ביטחון ויכול לתת מענה למצב של דרישות הון עולות. תכנון ההון התלת-שנתי תמך לכל אורך התקופה בדרישות הון שעלו כתוצאה מהגדלת יעדי ההון כפונקציה של האשראי הקמעונאי בעיקר ובנושאים נוספים.

להלן ניתוח השפעת השינויים של יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2019:

השפעת השינוי ב-100 מיליוני ש"ח השפעת השינוי ב-1 מיליארד ש"ח	בהון עצמי רובד 1	בסך נכסי הסיכון
באחוזים		
	1.87%	2.12%

חלק 4 - יחס המינוף

השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	מיליוני ₪
8,255.3	8,693.9	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
-	-	ההתאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים
-	-	ההתאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף
3.2	2.0	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
-	-	התאמות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (לדוגמא: עסקאות רכש חוזר והלוואות מובטחות דומות אחרות)
661.2	644.7	התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)
43.8	49.7	התאמות אחרות
8,963.5	9,390.3	חשיפה לצורך יחס המינוף

יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	מיליוני ש"ח
8,298.3	8,743.2	חשיפות מאזניות
		נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות ביטחונות) (סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1)
8,298.3	8,743.2	סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
0.8	0.4	חשיפות בגין נגזרים
		עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים (לדוגמא: לאחר הפחתת ביטחון משתנה במזומן כשיר)
3.2	2.0	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
-	-	גילום (gross-up) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור
-	-	(ניכויים של נכסי חייבים בגין ביטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים)
-	-	(רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח)
-	-	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	-	בניכוי: קיזוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכוי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו
4.0	2.4	סך חשיפות בגין נגזרים
2,179.2 (1,518.0)	2,229.4 (1,584.7)	חשיפות חוץ מאזניות אחרות
		חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו (התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי)
661.2	644.7	פריטים חוץ מאזניים
650.2	721.6	הון וסך החשיפות
8,963.5	9,390.3	הון רובד 1
		סך החשיפות
7.25%	7.68%	יחס מינוף
		יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

(*) עיקר סכום ההתאמות נובע מהפרשה קבוצתית להפרשי אשראי.

חלק 5 - סיכון אשראי

מידע כללי על איכות סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלווה או צד נגדי, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. במסגרת יישום הוראות באזל מיישם הבנק את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכון אשראי. במסגרת נדבך 2 מאותגרת הקצאת ההון של הנדבך הראשון ובמידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכון האשראי.

המודל העסקי במרכיבי פרופיל סיכון אשראי

תיק האשראי של הבנק מתמקד באשראי ללקוחות פרטיים, המתמקד ברמת פיזור גבוהה ורמת סיכון ובאשראי מסחרי ועסקי, המאופיין בביקוש יציב וקשיח, ואשר מושפע במידה נמוכה מתנודות בשווקים.

תיאבון הסיכון

תיאבון הסיכון של הבנק משקף נכונות מידתית לנטילת סיכון אשראי, תואם פעילות בנקאית זהירה, תואם לדרישות הפיקוחיות ותואם להיקף פעילות הבנק וצביונו. במסגרת המדיניות התווה דירקטוריון הבנק אסטרטגיה לצמצום חשיפות בלתי רצויות לסיכון האשראי הכוללת מערך מגבלות רחב לסיכון האשראי לענפים ותחומי פעילות שונים.

ניהול סיכון האשראי

סיכון האשראי מנוהל באמצעות יישום מדיניות אשראי בעיקר בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 311. מדיניות האשראי נועדה להבטיח קיומם של תהליכים אפקטיביים לשמירה על איכות תיק האשראי, מיחזור, שינוי תנאיו והגדלתו באופן מבוקר ומדוד, בהתבסס על הסביבה העסקית-כלכלית, התיאבון המידתי לסיכון, רמת השליטה והבקרה של הבנק בתחומי פעילות הענף/הלקוח וכן למתן מעטפת נאותה של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, ניטור, דיווח, בקרה וביקורת על תהליך ניהול סיכון האשראי.

הבנק מפעיל מנגנונים הולמים לביצוע בקרה ופיקוח על האשראי, חלקם בזמן אמת וחלקם בדיעבד. הבקרה והפיקוח מבוצעים באמצעות יחידות אקסוגניות ליחידות המנהלות את האשראי.

המחלקה לניהול סיכונים מובילה את תהליך גיבוש מדיניות האשראי, תוך שיתוף הגורמים העסקיים האחראיים על מתן האשראי בבנק. מסמך מדיניות האשראי, שהינו תוצר של גיבוש מדיניות זו, נדון ומאושר לפחות אחת לשנה על ידי ההנהלה, וועדת אשראי ועסקים ודירקטוריון הבנק, ומתעדכן על פי השינויים והתמורות בשווקים הפיננסיים בארץ ובעולם, שינויים ברגולציה וכיו"ב, כמפורט בהמשך. נהלי הבנק בתחום האשראי וניהול סיכון האשראי תומכים ומבטאים מדיניות זו הלכה למעשה.

מדיניות הבנק כוללת דיון רחב ומפורט ביעדים ובאופן פיתוח עסקי האשראי בענפים ובתחומי הפעילות השונים תוך הגדרת עקרונות מפורטים בכל ענף ותחום לרבות מגבלות פרטניות ברמת תתי-ענפים ומוצרים המאופיינים ברמת סיכון גבוהה.

הקריטריונים והגישה המיושמים בהגדרת המדיניות לניהול סיכון אשראי ובקביעת ההגבלות על סיכון

אשראי

במסגרת מדיניות האשראי התווה דירקטוריון הבנק אסטרטגיה לצמצום חשיפה בלתי רצויה לסיכון באמצעות הגדרת התיאבון לסיכון והגדרת תחומי פעילות בהם לא יעניק הבנק אשראי במידה שרמת הסיכון הטמונה בו גבוהה או רמת השליטה והבקרה עליו אינה גבוהה, אף אם התשואה הפוטנציאלית העשויה להתקבל ממנו גבוהה.

כחלק מאסטרטגיה זו מיישם הבנק מספר עקרונות:

- פיזור נאות של הסיכונים, וניהול זהיר ומבוקר של החשיפות, הן ברמת הלקוח הבודד והן ברמת ענפי המשק ומגזרי הפעילות העסקיים השונים.
- בחינת קריטריונים לאישור אשראי הכוללים בין היתר: בחינת כושר החזר של הלקוח, בחינה שוטפת של מאפייני הפעילות העסקית של הלקוח, בדיקת תזרים המזומנים ומבנה הנכסים וההתחייבויות שלו כולל תרחיש קיצון (בסכומים שנקבעו במדיניות), טיב הביטחונות, ניתוח המגזר הענפי בו הוא פועל וניתוח פרמטרים נוספים להם השלכה על איתנותו הפיננסית כגון: תלות גבוהה של הלקוח בלקוחותיו, בספקים שלו וכיו"ב.
- שמירה על מתן אשראי בתנאי שוק תוך שמירה על הלימה בין המרווחים והרווחיות הכוללת מהלקוחות לבין רמת הסיכון הגלומה בפעילותם, תוך שימוש בתהליכים ובקורות ממוקדים, המביאים לידי ביטוי את שיעור ההכנסה הכוללת מהלקוח (מרווחים ועמלות), ביחס לתיק האשראי הכולל, לרבות קביעת רף מינימום לשיעור זה. רמת המרווחים משקפת גם את הקצאת ההון הנדרשת בשל מתן האשראי.

- אי תלות וניגוד עניינים ואנשים קשורים (אישור מיוחד): בהתאם למדיניות האשראי עסקאות אשראי עם אנשים קשורים תובאנה לוועדת הביקורת של הדירקטוריון, לאחר אישורן בוועדת האשראי המתאימות. הבקשות מוגשות לוועדה בצורה שיטתית ומסודרת הכוללת נתוני השוואה על מנת לאפשר לוועדה לבחון את הוגנות תנאי העסקה והיעדר העדפה ביחס ללקוחות אחרים (תנאי שוק).
- קביעת מגבלות פנימיות לשמירה על חשיפת האשראי במסגרת הרמה שקבע התאגיד לעצמו, כך שיוכל לפקח על עמידה ביעדי סיכון האשראי שנקבעו.
- שמירה על הנאותות ההונית של הבנק בהתבסס על יעדי הלימות ההון של הבנק כפי שקבע הדירקטוריון.
- שמירה על רמת ריכוזיות אשראי סבירה באמצעות קביעת מגבלות אשראי לקבוצות לווים בודדות, מגזרי פעילות בקבוצות הלווים, היקף האשראי הכולל של קבוצות הלווים הגדולות ביחס לתיק האשראי וכו'.
- הגדרת אינדיקטורים כמותיים ברורים לבחינת הצורך בעדכון מסמך המדיניות בעקבות שינויים מאקרו כלכליים ורגולטוריים או שינויים בנתוני הבנק, ביניהם: שינויים בתחזיות צמיחה במשק, שינוי בשערי חליפין, הוראות רגולטוריות חדשות בעלות השפעה על תחום האשראי, שינוי בחלקו של הבנק באשראי, הלימות הונו של הבנק ועוד.

המבנה והמערך הארגוני של ניהול סיכון האשראי ופונקציית הבקרה באשראי - קווי הגנה

- מערך הבקרה הפנימית מורכב משלושה נדבכים עיקריים (קווי הגנה):
  - מערך יוצרי הסיכונים המהווה גם קו ההגנה הראשון כולל את אגף אשראי בהנהלה הראשית, מערך הסניפים על יחידותיו העסקיות והמחלקה לניהול פיננסי במטה. בנוסף נכללים בקו ההגנה הראשון מדריך מפקח אשראי (פיקוח אשראי), פונקציית ניהול האשראי ויחידת הגבייה המשפטית.
  - קו ההגנה השני כולל את מנהל הסיכונים הראשי, היחידה להערכת סיכונים אשראי בבנק והיחידה לבקרת אשראי בחברת האם הנותנת שירות בקרת אשראי לבנק.
  - קו ההגנה השלישי כולל את מערך הביקורת הפנימית הבלתי תלויה הכפופה ישירות לדירקטוריון ואת כל גופי הביקורת החיצוניים.
- באגף אשראי מתבצעים באופן שוטף תהליכים להפחתת סיכון האשראי באמצעות ניתוח כלכלי ועסקי של בקשות האשראי להערכת סיכון האשראי בפעילות הלווה, דירוג האשראי הניתן ומעקב ובקרה שוטפים אחר האשראי הניתן. במסגרת המחלקה נדון באופן תקופתי האשראי הניתן ללווים גדולים וקבוצות לווים וכן האשראי לענפי משק שונים. כל חביות לקוחות הבנק לרבות שווי הביטחונות העומדים כנגדן, מרוכזים במערכת האובליגו - באמצעותה מבצע הבנק מעקב יומי של מצבת הביטחונות אל מול חשיפות האשראי.
- הבקרה הפנימית באשראי מבוצעת על ידי יחידות שונות שהמרכזיות שבהן הינן:
  - יחידת הגבייה - היחידה מפקדת על ניהול תיקי האשראי שסווגו כבעייתיים והוחלט להעבירם לטיפול היחידה.
  - היחידה לפיקוח אשראי - תפקידה של היחידה הוא איתור לקוחות בעייתיים ובחינת מצבם הפיננסי. היחידה היא בלתי תלויה ואינה מעורבת בפעילות העסקית. המעקב והפיקוח מתבצעים באופן שוטף ביחס לכלל לקוחות הבנק על בסיס מגוון של דיווחים ממוחשבים המופקים בתדירות ובתכיכים שונים.
  - תחום ניהול סיכונים אשראי:
- היחידה לבקרת אשראי כפופה לחטיבה לניהול סיכונים בחברת האם ואחראית על בקרת סיכונים האשראי של לווים ספציפיים, על פי מדגם מבוסס סיכון מתיק האשראי של הבנק, על פי נוהל בנקאי תקין 311 ("ניהול סיכונים אשראי").
- היחידה להערכת סיכונים אשראי כפופה למנהל הסיכונים הראשי בבנק ועוסקת בשני תחומים: האחד ניתוח ומתן חוות דעת כתובה בלתי תלויה לגבי חשיפות אשראי בסכומים מהותיים, על פי נוהל בנקאי תקין 311. חוות הדעת של היחידה מתייחסת לבקשת האשראי ולדירוג האשראי, תוך ביצוע ניתוח עצמאי של העסקה ומאתגרת, לפי העניין, את שיקול הדעת שמפעיל הגורם העסקי. נציג היחידה משתתף בוועדות האשראי (מסמכות ראש אגף ומעלה), בודק ומעריך את סיכונים האשראי בכל בקשות האשראי הנדונות, ובמידת הצורך מחווה את דעתו בדיוני הוועדות. פעילות היחידה אינטגרלית לתהליך קבלת ההחלטות העסקי בגין האשראי הניתן ועמדתה נבחנת כחלק מהתהליך ולא בדיעבד. התחום השני הינו ביצוע הליכים עצמאיים משלימים לאיתור חובות שמצבם מורע, לרבות קביעת נאותות הסיווגים וההפרשות להפסדי אשראי.

מערכות למדידה, אמידה וניהול של סיכוני האשראי

- לבנק מודלים פנימיים שפיתחה חברת האם לדירוג סיכון האשראי הגלום בפעילות הלקוח. המודלים מתבססים ברובם על פרמטרים אובייקטיביים בקשר עם מצבו של הלווה (מאפייני הלקוח, תמהיל הביטחונות, החוסן הפיננסי המשתקף מן הדוחות הכספיים של הלקוח, נתונים ענפיים, נתונים נוספים וכיו"ב). על מנת להדק את הקשר שבין דירוג הסיכונים של הלקוח והתשואה הנובעת מפעילות, קבע הבנק רף תשואה מינימלית לכל דרגת סיכון.
- חברת האם פיתחה מודלים סטטיסטיים, המשמשים את הבנק, לדירוג סיכוני האשראי ללקוחות פרטיים ועסקים קטנים, בהתאם לדרישות העסקיות, הסביבה התחרותית, תיאבון הסיכון של הבנק ועקרונות רגולטוריים. המודלים מתבססים על נתוני החשבון, נתוני הלקוח וכיו"ב.
- מערכות ממוכנות - מערכות הקבוצה מספקות למנהלי סיכוני האשראי, הן בסניפים והן במטה - מנגנון מעקב שוטף אחרי פעילות הלקוחות, במכלול רחב ובמגוון חתכים: רמות ותמהיל פעילות, ניצול מסגרות אשראי, רמת ביטחונות ומידע עדכני על מצבו הכספי של הלקוח. מנגנון זה משמש, בין היתר, את הסניפים ואת המטה ומאפשר להעניק ללקוחות את מיטב השירות ברמה גבוהה של מקצוענות ומיומנות.
- אחת מהמערכות הממוכנות המיושמות בבנק הינה מערכת ממוכנת של בקשות אשראי אשר משפרת ומיעלת את הליך קבלת ההחלטות והבקרה עליו.
- בנוסף בוחן הבנק תדיר עמידתו בהוראות הרגולטוריות בכל הקשור במגבלות הריכוזיות: לוה/קבוצת לווים או חשיפה לענפי משק, באמצעות מערכת חשיפות אשראי.
- לבנק מערכת לתיעוד המסמכים המשפטיים היוצרים את השעבודים על הנכסים שניתנו כביטחון בתיקי הלקוחות ומערכת המנהלת מעקב אחר שווים של נכסים אלה. מערכות הביטחונות מבטיחות את זמינות הנתונים הנדרשים לניהול סיכוני אשראי לכל גופי הבקרה השונים בסניפים ובמטה.
- הנהלת הבנק ממשיכה לשכלל ולשפר את כלי המדידה, הדיווח והבקרה הדרושים לה, לשם קבלת תמונת מצב עדכנית בכל הקשור למאפייני הסיכון השונים, הקיימים בסביבתם העסקית של מקבלי האשראי. לשם כך נעזרת הנהלת הבנק, בין היתר, באגף אשראי, במחלקה לניהול סיכונים ובמחלקת מידע ניהולי.

פיקוח ובקרה

- הבנק מפקח על חביונות הלקוחות ועל שווי הביטחונות שניתנו לבהטחתן באמצעות מערכת האובליגו, המאפשרת מעקב יומי שוטף. מבוצע מעקב בתדירות יומית אחר חוסרי ביטחונות ברמת הלקוח הבודד:
- איתור אובליגנטים עם חוסרי ביטחונות על ידי סניפי הבנק והמטה.
  - עבודת פיקוח ובקרה על אובליגנטים עם חוסר ביטחונות בסכומים מהותיים.

דיווח על החשיפה לסיכוני אשראי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכוני אשראי ובחתיכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה, ביניהם דיווחים על החשיפה לסיכוני אשראי במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני. ניהול החשיפה לסיכוני האשראי נבחן ומבוקר באופן שוטף במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון וההנהלה וכן על ידי דרגי הביניים.

במסמך זה נסקרת התפתחות תיק האשראי ומדווחים, בין היתר, הערכת סיכון האשראי לפי ענפי משק וחתכים שונים, עמידה במגבלות רגולטוריות ובמגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון וההנהלה, מצב הביטחונות, בחינת יתרת החובות הבעייתיים ויתרות ההפרשה להפסדי אשראי. במסגרת המסמך בוחן הבנק מתווה של תרחישי קיצון בתחום התממשות סיכוני אשראי על כלל התיק המשלבים סיכונים נוספים בו זמנית. תרחיש קיצון זה משמש לבחינת הנאותות ההונית.

מסמך הסיכונים נדון, אחת לרבעון, בהנהלה, בוועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון ובדירקטוריון.

איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)

31 בדצמבר 2019				יתרות ברוטו
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
8,303.7	59.8	8,310.5	53.0	חובות, למעט איגרות חוב
258.8	-	258.8	-	איגרות חוב
2,227.2	2.5	2,229.5	0.2	חשיפות חוץ מאזניות
10,789.7	62.3	10,798.9	53.2	סך הכל

31 בדצמבר 2018				יתרות ברוטו
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
7,484.9	54.1	7,504.8	34.2	חובות, למעט איגרות חוב
641.4	-	641.4	-	איגרות חוב
2,176.7	2.4	2,179.1	-	חשיפות חוץ מאזניות
10,303.0	56.5	10,325.3	34.2	סך הכל

שינויים במלאי החובות הפגומים

ראה פרק סקירת הסיכונים, סיכון אשראי, איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2019.

גילוי נוסף בנוגע לאיכות האשראי של חשיפות האשראי

זיהוי וסיווג חובות פגומים

מדיניות האשראי בבנק מגדירה סממנים עיקריים לבחינת איכות האשראי, ביניהם מצב הפיגור, דירוג הלקוח, מצב הביטחונות ועוד. בהתאם למדיניות זו, הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כפגומים, על פיהם, הוא מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: פגום/ נחות קבוצתי, נחות פרטני, והשגחה מיוחדת.

חוב מסווג כפגום/נחות קבוצתי - חוב אשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. החלטה בדבר סיווג החוב מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכושר הפירעון של הלווה, קיום ומצב הביטחונות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'. בכל מקרה חוב מסווג כחוב פגום או נחות קבוצתי כאשר הקרן או הרבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר. לצורך כך הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. החל ממועד הסיווג כפגום החוב יטופל כחוב שאינו צובר הכנסות רבית (חוב כאמור ייקרא "חוב שאינו מבצע"). כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראות ניהול בנקאי תקין 314 בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות.

חוב מסווג כחוב נחות פרטני כאשר האשראי אינו מוגן באופן מספק ע"י השווי הנוכחי המבוסס של הבטחונות ו/או יכולת התשלום של החייב, באופן שקיימת אפשרות ברורה שהבנק יספוג הפסד מסויים בגין אשראי זה, אם לא יחול שיפור ביכולת הפירעון של הלווה.

חוב מסווג כחוב בהשגחה מיוחדת כאשר לאשראי חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הבנק.

סיווג השגחה מיוחדת כולל חובות (לרבות אגרות חוב ונכסים אחרים) הנמצאים בפיגור כאשר הקרן או הריבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפירעונם. בנוסף, חשבונות חח"ד או עו"ש מדווחים כחובות בפיגור של 60 ימים או יותר, כאשר החשבון נותר ברציפות בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת למשך 60 ימים או יותר, או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה של 180 ימים.

ההבדלים בין ההגדרה של פיגור וכשל למטרות חשבונאיות ומטרות פיקוחיות

חוב מוגדר "בפיגור" למטרות חשבונאיות לאחר 30 ימי פיגור, זאת בעוד שלמטרות פיקוחיות חובות יוגדרו "בפיגור" לאחר 90 ימי פיגור. ארגון חוב מחדש אשר צובר ריבית נחשב "פגום" למטרות חשבונאיות זאת בעוד שלמטרות פיקוחיות אינו מוגדר כהלוואה בפיגור ולכן מטופל כחוב תקין.

הלוואת בולט לדיו, שלא נפרעה במועד, תיחשב חוב "פגום" למטרות חשבונאיות זאת בעוד שלמטרות פיקוחיות לא תוגדר כהלוואה בפיגור עד שתקופת הפיגור תעלה על 90 יום.

פריטים חוץ מאזניים כגון קווי אשראי וערבויות ששייכים לחשבון שקיימת בו הלוואה בפיגור למטרות רגולטוריות, יסווגו אף הם הלוואות בפיגור למטרות רגולטוריות, על אף שבחלק מהמקרים לא יוגדרו כחובות פגומים למטרות חשבונאיות.

חשיפות אשראי בפיגור (של למעלה מ- 90 יום) שלא נחשבות כפגומות

חובות בפיגור של 90 יום ומעלה נחשבים חובות פגומים למעט חובות שנבדקים על בסיס קבוצתי בפיגור ש 90 יום ומעלה ויסווגו בסיווג נחות.

הפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2011 מיישם הבנק את הוראת הדיווח לציבור בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" המאמצת את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב.

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כבעייתיים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום. כמו כן, הבנק קבע מדיניות למדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית".

ההפרשה הפרטנית, הרלוונטית לחובות בעייתיים בסיווג פגום, נעשית בהתבסס על הערכות ההנהלה לגבי הפסדים הגלומים בתיק האשראי המאזני והחוץ מאזני. הפרשה זו נאמדת באמצעות הפער שבין יתרת החוב הרשומה לבין הערך הנוכחי של התקבולים הצפויים לפירעון החוב, או השווי ההוגן של הבטוחות.

אמידת התקבולים הצפויים לפירעון החוב, המתבססת על מגוון מקורות החזר הרלוונטיים, לרבות פעילותו העסקית של הלווה, ערך הבטוחות שהעמיד הלווה, מקורות פרעון פרטיים וערך מימוש ערבויות שניתנו על ידי הלווה או צדדים שלישיים, מחייבת שימוש בשיקול דעת ואומדנים אשר הנהלת הבנק מאמינה כי הינם סבירים במועד ההערכה, אולם, מטבע הדברים, אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדנים שנקבעו.

בנוסף, הבנק בוחן את החובות ומבצע מחיקה חשבונאית בחובות אשר עומדים בתנאי המחיקה החשבונאית.

ההפרשה הקבוצתית, הרלוונטית לכלל החובות שלא סווגו כפגומים, מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית, הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי בגין סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מחושבת על בסיס שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים (בגין התקופה החל משנת 2011. בהתאם לכך, קביעת ההפרשה בשנת 2016, נסמכת, בין היתר, על שיעורי המחיקות בשש השנים האחרונות בחברת האם, למעט אנשים פרטיים), תוך חלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי.

הבנק משתמש בממוצע שיעורי הפסד ההיסטוריים בענפי המשק השונים בטווח השנים כאמור לעיל, ובנוסף, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות בקשר לאשראי לציבור הבנק לוקח בחשבון נתונים נוספים (התאמות איכותיות).

לעניין זה, בקשר לאשראי לאנשים פרטיים שאינו בעייתי, למעט סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב רבית, נקבע כי שיעור ההתאמות האיכותיות בגין גורמים איכותיים הרלוונטיים לסיכוי הגביה לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי המאזני שאינו בעייתי לאנשים פרטיים במועד הדיווח, וזאת לאור חוזר הפיקוח על הבנקים מיום 19 בינואר 2015 לעדכון הוראות הדיווח לציבור בנושא "הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים" (בנקים ששיעור ההפסד השנתי שלהם נמוך מ-0.3% בכל אחת מחמש השנים שהסתיימו במועד הדיווח, רשאים לשקול לעשות שימוש בהתאמות בגין גורמים סביבתיים בשיעור של לא פחות מ-0.5%).

ירידת ניירות ערך

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח האם ירידה בשוויים ההוגן של ניירות ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני, על מנת לקבוע אם יש צורך ברישום הפרשה להפסדי אשראי. הבחינה מתבצעת על פי קריטריונים ושיקולים המפורטים בבאור 1 בדוח הכספי השנתי.

חשיפת אשראי שאורגנה מחדש

ארגון מחדש של חוב הוא ארגון מחדש של חוב בעייתי אם, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, התאגיד הבנקאי מעניק לחייב ויתור (Concession) אשר בתנאים אחרים הוא לא היה שוקל להעניק. ויתור זה נובע מהסכם בין החייב לבין הבנק או נכפה מכח חוק או על ידי בית משפט.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (במיליוני ש"ח)

ליום 31 בדצמבר 2019										
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)							סיכון אשראי כולל (1)			
הפסדי אשראי (4)			* מזה:							
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	הוצאות בנין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (6)	חובות (2)	סך הכל*	בעייתי (6)	דירוג ביצוע אשראי (5)	סך הכל	
0.1	-	-	-	-	17.9	19.8	-	16.3	19.8	פעילות לזוים בישראל ציבור- מסחרי
4.9	(0.3)	(1.9)	1.0	19.6	105.7	117.9	19.6	93.2	117.9	חקלאות
5.0	(0.7)	2.6	8.1	8.1	190.7	380.7	8.4	365.7	381.2	תעשייה
0.4	-	-	-	-	129.3	131.9	-	125.4	131.9	בניה ונדל"ן - בינוי בניה ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
0.1	-	-	-	-	26.2	29.1	-	31.1	33.9	אספקת חשמל ומים
1.7	-	0.7	-	-	159.8	175.5	-	173.7	175.6	מסחר
-	-	(0.1)	-	-	3.5	7.1	-	4.4	7.1	בתי מלון, שרותי הארוחה ואוכל
1.1	0.1	-	-	4.0	49.7	64.5	4.0	54.9	64.5	תחבורה ואחסנה
-	0.1	-	0.1	0.1	5.4	7.5	0.1	7.1	7.5	מידע ותקשורת
0.2	-	-	-	-	65.6	71.5	-	69.9	71.5	שירותים פיננסיים
1.9	-	(0.1)	1.7	1.8	44.0	59.1	1.9	56.8	59.5	שירותים עסקיים אחרים
0.6	-	0.2	0.2	0.2	183.4	211.4	0.2	209.0	211.4	שירותים ציבוריים וקהילתיים
16.0	(0.8)	1.4	11.1	33.8	981.2	1,276.0	34.2	1,207.5	1,281.8	סך הכל מסחרי
46.3	5.7	9.3	31.8	53.0	4,135.0	6,019.4	53.1	5,728.3	6,019.4	אנשים פרטיים
62.3	4.9	10.7	42.9	86.8	5,116.2	7,295.4	87.3	6,935.8	7,301.2	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	1,453.6	1,453.6	-	1,460.4	1,460.4	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	624.3	625.3	-	874.0	874.0	ממשלת ישראל
62.3	4.9	10.7	42.9	86.8	7,194.1	9,374.3	87.3	9,270.2	9,635.6	סך הכל פעילות בישראל

(1) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוף מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 7,194.1 מיליוני ש"ח, 258.8 מיליוני ש"ח, 0.5 מיליוני ש"ח ו- 2,182.2 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, פקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוף מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוף מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוף-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)			סיכון אשראי כולל (1)							
הפסדי אשראי (4)			* מזה:							
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (6)	חובות (2)	סך הכל*	בעייתי (6)	דירוג ביצוע אשראי (5)	סך הכל	פעילות לווים בישראל ציבור-מסחרי
0.1	-	(0.1)	-	-	21.7	23.8	-	19.4	23.8	חקלאות
6.4	0.3	3.2	2.8	19.6	155.4	176.9	19.6	150.0	176.9	תעשייה
1.7	4.0	(0.7)	-	-	154.9	368.7	0.7	368.5	369.4	בניה ונדל"ן - בינוי
0.4	1.9	0.1	-	0.1	108.5	110.2	0.1	110.1	110.2	בניה ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
0.1	-	-	-	-	16.8	19.8	-	24.5	24.6	אספקת חשמל ומים
1.1	(0.3)	(6.0)	0.1	0.1	127.8	145.3	0.1	142.1	145.3	מסחר
0.1	-	-	-	-	6.5	11.3	-	7.4	11.3	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
1.3	0.1	-	-	5.0	54.6	68.0	5.0	55.8	68.0	תחבורה ואחסנה
-	0.2	0.2	0.2	0.2	4.4	6.0	0.2	5.8	6.0	מידע ותקשורת
0.2	-	-	-	-	59.1	62.7	-	62.6	62.7	שירותים פיננסיים
2.0	0.1	1.5	1.9	2.0	51.1	65.4	2.0	63.0	65.4	שירותים עסקיים אחרים
0.4	(0.4)	(0.7)	0.1	0.1	146.8	215.0	0.1	213.9	215.1	שירותים ציבוריים וקהילתיים
13.8	5.9	(2.5)	5.1	27.1	907.6	1,273.1	27.8	1,223.1	1,278.7	סך הכל מסחרי
42.7	4.7	9.5	17.9	40.3	3,788.5	5,602.1	40.3	5,344.8	5,602.0	אנשים פרטיים
56.5	10.6	7.0	23.0	67.4	4,696.1	6,875.2	68.1	6,567.9	6,880.7	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	1,487.5	1,487.5	-	1,498.5	1,498.5	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	622.4	622.4	-	1,248.2	1,248.2	ממשלת ישראל
56.5	10.6	7.0	23.0	67.4	6,806.0	8,985.1	68.1	9,314.6	9,627.4	סך הכל

- (1) סיכון אשראי מאזני וחוזי מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות(2), אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוזי מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 6,806.0 מיליוני ש"ח, 641.4 מיליוני ש"ח, 0.9 מיליוני ש"ח ו- 2,179.1 מיליוני ש"ח,
- (2) אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוזי מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוזי מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוזי-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

חשיפות לפי יתרת תקופה חוזית לפרעון

ליום 31 בדצמבר 2019					
סה"כ חשיפת אשראי	ללא תקופת פרעון	מעל חמש שנים	משנה עד חמש שנים	עד שנה	
במיליוני ש"ח					
חשיפת אשראי מאזנית:					
1,058.5	1.2	176.6	338.0	542.7	מסחרי
4,588.7	10.8	591.0	2,209.2	1,777.7	אנשים פרטיים - אחר
0.3	-	-	-	0.3	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,647.5	12.0	767.6	2,547.2	2,320.7	סך הכל ציבור
2,361.3	0.1	77.2	887.3	1,396.7	בנקים וממשלות
8,008.8	12.1	844.8	3,434.5	3,717.4	סה"כ חשיפת אשראי מאזנית
265.3	-	77.1	169.3	18.9	מזה: אגרות חוב
2,322.7	-	-	368.6	1,954.1	סה"כ חשיפת אשראי חוץ מאזנית

ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ חשיפת אשראי	ללא תקופת פרעון	מעל חמש שנים	משנה עד חמש שנים	עד שנה	
במיליוני ש"ח					
חשיפת אשראי מאזנית:					
974.2	1.3	123.6	333.0	516.3	מסחרי
4,228.8	8.9	590.6	2,070.1	1,559.2	אנשים פרטיים - אחר
-	-	-	-	-	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,203.0	10.2	714.2	2,403.1	2,075.5	סך הכל ציבור
2,781.1	0.1	167.3	1,110.5	1,503.2	בנקים וממשלות
7,984.1	10.3	881.5	3,513.6	3,578.7	סה"כ חשיפת אשראי מאזנית
663.6	-	168.6	472.6	22.4	מזה: אגרות חוב
2,193.9	-	-	284.7	1,909.2	סה"כ חשיפת אשראי חוץ מאזנית

חשיפה למדינות זרות

נכון ל- 31.12.19 אין לבנק חשיפה למדינות זרות.

מידע נוסף בנוגע לאיכות האשראי

למידע בדבר תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ראה באור 13, סעיף 2 ובאור 25, סעיף א. בדוחות הכספיים לשנת 2019. למידע בדבר ניתוח גיול (פיגור) של חשיפת אשראי בפיגור ראה באור 25, סעיף ב. בדוחות הכספיים לשנת 2019. לפירוט חשיפות אשראי שאורגנו מחדש ראה באור 25, סעיף ב.ג. בדוחות הכספיים לשנת 2019.

סיכון ריכוזיות

סיכון ריכוזיות האשראי נובע מהעדר פיזור בתיק האשראי. הסיכון יכול לבוא לידי ביטוי בהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווה בודד או לקבוצת לווים או באשראי גבוה שניתן לענף מסוים. הבנק בוחן את ריכוזיות האשראי שלו על פי התפלגות סיכון האשראי בבנק ובקבוצה כפי שבאה לידי ביטוי בטבלת ענפי משק וכן באשראי ללווים גדולים ולקבוצות לווים ועל פי מאפייני אשראי שונים נוספים, כגון סוגי פעילות: שוק ההון, חברות אחזקה ועוד. על מנת להפחית את הסיכון משתמש הבנק במגבלות פנימיות המושתות על הענפים, הלווים הבודדים וקבוצות הלווים ועל יתר מאפייני האשראי כאמור לעיל וכן במגבלות של גובה "מדד הרפינדל".

שיטות להפחתת סיכון אשראי

מדיניות ותהליכים לקיזוז מאזני וחוף מאזני - לצרכי הלימות הון הבנק מבצע קיזוזים של נגזרים וכן קיזוז של ביטחונות CSA שהתקבלו או הופקדו במסגרת פעילות בנגזרים כאמור. לפירוט בנושא זה ראו פרק "סיכון אשראי צד נגדי". פרט לאמור, הבנק אינו עושה קיזוז מאזני או חוף מאזני נוסף של יתרות מאזניות או חוף-מאזניות.

מדיניות ניהול מערך הביטחונות

לבנק מדיניות מפורטת בנושא קבלת נכסים כביטחונות לאשראי, אופן השעבוד שלהם ושיעורי ההישענות על כל סוג וסוג של ביטחון. עיקרי המדיניות נדונים ומאושרים אחת לשנה בהנהלת ובדירקטוריון הבנק ומפורטים בהרחבה בנהלים.

במסגרת המדיניות נקבעו עקרונות וכללים להערכת שוויין של הבטוחות לפי סוג הבטוחה ואופי האשראי אותו היא מבטיחה, עקרונות המתחשבים גם במשתנים ואינדיקטורים כלכליים שונים. נקבעו נהלים לאופן הטיפול בבטוחות ולמעקב אחר השינויים בהן ובשוויין, וכן מערכי בקרה בתחום ניהול ותפעול מערך הביטחונות.

סוגי הביטחונות העיקריים עליהם נשען הבנק הינם: פיקדונות, ניירות ערך, כלי רכב וציד, המחאות עתידיות, שעבודים שוטפים, שעבודי נדל"ן, ערבויות בנקאיות ומסמכי יצוא.

הבנק שואף לקבל מלקוחותיו מגוון ביטחונות, כדי לא להתבסס על סוג ביטחון ספציפי.

מדיניות ההישענות על ביטחונות היא שמרנית ומתבססת על השווי ההוגן העדכני של הביטחון, על נזילותם ועל מהירות מימוש הביטחונות בעת הצורך. בקביעת מדיניות ההישענות על ביטחונות מתבסס הבנק על ניסיון העבר.

לבנק מערכת לתיעוד המסמכים המשפטיים היוצרים את השעבודים על הנכסים שניתנו כביטחון בתיקי הלקוחות ומערכת המנהלת מעקב אחר שוויים של נכסים אלה. מערכות הביטחונות מבטיחות את זמינות הנתונים הנדרשים לניהול סיכונים אשראי לכל גופי הבקרה השונים בסניפים ובמטה.

למקרים בהם מעניק הבנק אשראי ללא בטוחות, נקבעו במדיניות האשראי תבחינים המתייחסים לחוסנו הפיננסי וכושר החזר של הלווה או הערב.

הפחתת ביטחונות כשירים ע"פ הוראות ניהול בנקאי תקין 203

השימוש בביטחונות כמפחיתי סיכון מתבצע על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 203 "מדידה והלימות הון" באמצעות הגישה המקיפה (Comprehensive approach) לשימוש בביטחונות. גישה זו מתירה קיזוז מלא של ביטחונות כנגד החשיפה, ע"י הפחתה אפקטיבית של סכום החשיפה בערך המיוחס לביטחון (מקדמי ביטחון, haircuts).

מתוך סוגי הבטחונות עליהם נשען הבנק כאמור, הבטחונות הכשירים המשמשים להפחתת סיכון הינם: מזומנים ופיקדונות, ניירות ערך וערבויות, העומדים בתנאי ההוראה.

בבנק קיימת מערכת המחשבת את נכסי הסיכון עבור סיכונים אשראי על פי הוראות באזל וכן מערכת בלתי תלויה המבקרת את הביטחונות.

המערכת מחשבת את נכסי הסיכון לפי מקדמי ההמרה לאשראי ומשקל הסיכון המיוחס לצד נגדי וכן את ערך הביטחון שנתקבל לפי המקדמים להמרה הקבועים בהוראה.

כאשר החשיפה והביטחון מוחזקים במטבעות שונים, מבוצעת התאמה של סכום הביטחון, כדי להביא בחשבון אפשרות של תנודות עתידיות בשערי החליפין.

ההתאמה מבוצעת באמצעות מקדמי הביטחון הפיקוחיים המופיעים בהוראת ניהול בנקאי תקן 203, סעיף 151. בוצעה סקירה משפטית בקשר עם מסמכי הבטחונות, ובנוסף ערבויות (לרבות ערבויות זרות), אשר נבדקו פרטנית על ידי המערך המשפטי ונמצא כי הן עומדות בדרישות ההוראה, הוכרו ככשירות. סוגי הערבויות בבנק כוללים ערבויות של בנקים וערבויות מדינה.

להפחתת הריכוזיות, הבנק פועל לפי מדיניות המגבילה את החשיפה הן ברמת הלווה והן ברמת הבנק.

שיטות להפחתת סיכון אשראי (סקירה CR3)

		לא מובטחים		מובטחים					
על ידי נגזרי אשראי		על ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על ידי בטחון		מזה: סך הכל		ליום 31 בדצמבר 2019	
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	סך הכל יתרה מאזנית	
-	-	-	-	130.2	375.9	130.2	375.9	7,927.8	חובות, למעט איגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	258.8	איגרות חוב
-	-	-	-	130.2	375.9	130.2	375.9	8,186.6	סך הכל
-	-	-	-	0.2	0.2	0.2	0.2	52.8	מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

		לא מובטחים		מובטחים					
על ידי נגזרי אשראי		על ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על ידי בטחון		מזה: סך הכל		ליום 31 בדצמבר 2018	
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	סך הכל יתרה מאזנית	
-	-	-	-	126.3	323.8	126.3	323.8	7,161.0	חובות, למעט איגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	641.4	איגרות חוב
-	-	-	-	126.3	323.8	126.3	323.8	7,802.4	סך הכל
-	-	-	-	-	0.3	-	0.3	33.9	מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

סיכון אשראי לפי הגישה הסטנדרטית השימוש בדירוגי אשראי חיצוניים לסיכון אשראי

הבנק עושה שימוש בדירוגי בחברת דירוג אשראי חיצונית (S&P Standard & Poors (ECAI)). סוגי החשיפות לגביהן נעשה שימוש בדירוגי החברה, הינם: אגרות חוב בנוסטרו, ריבונות ובנקים. המידע מתקבל באופן ממוכן מחברת הדירוג S&P ומומר לנכסי סיכון בהתאם למיפוי הסטנדרטי (standard mapping) אשר מפורסם על ידי הפיקוח על הבנקים. בנוסף נעשה שימוש בדירוגי אשראי עבור בדיקת כשירות הבטחונות בהתאם להוראות נב"ת 203 סעיף 145.

הגישה הסטנדרטית - חשיפה לסיכון אשראי והשפעות הפחתת סיכון אשראי (CR4)

	חשיפות לפני CRM-ו CCF	חשיפות אחרי CRM-ו CCF	RWA וצפיפות RWA	צפיפות RWA
31 בדצמבר 2019	סכום מאזני	סכום מאזני	סכום חוץ-מאזני	RWA
סוגי הנכסים				
ריבונות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	2,044.8	2,044.8	0.5	-
ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	66.0	66.0	1.1	13.4
בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	1,458.5	1,458.5	0.0	291.7
תאגידים	703.2	294.0	120.0	808.5
חשיפות קמעונאיות ליחידים	4,136.1	1,891.9	499.1	3,410.1
הלוואות לעסקים קטנים	76.7	38.9	7.4	56.7
בביטחון נדל"ן מסחרי	100.6	1.6	0.5	99.9
הלוואות בפיגור	29.0	0.2	-	40.5
נכסים אחרים	125.5	-	-	42.0
סך הכל	8,740.6	2,229.7	8,627.4	4,762.8

	חשיפות לפני CRM-ו CCF	חשיפות אחרי CRM-ו CCF	RWA וצפיפות RWA	צפיפות RWA
31 בדצמבר 2018	סכום מאזני	סכום מאזני	סכום חוץ-מאזני	RWA
סוגי הנכסים				
ריבונות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	1,985.0	1,985.0	0.5	0.0
ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	51.8	51.8	1.4	10.6
בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	1,497.6	1,497.6	-	299.6
תאגידים	661.1	312.3	146.1	783.8
חשיפות קמעונאיות ליחידים	3,795.8	1,819.4	491.3	3,147.2
הלוואות לעסקים קטנים	86.7	42.7	8.9	63.6
בביטחון נדל"ן מסחרי	85.6	0.8	0.2	84.6
הלוואות בפיגור	14.1	-	-	20.3
נכסים אחרים	120.6	-	-	44.0
סך הכל	8,298.3	2,179.1	8,172.1	4,453.7

הגישה הסטנדרטית - חשיפות לאחר הפחתת בטחונות (CRM) לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)

סה"כ סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	סוגי נכסים ל- 31 בדצמבר 2019									
	250%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	10%	0%	
2,045.3	-	-	-	-	-	-	-	-	2,045.3	ריבונות ובנקים מרכזיים
67.1	-	-	-	-	-	-	67.1	-	-	יישיות סקטור ציבורי (PSE)
1,458.5	-	-	-	-	-	-	1,458.5	-	-	תאגידים בנקאיים
809.0	-	-	809.0	-	-	-	-	-	-	תאגידים חשיפות קמעונאיות ליחידים הלואות
4,546.8	-	-	-	4,546.8	-	-	-	-	-	לעסקים קטנים בביטחון נדל"ן מסחרי
75.6	-	-	-	75.6	-	-	-	-	-	הלוואות בפיגור
99.9	-	-	99.9	-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
28.3	-	24.3	4.0	-	-	-	-	-	-	
125.5	33.3	-	42.0	-	-	-	-	-	50.2	
9,256.0	33.3	24.3	954.9	4,622.4	-	-	1,525.6	-	2,095.5	סך הכל

סה"כ סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	סוגי נכסים ל- 31 בדצמבר 2018									
	250%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	10%	0%	
1,985.5	-	-	-	-	-	-	-	-	1,985.5	ריבונות ובנקים מרכזיים
53.1	-	-	-	-	-	-	53.1	-	-	יישיות סקטור ציבורי (PSE)
1,497.7	-	-	-	-	-	-	1,497.7	-	-	תאגידים בנקאיים
783.8	-	-	783.8	-	-	-	-	-	-	תאגידים חשיפות קמעונאיות ליחידים הלואות
4,196.3	-	-	-	4,196.3	-	-	-	-	-	לעסקים קטנים בביטחון נדל"ן מסחרי
84.9	-	-	-	84.9	-	-	-	-	-	הלוואות בפיגור
84.6	-	-	84.6	-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
14.0	-	12.7	1.3	-	-	-	-	-	-	
120.6	28.2	-	44.0	-	-	-	-	-	48.4	
8,820.5	28.2	12.7	913.7	4,281.2	-	-	1,550.8	-	2,033.9	סך הכל

מידע נוסף על סיכון אשראי סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)

הצריכה הפרטית נמצאת בשנים האחרונות במגמת צמיחה וכפועל יוצא גם היקף האשראי לאנשים פרטיים. הבנק מעמיד אשראי צרכני למגוון משקי הבית המורכב בעיקר מלקוחות שכירים, חלקם במערכת החינוך. מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון שברצונו ליטול וכן את הפרופיל הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל.

להלן התפלגות סיכון אשראי לאנשים פרטיים:

השינוי באחוזים	31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
8.2%	868.1	939.5	יתרות עובר ושב ויתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
9.4%	2,920.4	3,195.5	הלוואות אחרות
9.1%	3,788.5	4,135.0	סך הכל סיכון אשראי מאזני
5.0%	692.2	726.7	מסגרת עו"ש לא מנוצלת
4.6%	856.7	896.1	מסגרת כרטיסי אשראי לא מנוצלת
(1.2)%	264.7	261.6	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
3.9%	1,813.6	1,884.4	סך סיכון אשראי חוץ מאזני
7.4%	5,602.1	6,019.4	סך הכל סיכון אשראי כולל
8.3%	3,565.8	3,860.2	ממוצע היקף האשראי, כולל משיכות יתר בעו"ש, כרטיסי אשראי והלוואות

להלן התפלגות סיכון האשראי מסך החובות לאנשים פרטיים:

השינוי באחוזים	31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
77.7%	17.9	31.8	סיכון אשראי פגום
(5.9)%	22.2	20.9	סיכון אשראי בעייתי לא פגום
8.9%	3,748.4	4,082.3	סיכון אשראי לא בעייתי
9.1%	3,788.5	4,135.0	סך כל סיכון אשראי
(1.6)%	6.4	6.3	חזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר
60.2%	16.6	26.6	יתרת ארגוני החוב שבהסדר מתוך האשראי הבעייתי
	0.25%	0.22%	שיעור ההוצאה להפסדי אשראי מסך האשראי (1)

(1) על בסיס שנתי

לפרוט נוסף ראה פרק סיכון אשראי בסקירת סיכונים בדוח ההנהלה והדירקטוריון ל- 31.12.19.

חלק 5 א - סיכון אשראי של צד נגדי

סיכון אשראי של צד נגדי הוא הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל טרם מועד הסילוק הסופי של התשלומים בגין העסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל, יהיו עסקאות עמו בעלות ערך כלכלי חיובי לבנק. סיכון אשראי צד נגדי בבנק מתבטא בפעילות בנגזרים מול מוסדות פיננסיים.

בניגוד לחשיפת האשראי, בה החשיפה היא חד צדדית והבנק נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון צד נגדי יוצר סיכון דו-צדדי להפסד וזאת בהתאם להיות ערך העסקה חיובי או שלילי עבור כל אחד מצדדי העסקה. שווי השוק של העסקאות אינו וודאי והוא יכול להשתנות לאורך חיי העסקה בשל שינויים בפרמטרים הרלוונטיים בשוק.

החשיפה למוסדות פיננסיים מושפעת, הן ממצבו הספציפי של כל מוסד ומוסד והן מסיכון המדינה בה הוא פועל. פעילות הבנק מול מוסדות פיננסיים, ובכלל זה קביעת סמכויות וקריטריונים להעמדת מסגרות לפעילות מעוגנת במדיניות ובנהלים של הבנק שאושרו על ידי הדירקטוריון. מוסדות פיננסיים בבנק כוללים, בין היתר, בנקים.

במסגרת מסמך מדיניות האשראי של הבנק קבע דירקטוריון הבנק מדיניות ותיאבון לסיכון ברמת הבנק לפעילות מול בנקים, הן ברמת תיאבון הסיכון הכולל והן ברמת החשיפה לצד הנגדי הבודד בחתך סוג החשיפה וטווח העסקה, ותוך התחשבות בהון העצמי של הבנק ומשקל החשיפות בו.

מדיניות האשראי של הבנק, בהתייחס לאופי והיקף החשיפות מול צדדים נגדיים, מתבססת על מספר פרמטרים הנגזרים מחוסנו הפיננסי של הצד הנגדי ובכלל זה: דירוג האשראי שניתן למוסד על ידי חברות הדירוג המובילות בעולם (Fitch, Moody's, S&P), היקף ההון העצמי שלו, מבנה הבעלות, המדינה בה הוא פועל וכדומה.

לצורך כימות ואמידת החשיפה של הצדדים הנגדיים עושה הבנק שימוש במודל פנימי המשקלל את הסיכון הגלום בעסקאות על פי מאפייני הסיכון - סוג העסקה ומאפייניה, תקופת העסקה וכדומה.

כחלק מניהול סיכונים הצד הנגדי השוטפים, מבצע הבנק בקרה יומית שוטפת על עמידה במגבלות קווי האשראי שהוקצו לפעילות מול בנקים ובתי השקעות הכוללת בחינה ודיווח שוטפים על שינויים בדירוגי הצדדים הנגדיים להם מוקצים קווי אשראי, וכן שינויים במרווח האשראי בהם הם נסחרים.

קווי האשראי למוסדות בהם, בין היתר, נצפו שינויים משמעותיים בפרמטרים האמורים, נבחנים מחדש במסגרת וועדות האשראי השונות.

בצד זה מבצע הבנק מעקב שוטף וצמוד על סיכון התיק ביחס לבטחונות ולמסגרות הפעילות המאושרות על בסיס מדיניות האשראי שדירקטוריון הבנק קבע.

התיאבון לסיכון המידתי שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק מקבל ביטוי בהתפלגות חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים אשר מרביתה הינה מול מוסדות המדורגים בדירוגים גבוהים.

סיכון אשראי צד נגדי SA-CCR

במרס 2014 פרסמה וועדת באזל לפיקוח הבנקאי (BCBS) הוראה בדבר "גישה סטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי SA-CCR". גישה זו היא חלק ממסמך "הוראת באזל 3 - השלמת הרפורמות לאחר המשבר" המוכרת גם כ"באזל 4". באוקטובר 2019 פרסמה וועדת באזל שהיישום באירופה נקבע לתאריך ה- 28 ביוני 2021. טרם נקבע מועד סופי לכניסת ההוראה לתוקף.

מדיניות הביטחונות מותאמת לסוג הלווה ולפעילות בתחום הנגזרים בהתאם לנוהל בנקאי תקין 330.

דיווח על החשיפה לסיכונים אשראי צד נגדי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק וועדותיו מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים אשראי צד נגדי, ובחתיכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה. מערך הביניים שבמערך הפיננסי בחברת האם מדווח מגוון דיווחים מיידים ואחרים על גובה, היקף ואופי החשיפה.

נגזרים מעבר לדלפק (OTC)

השיטה שבה נעשה שימוש בבנק כדי להקצות הון כלכלי בגין נגזרים מעבר לדלפק (OTC) הינה "שיטת החשיפה הנוכחית", לפי נספח ג' בהוראת ניהול בנקאי תקין 203, לפיה מחושבת עלות השחלוף הנוכחית על ידי שערך חוזים למחיר שוק, כך שהחשיפה הנוכחית תיכלל ללא צורך באמידתה, ולאחר מכן יתווסף מקדם ה"תוספת" ("add-on") כדי לשקף את החשיפה הפוטנציאלית העתידית למשך יתרת חיי החוזה.

חישוב סכום שווה-ערך אשראי של מכשירים אלה לפי שיטת החשיפה הנוכחית, מתבצע כלהלן:

- סך עלות השחלוף (המתקבל באמצעות "שיערוך למחיר שוק") של כל החוזים שלהם ערך בחובה, ועוד
  - סכום של חשיפה פוטנציאלית עתידית לאשראי, המחושבת על בסיס סכום הקרן הרעיונית של תיק הצד הנגדי כולו, המפוצלת בהתאם ליתרת התקופה לפירעון ונכס הבסיס.
- כחלק מדרישת ההון בגין סיכון אשראי של צד נגדי, קיימת דרישת הון נוספת בגין סיכון להפסדי CVA (Credit Value Adjustments).

ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי הגישה הפיקוחית (CCR1)

31 בדצמבר 2019	עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	EAD לאחר CRM	RWA
שיטת החשיפה הנוכחית	0.4	2.0	2.4	0.9
הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT) (*)	-	-	-	-
סך הכל	0.4	2.0	2.4	0.9

31 בדצמבר 2018	עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	EAD לאחר CRM	RWA
שיטת החשיפה הנוכחית	0.9	3.0	3.9	0.8
הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT) (*)	-	-	-	-
סך הכל	0.9	3.0	3.9	0.8

הקצאת הון בגין התאמת שיערוך לסיכון אשראי (CCR2) (CVA)

31 בדצמבר 2019	EAD לאחר CRM	RWA
כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי גישה סטנדרטית	2.4	1.3
הסה"כ שמחשבים בגינם CVA	2.4	1.3

31 בדצמבר 2018	EAD לאחר CRM	RWA
כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי גישה סטנדרטית	3.9	2.4
הסה"כ שמחשבים בגינם CVA	3.9	2.4

הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) ולפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR3)

סך חשיפת אשראי	אחר	150%	100%	75%	50%	20%	10%	0%	31 בדצמבר 2019
סוגי הנכסים									
2.0	-	-	-	-	-	2.0	-	-	בנקים
0.4	-	-	0.4	-	-	-	-	-	תאגידים
2.4	-	-	0.4	-	-	2.0	-	-	סך הכל
סוגי הנכסים									
3.8	-	-	-	-	-	3.8	-	-	בנקים
0.1	-	0.1	-	-	-	-	-	-	תאגידים
3.9	-	0.1	-	-	-	3.8	-	-	סך הכל

חשיפות לנגזרי אשראי (CCR6)

לבנק אין עסקאות של נגזרי אשראי ולכן אין לו כל חשיפה נכון ל- 31 בדצמבר 2019 ול- 31 בדצמבר 2018.

חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים (CCR 8)

הבנק אינו חבר במסלקת המעו"ף ומבצע עסקאות בנגזרים סחירים באמצעות הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (חברת האם). לאור זאת, ומכיוון שהבנק אינו עומד בתנאי ההוראה לטיפול בחשיפות כאמור, ככאלו שבוצעו עם צד נגדי מרכזי כשיר, העסקאות מטופלות כעסקאות במסחר דו צדדי עם הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ. לכן, עסקאות אלו אינן מדווחות כחלק מגילוי זה, אלא קיבלו ביטוי בגילוי CCR1 לעיל.

דיווח על החשיפה לסיכוני אשראי צד נגדי

לבנק מדיניות מפורטת בנושא קבלת נכסים כביטחונות לאשראי, אופן השעבוד שלהם ושיעורי ההישענות על כל סוג וסוג של ביטחון. עיקרי המדיניות נדונים ומאושרים אחת לשנה בהנהלת ובדירקטוריון הבנק ומפורטים בהרחבה בהלים.

חשיפות שקשורות לסיכון אשראי שמקורן בנגזרים

31 בדצמבר 2019					
חשיפות לסיכון אשראי של צד ג'					
חשיפה לאחר ביטחונות	ביטחונות מזומן	סכום החשיפה	סכום נקוב	שווי שוק	סוג החשיפה
1.0	-	1.0	106.6	-	נגזרי ריבית
-	-	-	-	-	נגזרי מדד
0.7	-	0.7	44.1	0.3	נגזרי מט"ח
0.7	-	0.7	10.7	0.1	נגזרי מניות
2.4	-	2.4	161.3	0.4	סה"כ

31 בדצמבר 2018					
חשיפות לסיכון אשראי של צד ג'					
חשיפה לאחר ביטחונות	ביטחונות מזומן	סכום החשיפה	סכום נקוב	שווי שוק	סוג החשיפה
2.4	-	2.4	122.0	0.7	נגזרי ריבית
-	-	-	-	-	נגזרי מדד
0.2	-	0.2	11.0	0.1	נגזרי מט"ח
1.3	-	1.3	20.7	0.1	נגזרי מניות
3.9	-	3.9	153.7	0.9	סה"כ

* נמוך מ- 50 א' ש"ח.

חלק 6: סיכון שוק

מידע כללי על סיכון שוק

סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים ובכללם: סיכון ריבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תנודתיות.

אסטרטגיה וניהול

אסטרטגיית סיכון השוק של הבנק נגזרת מסיכון האסטרטגיה הכולל של הבנק ומסמכי מדיניות ניהול הסיכונים של האגפים העסקיים. המשימה העיקרית בניהול סיכון השוק היא זיהוי סיכונים שוק ומקורות סיכון שוק, מדידתם הערכתם וניהולם באופן שוטף.

סיכון השוק העיקרי אליו חשוף הבנק הינו השינוי בשיעורי הריבית של השקל במגזר הצמוד והלא צמוד בעיקר בתיק הבנקאי, הנובע מנכסים בעלי מח"מ קצר ובריבית קבועה אשר ממומנים ממקורות קצרים-בינוניים. ניהול סיכונים השוק מתבצע בראייה כוללת של פעילות הבנק. תחומי הפעילות ומסגרות הסיכון מאושרים על ידי ההנהלה והדירקטוריון. ניהול סיכונים השוק מתבצע במוקד סיכון עיקרי - התיק הבנקאי (התיק למסחר אינו פעיל למעט פעילות לקוחות BTB):

התיק הבנקאי כולל את כל העסקאות אשר מטרתן ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לטווח הבינוני. הפעילות בתיק הבנקאי כוללת את ניהול המקורות והשימושים והחשיפות לסיכונים שוק ונזילות. ניהול סיכון השוק מנוהל ומתבצע על ידי המחלקה לניהול פיננסי שמרכזת ומתאמת את הנושא ברמת הבנק. פעילות המחלקה כוללת את ניהול התיק הבנקאי וכן את ניהול תיק הנוסטרו.

תחומי האחריות העיקריים של המחלקה לניהול פיננסי בניהול הנכסים וההתחייבויות הם: ניהול כלל הנכסים וההתחייבויות של הבנק, ניהול ההון הפנוי של הבנק וניהול החשיפות לסיכונים שוק בתיק הבנקאי, ניהול הנזילות העסקית והסטטוטורית, ניהול סיכון הנזילות וניהול גידור החשיפות המאזניות באמצעות מכשירים נגזרים. הגדרת ה**תיק למסחר** נגזרת מהוראות באזל והיא כוללת את תיק ניירות הערך ועסקאות נגזרים עם כוונת מסחר בטווח הקצר וכן פעולות בנגזרים שאינן למטרות הגנה/ או גידור. בקרת הפוזיציות בתיק למסחר ובקרת עמידה במגבלות Stop Loss שנקבעו, מבוצעות ברמה תוך-יומית על ידי מערך הביניים בחברת האם בקו ההגנה הראשון. (כאמור התיק למסחר אינו פעיל)

מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים

לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכונים פיננסיים המאושרת מדי שנה על ידי ההנהלה והדירקטוריון. מסמך המדיניות מתווה ומפרט, בין היתר, תיאבון כולל לסיכונים פיננסיים ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד, עקרונות לפעילות ומגבלות לסיכונים השוק אליהם חשוף הבנק וברמת המכשירים.

גיבוש מסמך המדיניות והצגתו נעשים ע"י המחלקה לניהול סיכונים בשיתוף עם המחלקה לניהול פיננסי. ניהול הסיכונים בבנק מיועד הן לצורך גידור כלכלי והן לצורך גידור חשבונאי ותיאבון הסיכון בא לידי ביטוי באמצעות קביעת מגבלות סיכון/הפסד כמותיות ואיכותיות. מדידת ניהול סיכונים השוק כוללת מגבלות בהתאם לתיאבון הסיכון על החשיפות הפיננסיות (השווי הכלכלי והרווח החשבונאי). מגבלות אלו נועדו להגביל את הנזק שעלול להיגרם לבנק כתוצאה משינויים לא צפויים בגורמי הסיכון השונים הקיימים בשווקים הפיננסיים. מערכת המגבלות תוחמת את השפעת החשיפה של שינויים בלתי צפויים בגורמי הסיכון השונים לרבות שיעורי הריבית, אינפלציה, שערי חליפין. חשיפות במגבלות עיקריות על סיכונים שוק מדווחות בדוחות הכספיים של הבנק.

שינויים עיקריים במדיניות בשנת 2019

ככלל, לא בוצעו שינויים מהותיים במגבלות מדיניות 2019, ובכלל זאת לא בוצע שינוי מהותי במגבלות העיקריות של סיכונים הריבית, הנזילות והבסיס.

הפסקת השימוש בריבית ה-Libor

ביום 22 בינואר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת מכתב בנושא "גילוי על היערכות להפסקת השימוש בליבור" וזאת על רקע הנחיות הגילוי של ה- SEC בדבר הפסקת שימוש בליבור (LIBOR), המבהירות בין היתר את הגילוי הנדרש בנושא. הנחיות הגילוי כאמור פורסמו על רקע הסיכון לחוסר ודאות בנוגע לאופן הפרשנות של חוזים הצמודים לליבור, במצב שבו החל משנת 2021 לא יפורסם יותר ליבור, או שיקבע כי הליבור אינו מייצג יותר את שיעורי הריבית

הרלוונטיים. הבנק עוקב אחר ההתפתחויות בנושא והחל להיערך לקראת השינוי הצפוי. יחד עם זאת ולאור היקף הפעילות הנמוך של הבנק במט"ח, חשיפת הבנק לסיכון זה אינה מהותית. לפירוט ראה פרק סיכוני שוק בדוחות הכספיים לשנת 2019.

סיכוני שוק

סיכוני השוק נוצרים כתוצאה מהפעילות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר, המוגדרים במסמך המדיניות ונקבעה לגביהם מסגרת תיאבון סיכון. להלן מקורות הסיכון העיקריים:

חשיפת בסיס - סיכון הבסיס הוא סיכון קיים או עתידי להכנסות ולהון הבנק שעלול להתרחש כתוצאה משינויים בלתי צפויים במדד המחירים לצרכן, או בשערי החליפין עקב ההפרש בין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות (כולל השפעת עסקאות עתידיות ואופציות גלומות). חשיפת הבסיס נמדדת ומנוהלת באופן שוטף בכל אחד ממגזרי ההצמדה השונים: המגזר הצמוד למדד המחירים לצרכן, המגזר במטבע חוץ ובשקלים הצמודים למטבע חוץ. חשיפת בסיס נוצרת כתוצאה מאי הקבלה בעיתוי, בבסיס המדידה ובסכומי ההשקעה עם או ללא פעולות גידור. על פי כללי החשבונאות ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שההשקעה של ההון במגזר שאינו המגזר השקלי הלא צמוד (מגזר המדד ומגזר המט"ח וצמוד המט"ח) מוגדרת כחשיפת בסיס.

חשיפת ריבית - סיכון הריבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית. שינויים בריבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הריבית. צורותיו העיקריות של סיכון הריבית שאליו נחשף הבנק כוללות: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה וסיכון בסיס (מרווח).

סיכון הריבית בתיק, הינו אחד הסיכונים הדומיננטיים אליו חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח. הבנק מנהל את סיכוני הריבית בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הריבית (הוראה 333). ההנהלה והדירקטוריון קבעו מדיניות בנושא ניהול סיכון הריבית בהתאם להוראות. בחישוב השווי ההוגן החשבונאי לצורך הדיווח, נעשה שימוש בעקומי היוון אשר מייצגים את מחירי הכסף ומביאים בחשבון את מרווחי האשראי. בחישוב החשיפה הכלכלית, לצורכי ניהול סיכון השוק, נעשה שימוש בעקומי היוון המייצגים את מחירי הכסף של הבנק וללא מרווחי אשראי.

דיווח

הדירקטוריון והוועדה לניהול סיכונים מקבלים דיווח שוטף בהינתן חריגה ממגבלה שבסמכות הדירקטוריון. בנוסף, מקבלים דיווח על הפעילות, החשיפות, תוצאות הפעילות וביצוע המדיניות שאושרה, לפחות אחת לרבעון, במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני. הדיווחים כוללים את עיקרי החשיפות ורמות הסיכון המנוצלות מתוך המסגרות המאושרות, סיכום אירועי דיווח (הפסדים, חריגות לפי סמכויות, אירועים חריגים), בקשות ואישורים להרחבת פעילויות והרשאות לפעילויות השונות בהתאם למדרג סמכויות ותמונת סיכון כוללת לפעילות הבנק. כמו כן, נבחנים גם שינויים נדרשים בהתאם לשינויים בפעילויות הבנק ו/או שינויים בסביבת הבנק או בשוקים הפיננסיים.

כמו כן ישנם בבנק מספר מנגנונים המאפשרים דווח ותגובה מידית להתפתחויות חריגות בשוקים:

1. וועדת ניהול נכסים והתחייבויות בראשות מנכ"ל הבנק מתכנסת לפחות אחת לשבועיים. הוועדה דנה בהתפתחויות בשוקים הפיננסיים. בדיון משתתפים גורמי הניהול הרלוונטיים בבנק.
2. ועדת נזילות וסיכונים פיננסיים בראשות מנכ"ל הבנק מתכנסת לפחות פעם בשבוע ודנה, על סמך דוחות ניהוליים, במצב הנזילות בשקלים ובמט"ח, סיכוני שוק והתפתחויות הפיננסיות ומוצרים חדשים. דיוני הוועדה מתמקדים בעיקר בהתפתחויות הנזילות העסקית והסטטוטורית ובהתפתחויות העסקיות העשויות להשפיע עליה. בנוסף, מקבלים חברי הוועדה דיווח יומי בגין מצב הנזילות הקיים והחזוי וכן מכלול סיכוני שוק. כמו כן ומתקיים דיון מיוחד בהתאם לצורך.
3. בחינת התממשות של חמישה פרמטרים לפחות מבין מכלול פרמטרים של ה- RAR, מעבר לסף תגובה שנקבע מראש.
4. מעקב וניטור שוטף במסגרת תכנית ההנהלה לטיפול במשבר נזילות של אינדיקטורים לזיהוי מוקדם של לחצי נזילות.

ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים מתכנסת אחת לרבעון לצורך דיון בניהול הסיכונים של הבנק וזאת בנוסף לדיון במסמך הסיכונים הרבעוני המוגש לדיון בהנהלה ובדירקטוריון.

מערכות לזיהוי, מדידה, אמידה וניהול של סיכונים השוק

לצורך זיהוי ומדידת חשיפות לסיכונים שוק, עושה הבנק שימוש במערכות ניהול סיכונים מתקדמות המשמשות כבסיס מידע עבור מדידת הסיכון. לצורך מדידת הסיכון, נעשה שימוש במודלים מקובלים ומתוקפים. אמידת תוצאות מדדי הסיכון בתחום סיכונים השוק והריבית מתבצעת באמצעות מערכת מרכזית אחת וכן במספר מערכות ייעודיות נוספות המודדות את הסיכונים בפעילויות ספציפיות. מערכות מידע אלה משמשות את הבנק בביצוע תהליכים שונים, בחישוב מדדי סיכון ומבחני קיצון וכן בתהליכי פיקוח ובקרה המתקיימים באופן שוטף בקווי ההגנה השונים.

כלים לניהול סיכון שוק

הבנק עושה שימוש במספר כלים לניהול סיכון השוק כגון שימוש במודלים מקובלים לניהול, מדידת והערכת סיכון שוק לרבות מדדי חשיפה לשחיקה בשווי ההוגן כתוצאה משינוי בלתי צפוי בגורמי הסיכון, מדד הערך בסיכון (Value at Risk), וכן מבחני קיצון. כמו כן בבנק ישנו תהליך סדור לתיקוף מודלים בכדי להבטיח את נאותות השימוש בהם, והתאמתם לצרכי הבנק ולדרישות הרגולציה.

מודל הגישה הכלכלית לבחינת רגישות לריבית - המודל אומד את רגישות השווי ההוגן של ההון הכלכלי לשינוי מיידי של עקום הריבית באופן מקבילי ושלא במקביל ובעוצמות שינוי שונות המשקפות מצב עסקים רגיל או מצבי קיצון. השפעת השינוי בעקומי הריבית נבחנת על שווי התיק הבנקאי, התיק למסחר וסך הבנק והקבוצה תחת הנחות שונות.

מודל הערך בסיכון (ה- VAR) שיטה היסטורית - המודל אומד את השחיקה הצפויה בשווי ההוגן (נכסים והתחייבויות, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים), במהלך אופק השקעה של 21 ימים, בהינתן רמת מובהקות של 99% ובהתקיים תנאי שוק נורמאליים. נתוני ה- VAR מחושבים בבנק בתדירות יומית, על תיקים שונים (כגון: התיק הבנקאי והתיק למסחר). מבצע תהליך בחינה בדיעבד (Back Testing) בלתי תלוי, על פי קריטריונים שהוגדרו בוועדת באזל במטרה לבחון את תקפות מודל ה- VAR .

מודל גישת הרווחים לבחינת רגישות ריבית - המודל מציג את השפעתם של שינויים בריבית על הכנסות הריבית החזויות והכנסות הריבית מגלגול עסקאות בטווח של עד שנה.

תרחישי קיצון פרמטריים - דירקטוריון הבנק קבע מגבלה על גובה השחיקה המכסימלי בשווי ההוגן הנבדקת באמצעות הפעלתם של תרחישי קיצון בתחום התממשות סיכונים פיננסיים. מגבלה זו נקבעה לעד 10% מסך כל ההון.

מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכונים

הבנק עושה שימוש במספר כלים לניהול והפחתת סיכונים ריבית באמצעות קנייה ומכירה של אגרות חוב ממשלתיות. הבנק פועל בנגזרים למטרות גידור/הגנה של חשיפות מאזניות ובכדי לגדר חשבונאית את סיכון הריבית בפעילות במכשירי אג"ח במט"ח בעלי מח"מ ארוך בהתאם לכללי החשבונאות. הבנק פועל במכשירים נגזרים לניהול פוזיציות הריבית והבסיס באמצעות עסקאות פרוורד. העסקאות הינן בעלות רמה גבוהה של נזילות, וניתן באמצעותן להעביר חשיפות ממגזר הצמדה אחד לאחר בקלות יחסית. אחת לחודש נבחן שינוי הערך הכלכלי הנובע משינוי בשווקים על התיק הבנקאי כולל גידורים.

ממשל תאגידי לניהול סיכון שוק

מערך הפיקוח והבקרה על סיכונים פיננסיים ובכללם סיכונים שוק, מושתת על שלושה מעגלי בקרה כמפורט להלן:

קו הגנה ראשון:

יחידת מערך הביניים כפופה לראש המערך הפיננסי בחברת האם ומתמחה בביצוע בקורות על פעילות הנוסטרו, על פעילות המחלקה לניהול פיננסי בתחום ניהול הנכסים וההתחייבויות וניהול הנזילות. היחידה מאתרת את הסיכונים הפיננסיים השונים סמוך להיווצרותם, ככל הניתן, ומפתחת בקורות ונהלי עבודה לצמצום חשיפת הבנק. במסגרת פעילותה בודקת היחידה את העמידה במגבלות שנקבעו על ידי ההנהלה והדירקטוריון לגבי הפוזיציות השונות הן ברמה תוך יומית והן בדיעבד ומבצעת תרחישי קיצון בתיקים ספציפיים.

קו הגנה שני:

מנהל הסיכונים הראשי באמצעות היחידה לניהול סיכונים שוק ונזילות ולתיקוף מודלים בחטיבה לניהול סיכונים בחברת האם. היחידה אחראית להתאמה של פרופיל הסיכון לתיאבון הסיכון שנקבע בידי הדירקטוריון וההנהלה,

ובתוך כך אחראית על גיבוש ועדכון מסגרת ניהול הסיכונים הפיננסיים, זיהוי והערכת סיכונים באופן בלתי תלוי בקו העסקים, אתגור נאותות הבקורות, התשומות והתפוקות בקו הראשון ובחינת אפקטיביות המגבלות. כמו כן, היחידה מבצעת תיקוף למודלים המרכזיים בשימוש הבנק.

קו הגנה שלישי:

מערך הביקורת הפנימית של הבנק משלב בתכניות העבודה השנתיות שלו ביקורות בנושא ניהול סיכונים פיננסיים בבנק, היחידות הרלוונטיות לקו ההגנה הראשון והיחידות הרלוונטיות בקו ההגנה השני. מבין תפקידיו של המבקר הפנימי לבחון את גיבוש ויישום המדיניות והחלטות הדירקטוריון, את עמידת היחידות במגבלות שנקבעו, קיום הבקרה בנושא, ואת מהימנות וזמינות המידע הניהולי והדיווחים הפיננסיים המוצגים לדירקטוריון ולהנהלת הבנק. כמו כן קו ההגנה השלישי כולל את כל גופי הביקורת החיצוניים.

סיכוני שוק בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים

במסגרת יישום הוראות באזל בחר הבנק ליישם את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכוני שוק. להלן פירוט רכיבי סיכון השוק:

סיכון שוק בשיטה הסטנדרטית

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	
במיליוני ₪		
		מוצרים ישירים (outright products)
2.7	1.8	סיכון שיעור ריבית (כלל וספציפי)
3.9	5.2	סיכון שער חליפין
6.6	7.0	סך הכל

הערך בסיכון VAR

התיאבון לסיכון

ערך ה-VAR ההיסטורי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2019 עמד על 15.6 מיליון ש"ח. משקלו של ה-VAR ביחס לסך כל ההון ליום 31 בדצמבר 2019 עומד על 2.1%. הערך בסיכון (VAR) הינו נמוך ביחס להון הבנק ומשקף חשיפות מידתיות לסיכון שוק.

בחינת Back Testing

הבנק פועל בהתמדה לשיפור איכות החיזוי של מודל ה-VAR ההיסטורי באמצעות בחינה שוטפת של ה-Back Testing. בחינת ה-Back Testing של מודל ה-VAR ההיסטורי מראה כי בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 נרשמו שלושה מקרים בו ההפסד התיאורטי היומי עלה על ערך ה-VAR שנחזה, כמפורט להלן:

גודל הפער במיליוני ש"ח	מועד
2.3	03.02.2019
2.4	04.06.2019
1.0	01.08.2019

מספר המקרים עומד בקריטריונים שהוגדרו על ידי ועדת באזל.

החשיפה בבסיס

ניהול החשיפה

- ניהול הסיכונים בחשיפות הבסיס והשקעת ההון במגזרי ההצמדה השונים נעשים בהתבסס על הערכות ותחזיות שוטפות של המחלקה לניהול פיננסי לגבי התפתחויות צפויות בשוקי הכספים וההון.
- תמהיל ההשקעה של ההון במגזרי ההצמדה השונים מנוהל באופן שוטף בכפוף למגבלות המוצגות להלן ועל בסיס התחזיות לגבי משתני השוק הרלוונטיים תוך ניצול פערי המחירים בין עלות המקורות ותשואת השימושים במגזרי ההצמדה השונים וכדאיותן של פוזיציות "יתר" או "חסר" בכל מגזר פעילות.
- במסגרת ניהול מאזני ההצמדה נעזר הבנק, בין השאר, במכשירים פיננסיים נגזרים, כאמצעי לניטרול החשיפה לסיכונים בבסיס ובריבית.

התיאבון לסיכון

- דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לגבי הפוזיציות המותרות (עודף או חוסר) של נכסים על התחייבויות לפי מגזרי הצמדה.

החשיפה בבסיס בפועל

להלן מאפייני החשיפה במגזרי ההצמדה בהם נתוני סוף התקופה שונים מהותית מהנתונים המאפיינים את שנת הדיווח. נתוני החשיפות להלן מבוססים על גישה כלכלית, המחושבת על בסיס יומי, לעומת הגישה החשבונאית המוצגת בבאור נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה.

31 בדצמבר 2019			
מיליוני ש"ח			
ממוצע	מכסימום	מינימום	סוף תקופה
631.8	672.9	566.9	656.0
65.4	93.8	41.0	76.1
3.2	4.8	2.0	3.7

31 בדצמבר 2018			
מיליוני ש"ח			
ממוצע	מכסימום	מינימום	סוף תקופה
568.2	584.1	541.4	552.4
5.2	103.8	3.8	101.5
2.5	4.2	0.7	1.8

בתקופה הנסקרת עמד הבנק בכל מגבלות החשיפה בבסיס שאושרו על ידי הדירקטוריון.

ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פועל במגוון מכשירים פיננסיים נגזרים כחלק מניהול סיכוני השוק (חשיפות בסיס, מטבע וריבית) וכן כשירות ללקוחותיו, בהם מהוות האופציות (לרבות מסלולי הברירה) תחום בעל מרכיב גבוה יותר של סיכון שוק. מדיניות ניהול סיכוני המכשירים הנגזרים, לרבות: היקפי הפעילות ומגוון המכשירים המותרים לשימוש, מאושרת במסגרת דירקטוריון הבנק, ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים והנהלה. דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לגבי היקף מסלולי הברירה המגלמים אופציות "גלומות".

תיאבון הסיכון

השקעה במכשירים נגזרים לסוגיהם נעשית לאחר בחינת כל מכשיר לגופו והתאמתו לצרכים הפיננסיים של הבנק וליכולתו לתפעל אותו באופן מיטבי וכן ליכולתו לנטר את הסיכון בגינו הן בצד סיכון השוק והן בצד סיכון האשראי עבור עסקות בהן הבנק פועל כמתווך עבור לקוחותיו.

פיקוח ובקרת ניהול סיכוני המכשירים הנגזרים

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים עבור עצמו מבוקרת ומפוקחת על ידי יחידת תחום ניהול סיכוני שוק ונזילות ועל ידי מערך הביניים בחברת האם. החשיפות לסיכונים שבפעילות במכשירים נגזרים אל מול מגבלות החשיפה שנקבעו מרוכזות ומדווחות במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, המובא לדין ולאישור בהנהלה, בועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון. הכנסות המימון ממכשירים נגזרים אחרים מפורטות בביאור "הכנסות מימון שאינן מריבית" בדוחות הכספיים.

חלק 6 א' - סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRRBB) ובתיק למסחר

סיכון הריבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית. שינויים בריבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים או אף התזרימים עצמם משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הריבית. צורתו העיקריות של סיכון הריבית שאליו נחשף הבנק כוללות:

- סיכון תמחור מחדש הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית קבועה) ובמועדי תמחור מחדש (בריבית משתנה) של נכסים התחייבויות ופוזיציות חוץ מאזניות של הבנק.
- סיכון עקום התשואה הנובע מתזוזות בלתי צפויות של עקום התשואה המשפיעות באופן שלילי על רווחי התאגיד הבנקאי או על השווי הכלכלי.
- סיכון בסיס הריבית הנובע ממתאם לא מושלם בשינויים של שיעורי הריבית בשווקים פיננסיים שונים או במכשירים שונים הדומים במאפייני התמחור מחדש.
- סיכון אופציות הנובע משינוי עיתוי או בהיקף תזרים המזומנים של מכשיר פיננסי עקב שינויים בשיעורי ריבית השוק.

בניהול החשיפות לסיכונים שוק מבחין הבנק בין החשיפות הנוצרות כחלק מהניהול השוטף של הנכסים וההתחייבויות של הבנק (התיק הבנקאי) לבין החשיפות בתיק למסחר, זאת בהתבסס על מדיניות מפורטת שאישר דירקטוריון הבנק להגדרת התיק הבנקאי והתיק למסחר (כאמור אינו פעיל).

ניהול סיכון הריבית בתיק הבנקאי

מטרת ניהול סיכון הריבית בתיק הבנקאי היא למזער את השפעת שינוי בשיעורי הריבית על השווי ההוגן, ובה בעת לשמור על יציבות הרווחים החשבונאים של הבנק באופן של שנה אחת קדימה. הבנק עושה שימוש בשתי גישות עיקריות למדידה והערכה של סיכון הריבית בתיק הבנקאי: הגישה הכלכלית - מעריכה את השפעת שינוי מקבילי ולא מקבילי בעוצמות שונות בשערי הריבית על השווי ההוגן. מחושב כהפרש בין היוון הנכסים וההתחייבויות במחירי הכסף הנוכחיים של הבנק לבין היווןם במחירי הכסף לאחר יישום התרחיש. בגישה זו הבנק מתבסס על מודלים התנהגותיים לגבי פריסת העו"ש. תדירות המדידה היא יומית.

גישת הרווחים - מעריכה את השפעת שינוי בשערי הריבית על הכנסות הריבית נטו. בגישה זו הבנק מניח שיעורי מחזור מלאים במועדי הפירעון החוזיים או במועדי התמחור מחדש עבור כל פעילות, כאשר אופק הניתוח הוא למשך שנה אחת קדימה. כמו כן, קיימות הנחות לחסמי מחיר בתרחיש של ירידת ריבית. תדירות המדידה היא חודשית. בנוסף לשתי גישות אלו, הבנק מבצע ניתוחי רגישות שונים, מבחני קיצון בשערי הריבית, וכן בוחן את הערך בסיכון (VaR). ניהול ובקרת סיכון הריבית בתיק הבנקאי מתבצע על בסיס שוטף ובדיעבד, ברובו במערכת מרכזית לניהול נכסים והתחייבויות. החשיפה העיקרית לסיכונים ריבית בבנק מיוחסת לפעילות המימון במגזר השקלי הלא צמוד ובמגזר צמוד המדד ונובעת ממאפייני ההשקעה, הנגזרים מטווח השימושים והמקורות במגזרים אלה. על מנת למזער את סיכון הריבית בתיק הבנקאי וכחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות, הבנק עושה שימוש בכלים לרבות באמצעות קנייה/מכירה של אגרות חוב ממשלתית והפקדת פקדונות בחברת האם.

הנחות מפתח

סיכון הריבית והשווי ההוגן נמדד ומנוהל על בסיס הנחות שונות באשר לזמני הפירעון של הנכסים וההתחייבויות. לשם כך נעשה שימוש במודלים הבאים:

מודל פריסת עו"ש - ביתרות חשבונות העובר ושב שאינן נושאות ריבית קיימות יתרות זכות בסכום יציב לאורך זמן. הבנק חישב באמצעות מודל ייעודי מהי יתרת העו"ש היציבה לאורך זמן מתוך כלל העו"ש וקבע כי תקופת הפירעון של יתרה זו בחישוב החשיפה לריבית, תהיה למספר שנים.

התקופה הממוצעת לתמחור מחדש המוקצה לפקדונות לפי דרישה הינה 11 חודשים והתקופה הארוכה ביותר לתמחור מחדש המוקצה לפקדונות לפי דרישה הינה 5 שנים.

מודל תמחור אופציה גלומה - לצורך חישוב השווי ההוגן ולאמידת סיכון הריבית בגישה הכלכלית של פיקדונות הברירה, נעשה שימוש במודל המחשב את שווי האופציה הגלומה בפיקדונות אלו.

במסגרת דוח החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ובתרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן קיימת פריסת זכויות העובדים.

התיאבון לסיכון

תיאבון הסיכון לריבית כפי שמשתקף במגבלות הינו מידתי, וניצול מסגרות החשיפה מבוצע בהתאם להערכות הבנק בנוגע לשיעורי הריבית הצפויים ולמבנה עקום הריבית הצפוי באופקי זמן שונים ובכפוף למגבלות שהוגדרו במדיניות הסיכונים הפיננסיים.

- דירקטוריון הבנק קבע מגבלה על החשיפה לסיכונים הריבית בתיק הבנקאי באמצעות תחמת החשיפה המכסימלית לשחיקת השווי ההוגן של ההון העצמי עם שינוי מקביל של 1% בסך כל מגזרי ההצמדה. על פי המגבלה, החשיפה המכסימלית המותרת לשחיקת השווי ההוגן של ההון העצמי הינה בשיעור של 5% בתרחיש עלית ריבית ו- 8.6% בתרחיש ירידת ריבית. מגבלות אלה, לרבות מגבלות נוספות שנקבעו, מנוטרות בתדירות יומית.
  - תרחישי קיצון - דירקטוריון הבנק קבע מגבלה על גובה השחיקה המכסימלית בשווי ההוגן הנבדקת בתדירות יומית באמצעות הפעלתם של מספר תרחישי קיצון לרבות מגבלה על השפעת זעזוע סטנדרטי ריבית (2%) על התיק הבנקאי. מגבלה זו נקבעה לעד 10% מסך כל ההון בתרחיש לעליית ריבית ו- 17% בתרחיש לירידת ריבית. בנוסף, נקבעו מגבלות לתרחישי זעזוע בשיעור הריבית הגבוהים מ-2%.
- תוצאות התרחישים ומשמעותן מדווחות אחת לחודש להנהלה ואחת לרבעון לוועדה לניהול סיכונים ולדירקטוריון.

מידע כמותי

כימות החשיפה בתיק הבנקאי משולבת בחישוב מודל VaR וכן במבחני הקיצון, ונועד להגביר את שקיפות סיכון הריבית בבנק הן בתיק הבנקאי והן בתיק למסחר.

הבנק מודד ומעריך את רגישות התיק הבנקאי לשינויים בריבית בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 333 בנושא סיכון הריבית. המדידה נעשית הן ברמת מגזר הצמדה והן ברמת פעילות בודדת, ומודדת באופן שוטף את השפעת זעזוע סטנדרטי (קרי שינוי בלתי צפוי בעקום הריבית בשיעור של 100 נקודות בסיס) על השווי הכלכלי.

מידע כמותי על סיכון ריבית בתיק הבנקאי ובתיק למסחר

1. שווי הוגן נטו מותאם (1) של המכשירים הפיננסיים של הבנק

סך הכל	מטבע חוץ - אחר	מטבע חוץ- דולר	שקל צמוד למדד	שקל לא צמוד	(במיליוני ש"ח)	31 בדצמבר 2019
8,606.6	143.4	248.7	969.7	7,244.8		נכסים פיננסיים *
118.2	102.2	14.3	-	1.7		סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים וחוף מאזנים
(7,899.2)	(146.8)	(253.0)	(902.9)	(6,596.5)		התחייבויות פיננסיות
(122.5)	(98.4)	(14.3)	-	(9.8)		סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוף מאזניים
703.1	0.4	(4.3)	66.8	640.2		שווי הוגן נטו
(99.5)	-	-	-	(99.5)		השפעת התחייבויות לזכויות עובדים
35.2	-	-	-	35.2		השפעת פריסה לתקופות של פקדונות לפי דרישה
638.8	0.4	(4.3)	66.8	575.9		שווי הוגן נטו מותאם (1)
639.1	(7.4)	(4.3)	66.8	584.0		מזה: תיק בנקאי

סך הכל	מטבע חוץ - אחר	מטבע חוץ- דולר	שקל צמוד למדד	שקל לא צמוד	(במיליוני ש"ח)	31 בדצמבר 2018
8,146.2	152.4	286.8	999.5	6,707.5		נכסים פיננסיים *
133.1	110.9	17.1	-	5.1		סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים וחוף מאזנים
(7,524.0)	(149.9)	(290.9)	(888.9)	(6,194.3)		התחייבויות פיננסיות
(134.6)	(113.0)	(16.5)	-	(5.1)		סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוף מאזניים
620.7	0.4	(3.5)	110.6	513.2		שווי הוגן נטו
(71.3)	-	-	-	(71.3)		השפעת התחייבויות לזכויות עובדים
74.4	-	-	-	74.4		השפעת פריסה לתקופות של פקדונות לפי דרישה
623.8	0.4	(3.5)	110.6	516.3		שווי הוגן נטו מותאם (1)
623.9	1.1	(4.1)	110.6	516.3		מזה: תיק בנקאי

(1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים, ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פקדונות לפי דרישה. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 28 בדוח הכספי.

(*) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוף מאזניים.

2. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם (1) של הבנקים

סך הכל	מטבע חוץ - אחר	מטבע חוץ-דולר	שקל צמוד למדד (5)(4)	שקל לא צמוד (4)	(במיליוני ש"ח)	31 בדצמבר 2019
שינויים מקבילים						
36.7	(0.1)	(0.7)	17.4	20.1		עלייה במקביל של 1%
36.8	(0.1)	(0.7)	17.4	20.2		מזה: תיק בנקאי
(42.3)	0.2	0.7	(19.5)	(23.7)		ירידה במקביל של 1%
(42.2)	0.2	0.7	(19.5)	(23.6)		מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים						
17.9	0.2	0.6	10.0	7.1		התללה (2)
10.2	(7.6)	0.6	10.0	7.2		מזה: תיק בנקאי
(9.4)	(0.2)	(0.7)	(6.3)	(2.2)		השטחה (3)
(9.0)	(7.9)	(0.7)	(6.3)	5.9		מזה: תיק בנקאי
7.4	(0.2)	(0.9)	1.9	6.6		עליית ריבית בטווח הקצר
7.8	(7.9)	(0.9)	1.9	14.7		מזה: תיק בנקאי
(6.8)	0.2	1.0	(2.0)	(6.0)		ירידת ריבית בטווח הקצר
(6.5)	(7.6)	0.9	(2.0)	2.2		מזה: תיק בנקאי

סך הכל	מטבע חוץ - אחר	מטבע חוץ-דולר	שקל צמוד למדד (5)(4)	שקל לא צמוד (4)	(במיליוני ש"ח)	31 בדצמבר 2018
שינויים מקבילים						
28.5	(0.2)	(0.8)	12.5	17.0		עלייה במקביל של 1%
27.2	(0.8)	(1.5)	12.5	17.0		מזה: תיק בנקאי
(30.8)	(0.0)	0.8	(14.0)	(17.6)		ירידה במקביל של 1%
(29.6)	0.6	1.4	(14.0)	(17.6)		מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים						
20.8	0.1	0.6	8.4	11.7		התללה (2)
20.6	0.7	(0.2)	8.4	11.7		מזה: תיק בנקאי
(10.6)	(0.3)	(0.8)	(5.6)	(3.9)		השטחה (3)
(10.5)	0.4	(1.4)	(5.6)	(3.9)		מזה: תיק בנקאי
7.9	(0.2)	(1.1)	0.4	8.8		עליית ריבית בטווח הקצר
7.5	0.2	(1.9)	0.4	8.8		מזה: תיק בנקאי
(7.8)	0.1	1.0	(0.3)	(8.6)		ירידת ריבית בטווח הקצר
(7.3)	1.0	0.6	(0.3)	(8.6)		מזה: תיק בנקאי

(1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים, ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פקדונות לפי דרישה.

(2) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.

(3) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

(4) להלן הרכיבים לגביהם נלקחת בחשבון סביבת ריבית שלילית - מכשירים פיננסיים נגזרים, נכסים והתחייבויות במגזר צמוד המדד ואגרות חוב במגזר המט"ח.

(5) פיקדונות ברירה מוצגים לפי מגזר גובר. בבנק קיים גם מודל תמחור המבוסס על אופציה גלומה. הפערים בשווי ההוגן ובהשפעה על חשיפת הריבית אינם מהותיים.

3. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן ריבית (6)

			31 בדצמבר 2019
סך הכל(*)	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית(6)	
שינויים מקבילים			
29.4	0.2	29.2	עלייה במקביל של 1%
29.4	0.2	29.2	מזה: תיק בנקאי
59.7	0.3	59.4	עלייה במקביל של 2%
59.7	0.3	59.4	מזה: תיק בנקאי
(54.9)	(0.2)	(54.7)	ירידה במקביל של 1%
(54.9)	(0.2)	(54.7)	מזה: תיק בנקאי
(59.7)	(0.3)	(59.4)	ירידה במקביל של 2% (7)
(59.7)	(0.3)	(59.4)	מזה: תיק בנקאי
שינויים מקבילים			
			31 בדצמבר 2018
סך הכל(*)	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית(6)	
שינויים מקבילים			
24.4	0.2	24.2	עלייה במקביל של 1%
24.2	-	24.2	מזה: תיק בנקאי
50.2	0.5	49.7	עלייה במקביל של 2%
49.7	-	49.7	מזה: תיק בנקאי
(45.5)	(0.2)	(45.3)	ירידה במקביל של 1%
(45.3)	-	(45.3)	מזה: תיק בנקאי
(45.0)	(0.4)	(44.6)	ירידה במקביל של 2% (7)
(44.6)	-	(44.6)	מזה: תיק בנקאי

(*) לאחר השפעות מקזזות

(6) בתרחישי ירידת ריבית המשקפים ריבית שלילית, חושבה השפעת התרחיש על הכנסות נטו מריבית, בהתאם להנחיות השונות.

(7) בתרחיש של ירידת ריבית מקבילה של 2% השינוי אינו סימטרי לתרחיש של ירידת ריבית מקבילה של 1%. זאת משום שהנחות המודל בתרחיש של ירידת ריבית של 2% מבטל הגנות ריבית על פקדונות ציבור מסוימים אשר קיימות בתרחיש של ירידת ריבית של 1%.

מידע נוסף על חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2019
חשיפה כוללת של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2019

31 בדצמבר 2019									
ללא תקופת פרעון	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנה	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש	
במיליוני ש"ח									
2.3	-	9.8	97.4	534.9	484.7	1,324.9	195.8	5,956.8	נכסים פיננסיים*
-	-	-	0.1	0.2	0.2	2.9	13.6	101.2	סכומים אחרים לקבל**
0.1	-	105.2	114.7	921.6	542.6	636.5	182.1	5,361.1	התחייבויות פיננסיות*
-	-	-	46.5	56.7	7.3	3.0	0.5	8.6	סכומים אחרים לשלם**
2.2	0.0	(95.4)	(17.4)	(386.7)	(57.9)	688.4	13.7	595.7	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
פירוט נוסף של החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית									
א. לפי מהות הפעילות:									
2.2	-	(95.4)	(63.7)	(443.2)	(65.0)	688.3	26.8	688.7	החשיפה בתיק הבנקאי
-	-	-	-	-	-	-	-	(0.4)	החשיפה בתיק למסחר
ב. לפי בסיסי הצמדה									
2.2	-	(7.8)	24.8	(369.6)	(33.9)	215.2	(32.7)	877.2	מטבע ישראלי לא צמוד
-	-	(87.6)	(87.6)	(77.1)	(34.9)	357.6	1.9	(5.5)	מטבע ישראלי צמוד מדד
-	-	-	(0.9)	3.6	3.9	115.4	57.6	(183.4)	מטבע חוץ (לרבות צמוד מט"ח)
ג. השפעות על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית									
-	(16.6)	(37.5)	(25.6)	(5.3)	(3.9)	(6.4)	(2.2)	(2.0)	השפעת התחייבויות לזכויות עובדים
-	-	-	-	(711.8)	-	-	-	747.0	השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	השפעת הנחות התנהגותיות אחרות

31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019			
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	
בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	
0.52	1.18	8,146.2	0.5	0.9	8,606.6	נכסים פיננסיים*
0.1	-	133.1	0.1		118.2	סכומים אחרים לקבל**
0.96	1.65	7,449.6	1.0	0.7	7,864.0	התחייבויות פיננסיות*
5.5	-	134.6	4.6		122.5	סכומים אחרים לשלם**
		695.1			738.3	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
						פירוט נוסף של החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
						א. לפי מהות הפעילות:
(5.1)	-	695.2	(5.2)		738.7	החשיפה בתיק הבנקאי
2,610.6	-	(0.1)	0.1		(0.4)	החשיפה בתיק למסחר
						ב. לפי בסיסי הצמדה
(4.1)	-	587.7	(3.1)		675.4	מטבע ישראלי לא צמוד
(12.1)	-	110.6	(27.4)		66.8	מטבע ישראלי צמוד מדד
(29.7)	-	(3.2)	(23.4)		(3.9)	מטבע חוץ (לרבות צמוד מט"ח)
						ג. השפעות על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
9.8	2.1	(71.3)	-	0.7	(99.5)	השפעת התחייבויות לזכויות עובדים
(45.2)	2.1	74.4	(100.9)	1.0	35.2	השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה
-	-	-	-	-	-	השפעת הנחות התנהגותיות אחרות

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
  - בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי ושל סכומים אחרים לקבל ולשלם, לאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים והשפעת פריסת פיקדונות לפי דרישה, כשהם מהווים בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 32 א בדוח הכספי.
  - הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הנובעים מפיקדונות לפי דרישה חושב בהתאם להנחות לגבי תקופות לפירעון המשמשות את הבנק לניהול סיכוני ריבית.
  - שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 32 א בדוח הכספי.
  - משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- * למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים לאחר השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
** סכומים לקבל ולשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, לאחר השפעה של ההתחייבויות לזכויות עובדים.
*** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

טבלה 6 ב: גילוי לגבי פוזיציות במניות בתיק הבנקאי

הבנק אינו משקיע במניות כחלק מאסטרטגיית פיזור הסיכונים וגיוון מקורות הכנסה. הרכב תיק ניירות ערך של הבנק מורכב מאגרות חוב בלבד.

חלק 7 - סיכון נזילות

רקע

סיכון הנזילות הינו סיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות מפיקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי ואי ודאות לגבי זמינות המקורות, והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק מחסור באמצעים נזילים אשר בגינו יאלץ הבנק לממש נכסים במחירים הנמוכים ממחירי שוק ו/או לגייס מקורות במחיר הגבוה ממחיר שוק ובמקרי קיצון ואף להוות סכנה ליציבותו של הבנק.

הבנק פועל בהתאם לעקרונות שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 - "ניהול סיכון הנזילות", בין היתר באמצעות מדדים כמותיים לניטור אחר מצב הנזילות, ביצוע תרחישי קיצון ועוד. כמו כן, מיישם הבנק את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 221 - "יחס כיסוי הנזילות" המאמצת את המלצות ועדת באזל בנושא זה.

יחס כיסוי הנזילות לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 221 (LCR):

יחס כיסוי הנזילות מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 אשר מבוססת על המלצות ועדת באזל. יחס כיסוי הנזילות (LCR) הינו תקן שנועד לשפר את עמידות פרופיל הסיכון של התאגידים הבנקאיים בטווח הקצר באמצעות דרישה שתאגיד בנקאי יחזיק מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה (High Quality Liquid Assets) HQLA, לא משועבדים, הניתנים להמרה למזומן במהירות ובקלות וזאת כדי לענות על צרכי נזילות בתרחיש קיצון הנמשך 30 ימים קלנדריים.

התקן מגדיר מסגרת ספציפית לחישוב יחס כיסוי הנזילות במטרה ליצור אחידות ברמה בינלאומית.

יחס כיסוי הנזילות - LCR, מכיל שני רכיבים:

(א) שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה בתנאי קיצון (HQLA),

(ב) סך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים, המחושב על פי הפרמטרים של התרחיש.

היחס מחושב כשיעור של מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה מתוך סך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדרים הבאים והחל מינואר 2017 הדרישה הפיקוחית המזערית ליחס כיסוי הנזילות, הינה 100%.

עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימליות אלו, אך עליו לדווח מיידית על החריגה למפקח על הבנקים, ובמקרים מסוימים, בליווי תכנית לסגירת פער הנזילות שנוצר.

יחס כיסוי הנזילות הממוצע לשלושת החודשים שנסתיימו ב- 31 בדצמבר 2019 עומד על 213% לעומת 180% בדצמבר 2018, כאשר הדרישה המזערית לשנת 2019 הינה 100%. קיימת תנודתיות מסוימת בין הימים במהלך הרבעון.

יחס הכיסוי הגבוה נשען כאמור על החזקת תיק נכסים ("כרית נזילות") איכותי אשר מושקע בעיקר בפיקדונות בבנק ישראל ובאגרות חוב של ממשלת ישראל. סיווג הנכסים, הפיקדונות, המסגרות והביטחונות השונים וכן השימוש במקדמים, מבוצע כפי שנקבע בהוראה 221.

על פיקדונות מגופים פיננסיים ועסקיים שמועד פירעונם עד חודש, חלים על פי ההוראה מקדמי יציאה גבוהים ולכן הם תורמים תרומה גבוהה יחסית לתזרים היוצא. במהלך תקופת הדיווח עמד הבנק במגבלות הרגולציה, על פי הוראות ניהול בנקאי תקין 221.

להלן פירוט רכיבי יחס כיסוי הנזילות הממוצע:

לשלושת החודשים שנסתיימו		
ביום 31 בדצמבר 2019		
סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
874.2		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
368.2	6,036.1	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
158.0	3,164.0	מזה: פיקדונות יציבים
177.2	1,761.1	פיקדונות פחות יציבים
33.0	1,111.0	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
633.0	996.0	מימון סיטונאי בלתי מובטח
633.0	996.0	מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
-	-	חובות לא מובטחים
91.1	1,750.4	דרישות נזילות נוספות
-	-	מזה: תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
91.1	1,750.4	קווי אשראי ונזילות
-	-	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
33.1	400.8	מחויבויות מימון מותנות אחרות
1,125.4		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
-	-	הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)
677.3	773.3	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
26.0	126.0	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
703.3	899.3	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
874.2		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
422.1		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
213%		יחס כיסוי נזילות *

* במונחים של ממוצעים פשוטים של 77 תצפיות יומיות.

** יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 100% החל מיום 1 בינואר 2017.

להלן פירוט רכיבי יחס כיסוי הנזילות הממוצע:

לשלושת החודשים שנסתיימו		
ביום 31 בדצמבר 2018		
סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
997.4		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
341.1	5,570.0	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
147.0	2,939.0	מזה: פיקדונות יציבים
163.1	1,612.0	פיקדונות פחות יציבים
31.0	1,019.0	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
612.7	976.7	מימון סטונאי בלתי מובטח
612.7	976.7	מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
-	-	חובות לא מובטחים
89.2	1,740.6	דרישות נזילות נוספות
-	-	מזה: תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
89.2	1,740.6	קווי אשראי ונזילות
-	-	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
33.2	394.0	מחויבויות מימון מותנות אחרות
1,076.2		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
-	-	הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)
486.7	553.7	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
33.0	163.0	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
519.7	716.7	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
997.4		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
556.5		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
180%		יחס כיסוי נזילות *

* במונחים של ממוצעים פשוטים של 77 תצפיות יומיות.

** יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו -100% החל מיום 1 בינואר 2017.

מלאי נכסים נזילים

הבנק שומר על רמת נזילות נאותה בשקלים ובמטבע חוץ אשר יאפשרו לו לעמוד בכל צרכי הנזילות במגוון תרחישי קיצון ובאמצעות מדיניות של גיוס מקורות יציבים ומגוונים לטווחי זמן שונים הכוללים פיקדונות ציבור. הנכסים הנזילים העיקריים של הבנק על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 221 הם פיקדונות בבנק ישראל, אג"ח מדינת ישראל בשקלים ובמטבע חוץ שהסתכמו ליום 31 בדצמבר 2019 ב- 1.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל- 1.4 מיליארד ש"ח ב- 31 בדצמבר 2018. יחס הפיקדונות לאשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2019, עומד על 136.1%, בהשוואה ל- 142.1% ב- 31 בדצמבר 2018.

מקורות המימון העיקריים - מידע נוסף

מקורות המימון העיקריים של הבנק כוללים את פיקדונות הציבור לטווח הקצר והבינוני, זאת כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים. לתאריך 31 בדצמבר 2019, יתרת פיקדונות הציבור בבנק עמדה על 7.0 מיליארד ש"ח. השינוי הקל בהשוואה ל- 6.8 מיליארד ש"ח ב- 31 בדצמבר 2018 נובע בעיקר מגידול בפיקדונות עו"ש.

חוב לחברת האם

לבנק פיקדון מחברת האם בסך כולל של כ- 297.3 מ' ש"ח לפירעון ב- 30 ביוני 2020 צמוד למדד בריבית של 0%.

הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (במיליוני ש"ח)

ממוצע לרבעון הדוח 31 בדצמבר 2019 *	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	
888.2	1,164.5	נכסי רמה 1
-	-	נכסי רמה 2א
-	-	נכסי רמה 2ב
888.2	1,164.5	סך הכל HQLA

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2018 *	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	
1,001.4	1,120.3	נכסי רמה 1
-	-	נכסי רמה 2א
-	-	נכסי רמה 2ב
1,001.4	1,120.3	סך הכל HQLA

* במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

ממשל תאגידי של ניהול סיכון הנזילות

מדיניות סיכון נזילות של הבנק

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ וצמוד מטבע חוץ, שאותה אישר דירקטוריון הבנק, בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 342 ו-221 של הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל. המדיניות כוללת, בין היתר, מגבלות על יחסי כיסוי הנזילות, על פי הוראות בנק ישראל, יחסי הנזילות הפנימיים, אופק ההישרדות בתרחיש רגיל ובתרחישי קיצון ועל תזרים המזומנים, והתייחסות לכלי המדידה השליטה והבקרה ולמנגנוני הדיווח שיש לקיים כחלק מניהול סיכון הנזילות השוטף. כמו כן, הבנק קבע מתודולוגיה שתסייע בזיהוי וטיפול במשבר נזילות בבנק, וזאת בכדי להבטיח את יכולתו של הבנק לעמוד באתגרים העולים מניהול העסקים השוטף, וכאלה שעלולים להתעורר בעת מקרי לחץ בשוקים הפיננסיים.

תיאבון הסיכון

הבנק פועל לשמירה על מלאי נכסים נזילים ברמה נאותה, במקביל לניהול השימושים, באופן שגיב הכנסה לבנק. הבנק רואה משנה חשיבות בניהול שמרני אך אקטיבי של הנזילות בבנק. תיאבון הסיכון של הבנק נמוך ומתבטא במבנה הנכסים והתחייבויות, כלי המדידה וניטור הסיכון הרבים שמוקצים לעניין זה ומערכי הניהול והבקרה המופקדים על ניהול סיכון זה. לפירוט נוסף בנושא כלי מדידה וניטור ראו פרק בנושא זה להלן.

פיקוח ובקרה ודיווח על ניהול החשיפה לסיכוני נזילות:

התפיסה הבקרתית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה של הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו בנהלים באופן שוטף הן על ידי מנהלי החשיפה והן על ידי גורמי בקרה וביקורת בלתי תלויים, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים.

ניהול החשיפה לסיכון נזילות נבחן, מבוקר ונדון באופן שוטף וייעודי על ידי הפורומים והועדות ברמת דירקטוריון, הנהלה ודרגי ביניים. במסגרת זו, מבוצע מעקב שוטף אחר תחזיות של תזרימי מזומנים, מגמות בסגמנטים שונים של פיקדונות, ריכוזיות מפקידים ועלויות גיוס.

מערך הפיקוח והבקרה על סיכון הנזילות מושתת על שלושה קווי הגנה כמפורט להלן:
קו הגנה ראשון:

יחידת מערך הביניים בחברת האם כפופה לראש המערך הפיננסי בחברת האם ומבצעת בקרה יומית על עמידה במגבלות, ריכוזיות מפקידים, ומעקב אחר האינדיקטורים לזיהוי מוקדם של לחצי נזילות.

קו הגנה שני:

היחידה לסיכוני שוק ונזילות ולתיקוף מודלים בחברת האם אחראית להתאמה של פרופיל הסיכון לתיאבון הסיכון שנקבע בידי הדירקטוריון והנהלה, ובתוך כך אחראית על גיבוש ועדכון מסגרת ניהול הסיכונים הפיננסיים, זיהוי והערכת סיכונים באופן בלתי תלוי בקו העסקים, אתגור נאותות הבקורות, התשומות והתפוקות בקו הראשון ובחינת אפקטיביות המגבלות. כמו כן, היחידה מבצעת תיקוף למודלים המרכזיים בשימוש הבנק.

קו הגנה שלישי:

מערך הביקורת הפנימית של הבנק משלב בתוכניות העבודה השנתיות שלו ביקורות בנושא ניהול סיכונים פיננסיים בבנק, ובכללן ביקורות על היחידות השונות במערך הפיננסי והיחידות הרלוונטיות בקו ההגנה השני. מבין תפקידיו של המבקר הפנימי לבחון את גיבוש ויישום המדיניות והחלטות הדירקטוריון, את עמידת היחידות במגבלות שנקבעו, קיום הבקרה בנושא, ואת מהימנות וזמינות המידע הניהולי והדיווחים הפיננסיים המוצגים לדירקטוריון ולהנהלת הבנק. כמו כן, קו ההגנה השלישי כולל את כל גופי הביקורת החיצוניים.

דיווח על החשיפה לסיכוני נזילות

- דוח סיכון נזילות יומי בשקלים ובמט"ח מופק ממערכת הנזילות במחשב המרכזי ומופץ לכל גורמי הניהול והבקרה הרלוונטיים.

- דיווח על החשיפות לסיכון הנזילות בשקלים ובמט"ח בהשוואה למגבלות ויעדי הפעילות שנקבעו על ידי הדירקטוריון והסמכויות לניהולם ניתן במסגרת דיווח יומי המופץ למנכ"ל הבנק, לחברי הנהלה, למנהל הסיכונים הראשי ולמנהל המחלקה לניהול פיננסי. כמו כן במסגרת וועדת הנזילות והסיכונים הפיננסיים המתכנסת לפחות פעם בשבוע, וכן אחת לחודש בישיבת הנהלה הדנה בנושא ניהול נכסים והתחייבויות.

- דיווח על החשיפות מרוכז במסמך הסיכונים הרבעוני כנדרש בהוראה לניהול בנקאי תקין 310. מסמך הסיכונים נדון, אחת לרבעון, בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון.

- בנוסף, הנהלת הבנק והדירקטוריון מעודכנים באופן שוטף ועל פי הצורך בהתפתחויות בחשיפות הבנק לסיכוני נזילות.

מערכת זה"ב - RTGS לניהול נזילות תוך יומי במטבע ישראלי

לצורך ניהול הנזילות השוטפת בשקלים משתמש הבנק במערכת פנימית שפותחה לצורך עמידה בדרישות הרפורמה במערכת התשלומים והסליקה (מערכת זה"ב - RTGS). המערכת מאפשרת סליקה בזמן אמת, ללא השהייה בין ביצוע הוראות התשלום לבין אישורה, ומאפשרת לבנק לזהות בכל רגע נתון את התזרים הכספי שעבר בחשבונות.

מדדים בשימוש ניהול סיכון הנזילות

לצורך מדידה וניטור אחר סיכון הנזילות, עושה הבנק שימוש במספר מדדים, כאשר מדדי המפתח העיקריים שבאמצעותם עוקבת הנהלה אחר מצב הנזילות הינם:

- יחסי כיסוי הנזילות - LCR (בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221), בהתאם למפורט לעיל בתחילת פרק זה ;

- יחסי נזילות מזערי (בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342) במצבי קיצון שונים;

- יחס המימון היציב (בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342);
- כרית ביטחון מינימלית של נכסים נזילים בשקלים ומט"ח, הניתנים למימוש מידי (בהתאם לקביעת דירקטוריון הבנק);

המדדים כוללים מגבלות הנהלה ודירקטוריון שמטרתם להתריע על כל חריגה ממגבלה לצורך קביעת תכנית פעולה לחזרה למסגרת תיאבון סיכון הנזילות של הבנק.

- יחס נזילות מזערי במטבע ישראלי ובמטבע חוץ

יחסי נזילות המבוססים על מודל פנימי שפותח בקבוצה ושמטרתו מעקב אחר האמצעים הנזילים שברשות הבנק, הן תחת תרחיש של מצב עסקים רגיל והן תחת סט של תרחישים המדמים מצבי לחץ וקיצון שונים הנוגעים לכלל המערכת הבנקאית ולבנק באופן ספציפי. המודל מבוסס על הערכת איכות ופיזור תיק הנכסים ומשתמש במקדמי ביטחון הולמים שנבחנו על בסיס היסטורי בהתאם לרמות הסיכון, לסיפור התרחיש ובהתבסס על חוות הדעת של גורמים מקצועיים. המודל מאפשר ניהול, שליטה, פיקוח ובקרה ברמה היומית השוטפת על מצב הנזילות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ ולפרקי זמן שונים. בכל אחד מהתרחישים נבחן מצב הנזילות על בסיס המדדים הכמותיים הבאים: יחס הנזילות, פער נזילות ואופק הישרדות. המודל משמש כלי ניהול דינמי, ברמה היומית, לבחינת מצב הנזילות בבנק ולניהול סיכון הנזילות. תוצאות המודל נשלחות מידי יום לוועדת הנזילות של הבנק ומבוקרות באופן שוטף על ידי גורמים עסקיים ובקרתיים בבנק ובחברת האם.

- יחס המימון היציב - NSFR

- יחס זה מכיל שני רכיבים:
  - (א) כמות זמינה של מקורות מימון יציבים,
  - (ב) כמות דרושה של מימון לשימושים.
- היחס מחושב כשיעור של כמות זמינה של מקורות מימון יציבים מתוך הכמות הדרושה של מימון לשימושים. מטרת המדידה והניטור אחר היחס הינה לשמור על מבנה מימון (מקורות ושימושים), בטווח הבינוני-ארוך (שנה ומעלה) אשר ישמור על פרופיל נזילות התואם את תיאבון הסיכון שהוגדר לצרכי מימון עתידיים.

אסטרטגיית המימון

הבנק מנטר את היקף וריכוזיות המקורות על פי קריטריונים שונים, כגון: גודל ואורך חיי הפיקדון, תלות במפקידים גדולים, באופן שוטף, ומציב יעדים ומגבלות להיקף הפקדונות הגדולים ולתמהיל המקורות בכלל. הבנק מתמקד בגיוס פיקדונות לפי סוג הלקוח ואורך חיי הפיקדון, ולשם כך מפתחים מוצרי פיקדונות שונים הנותנים מענה לצורכי הלקוחות ומאפשרים להם להשיג תשואות גבוהות באופן יחסי מחד ולפיזור והפחתת סיכון הנזילות מאידך. הבנק חותר לשיפור מתמיד בתמהיל המקורות בהתאם לצרכי ויעדי הבנק בגיוס מקורות יציבים ולטווחי זמן ארוכים. לשם כך מושם דגש על גידול בפעילות הלקוחות הקמעונאיים מתוך סך הפיקדונות ועל הפחתת סיכון הריכוזיות הנובע ממפקידים גדולים.

תכנית חירום

בהתאם להוראות בנק ישראל, הוגדרה בבנק תכנית מגירה לטיפול במשבר נזילות (Contingency Funding Plan - CFP). מטרת התכנית היא להגדיר את הפעולות הדרושות בניהול סיכונים הנזילות להגנה על המפקידים, החייבים ובעלי המניות, ולקבוע מתודולוגיה שתסייע בזיהוי משבר נזילות בבנק. התכנית מציינת מהם הקריטריונים להפעלתה, מהם תרחישי הלחץ האפשריים, ניטור הסיכון ומעקב אחר האינדיקטורים לזיהוי מוקדם של לחצי נזילות, תחומי אחריות וסמכות של בעלי תפקידים, אופן המענה והדיווח וההתנהלות מול גורמי פנים וחוץ. בנוסף, הבנק עורך אחת לתקופה תרגיל חירום המדמה תרחיש קיצון שמשפיע גם על מצב הנזילות, ובוחן את תפקוד הבנק ואת יישום תכנית החירום.

סיכון מימון

סיכון מימון נובע מהתייקרות בלתי צפויה בעלות המימון כאשר מקורות מימון מתמחזרים או נפרעים ומוחלפים ע"י מקורות חדשים יקרים יותר או כאשר הבנק נאלץ לממש שימושים כתוצאה ממחסור במקורות זמינים. סיכון המימון בבנק מנוהל כחלק מניהול סיכון הנזילות. לבנק מקורות מימון מגוונים שעיקרם פיקדונות הציבור. סיכון זה מנוטר באמצעות מודל קצר/ארוך אשר מגביל את היקפי עודף השימושים הארוכים בשקלים וכן מגביל את ההפסד הצפוי לבנק בגין התייקרות עלות הגיוס בשנה הקרובה.

מקורות המימון העיקריים - מידע נוסף

ביום 31 בדצמבר 2019 הסתכמו פקדונות הציבור ב-6.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-6.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2018.

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק מצביע על נזילות גבוהה. זאת כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים.

פירוט יתרת סך פקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקידים הגדולים הינה בדוח הדירקטוריון ל-31 בדצמבר 2019.

להלן נתוני הנכסים הפיננסיים הלא משועבדים והמשועבדים של הבנק:

ליום 31.12.2018		ליום 31.12.2019		
הערך במאזן	* מזה: משועבדים	הערך במאזן	* מזה: משועבדים	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
-	785.2	-	1,222.1	מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
-	1,487.6	-	1,453.6	פיקדונות בבנקים מסחריים
-	641.4	-	258.8	ניירות-ערך
-	2,914.2	-	2,934.5	סך הכל

* לבנק אין נכסים פיננסיים משועבדים.

חלק 8 - סיכון תפעולי

בהתאם להגדרת הוראת ניהול בנקאי תקין 350, סיכון תפעולי הוא סיכון להפסד כתוצאה מאי-נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, סיכונים מעילות והונאות, סיכונים וטכנולוגיות המידע, סיכונים אבטחת מידע וסייבר והמשכיות עסקית, ואינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין.

הסיכונים התפעוליים מהווים חלק בלתי נפרד ממערך הסיכונים הכולל בתהליכי הבנק. הבנק רואה בסיכונים אלו מציאות הכרחית הנלווית לפעילותו העסקית, מאחר שהסיכונים התפעוליים מובנים בכל סוגי הפעילויות העסקיות ותהליכי העבודה בבנק, בתהליכי הרוחב ובמערכות התומכות. ניהול הסיכונים מבוצע במטרה להעריך ולנטר את הסיכונים התפעוליים בתהליכי הבנק, לרבות סיכונים מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, למזער את הסיכונים הללו ולהפחית נזקים כספיים בגינם תוך הבאה בחשבון של שיקולים של עלות מול הפחתת הסיכון.

מדיניות לניהול סיכונים תפעוליים

דירקטוריון הבנק קבע מתודולוגיה לניהול הסיכון התפעולי, לרבות באמצעות מדיניות כוללת ומקיפה לניהול הסיכונים התפעוליים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 310 ו-350. המדיניות מגדירה את תיאבון הסיכון ומתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים בבנק. המדיניות כוללת התייחסות לשרשרת של תהליכי ניהול הסיכונים, מרמת זיהוי הסיכונים, הערכה ומדידה, ועד להפחתה וניטור של הסיכונים. הנהלת הבנק רואה חשיבות מיוחדת ביישום בקורות כנגד מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, כאשר סדרי העדיפות ליישומן מביאים בחשבון גם שיקולים של מוניטין, אתיקה ואי סובלנות כלפי הפרת החוק.

עקרונות המדיניות נקבעו במטרה לקיים את הוראות ההסדרה, להנהיג ולהטמיע תרבות ארגונית של ניהול סיכונים ולהגדיר מסגרת עבודה וסביבת בקרה נאותה לניהול הסיכונים התפעוליים. בנוסף, המדיניות באה להבטיח קיום מנגנוני דיווח אפקטיביים להנהלה הבכירה ולדירקטוריון הבנק. מסמך המדיניות מאושר על ידי דירקטוריון הבנק בהתאם להתאמות הנדרשות.

איסוף ודיווח אירועי כשל

הבנק מקיים תהליך של איסוף ותיעוד אירועי כשל, (אירועי הפסד/רווח, כמעט הפסד/כמעט רווח, הפרשה לתביעה), כבסיס נתונים לניתוחים רבעוניים ושנתיים של מגמות ומוקדי סיכון, לצורך הצגה בפני הנהלה והדירקטוריון, לאומדן הסיכונים התפעוליים בתהליכי הבנק, לאימות הערכות הסיכון של מומחי התוכן, להפקת לקחים, לבחינה מחדש ולשיפור בקורות קיימות, לעדכון מפת הסיכונים ולשמירת היסטוריה. היחידה לניהול סיכונים תפעוליים בחברת האם אחראית לריכוז הדיווחים על אירועי כשל קבוצתיים, לבחינת קישור האירועים למפת הסיכונים ועדכונה במידת הצורך, לקיום תהליכי הפקת לקחים ברמת הבנק, לדיווח אירועים בעלי משמעות רוחבית ולדיווח מידי על אירועים מהותיים, בהתאם לנהלי העבודה בנושא. בנוסף, מקיימת הקבוצה תהליך הפקת לקחים גם לגבי אירועים חיצוניים מהותיים שמידע לגביהם מופיע בתקשורת.

המבנה הארגוני ומסגרת העבודה לניהול הסיכונים התפעוליים

מסגרת העבודה לניהול הסיכונים התפעוליים נשענת על כללי ממשל תאגידי נאות ומבוססת על מודל שלושת קווי ההגנה:

קו הגנה ראשון - האגפים/היחידות העסקיות, יחידות הרוחב וחברת מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (להלן - מת"ף) אחראים לניהול הסיכונים התפעוליים המובנים בתהליכים שבתחומי אחריותם.

קו הגנה שני - המחלקה לניהול סיכונים והיחידה לניהול סיכונים תפעוליים בחברת האם, המהווה פונקציה בלתי תלויה האחראית לגיבוש והטמעת מתודולוגיה קבוצתית לזיהוי ולאומדן הסיכונים התפעוליים באופן בלתי תלוי ביוצרי הסיכון, להנחיה ולפיקוח על יישום כללי המתודולוגיה בבנק, לריכוז דיווחים ולהכנת מסמכי סיכונים רבעוניים להנהלת הבנק ולדירקטוריון כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 310 ו-350. כמו כן, קו ההגנה השני כולל את פונקציות הציות, יחידת SOX באגף החשב וכן את מנהל הגנת הסייבר הכפוף מקצועית למנהל הסיכונים הראשי הקבוצתי.

קו הגנה שלישי - כולל את הביקורת הפנימית, אשר אחראית לביצוע ביקורת על מסגרת העבודה והבקורות כנגד הסיכונים התפעוליים ואת כל גופי הביקורת החיצוניים.

הבנק הגדיר תפקידים וקבע סמכויות, תחומי אחריות וסדרי דיווח במטרה לקיים מסגרת עבודה לניהול הסיכונים התפעוליים.

פיקוח, בקרה ודיווח על ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים

הבנק מקיים מערך נאות של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה ודיווח על תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים. ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים נבחן ומבוקר על ידי הדירקטוריון, ההנהלה וכן על ידי דרגי הביניים במסגרת פורומים ודיווחים לרבות:

- הפורום הקבוצתי לניהול סיכונים תפעוליים בראשות מנכ"ל חברת האם ובהשתתפות מנכ"ל הבנק, הפורום מתכנס לפחות אחת לרבעון ומקיים מעקב שוטף על מצב החשיפה לסיכונים תפעוליים, לרבות בהתבסס על אירועי כשל, על ממצאי סקר סיכונים תפעוליים, התממשות RAR, ומקבל דיווח על הפעולות הננקטות על ידי היחידות השונות בבנק וע"י חברות הבנות למזעור סיכונים אלו ודיווח על התפתחויות נוספות בתחום ניהול הסיכונים. הפורום דן, בין היתר, גם בנושא מניעת סיכוני מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, הגנת הסייבר וסיכוני טכנולוגיות המידע.
- ועדת היגוי אבטחת מידע בראשות מנכ"ל מתף, המתכנסת לפחות אחת לחודש. בוועדה משתתפים גם נציגי חטיבת ניהול סיכונים בחברת האם ונציגי הבנק.
- ועדת היגוי הגנת הסייבר בראשות מנהל הסיכונים הראשי הקבוצתי מתכנסת אחת לרבעון ומטרתה לתת מענה לאיומי הסייבר.
- פורום המשכיות עסקית בשעת חירום בראשות מנהל הסיכונים הראשי, המתכנס לפחות אחת לרבעון.
- החשיפות לסיכונים תפעוליים מרוכזות ומדווחות לדירקטוריון הבנק במסגרת "מסמך הסיכונים" הרבעוני, כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 310, 350, במסגרתו מוצגות, בין היתר, התפתחויות בנושא ניהול הסיכונים.

מערכות למדידה, אמידה וניהול של סיכונים תפעוליים

הבנק מנהל את מפת הסיכונים באמצעות מערכת, המשותפת לניהול סיכונים תפעוליים וניהול סיכוני ציות, התומכת במתודולוגיה לניהול הסיכונים התפעוליים. מאגר המידע של המערכת כולל את נתוני המבנה האירגוני, את מיפוי ותיעוד סקרי הסיכונים שבוצעו לגבי התהליכים בבנק ואת אירועי הכשל.

שיטות ותהליכי עבודה לניהול הסיכונים התפעוליים

אחד מהכלים המרכזיים למיפוי וזיהוי הסיכונים התפעוליים ולשליטה ובקרה עליהם הינו סקר הסיכונים התפעוליים. הסקר כולל את מיפוי הסיכונים התפעוליים והבקורות בתהליכים אלו, לרבות סיכוני מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית. הסקר מתבסס גם על מאגר אירועי הכשל וממצאי ביקורת, הערכת אומדן הסיכונים והפחתתו על ידי יישום בקורות חדשות, חיזוק בקורות קיימות ועוד. הבנק עורך סקר סיכונים תפעוליים תקופתי, שמאשר בהנהלת הבנק ובדירקטוריון. כמו כן, הבנק מבצע באופן שוטף ניהול סיכונים לאיתור מוקדי סיכון במוצרים, תהליכים ושירותים חדשים בבנק בהתאם למדיניות לניהול סיכונים במוצרים, שירותים ותהליכים חדשים. יצוין כי בעקבות ממצאי סקרי הסיכונים שמתבצעים, ממצאי הביקורת הפנימית ותהליכי הפקת לקחים בגין אירועי כשל, משולבות בקורות מיכוניות ואחרות בפעילויות הבנק השונות, וכן משופרים ומשודרגים נהלי ותהליכי העבודה והבקרה.

בנוסף, כחלק מתשתית מעקב ובקרה, הוגדרו RAR - אינדיקטורים עיקריים לסיכונים תפעוליים בתהליכים נבחרים לאיתור מוקדם של שינוי במפת הסיכונים.

הגישות להערכת ההון הנדרש בגין סיכון תפעולי

הבנק מחשב את הסיכון התפעולי בהתאם לגישה הסטנדרטית, אשר לפיה מופתה ההכנסה הגולמית לשמונה קווי עסקים כפי שנקבעו בהוראה. לכל קו עסקים נקבע מקדם שונה, ודרישת ההון היא ממוצע שנים עשר הרבעונים האחרונים של ההכנסה הגולמית מוכפלת במקדם שנקבע לקו העסקים.

שימוש בביטוח על מנת להפחית את הסיכון התפעולי

הבנק רואה בקיום פוליסות ביטוח גורם משלים ולא מבטל את הצורך בהפחתת סיכונים. להלן פירוט "הכיסוי הביטוחי" הקיים:

הבנק מחזיק כיום שלושה כיסויים ביטוחיים עיקריים:

1. כיסוי ביטוח "בנקאי משולב" (B.B.B). גבול אחריות בפוליסה זו משותף לארבעת פרקי הפוליסה כמפורט:

- פרק ביטוח בנקאי: פרק זה מכסה נזק כספי ישיר שנגרם לבנק ממעשה אי יושר או תרמית של עובדי הבנק, נזק הנגרם כתוצאה מאובדן או נזק ל"רכוש בעל ערך", סיכוני העברה של "רכוש בעל ערך", נזק הנגרם כתוצאה מזיוף המחאות, ביטחונות מזויפים, מזומנים מזויפים וכו'.
- פרק ביטוח פשעי מחשב: פרק זה מכסה נזק שנגרם כתוצאה מתשלום או העברת כספים או רכוש, מתן אשראי, חיוב חשבון או מתן ערך כלשהו על ידי הבנק, כתוצאה ישירה של הזנה במרמה או בזדון של מידע אלקטרוני ישירות לתוך מערכת המחשב של הבנק או למערכת מחשב של לשכת שרות או למערכת אלקטרונית להעברת כספים או למערכת תקשורת עם לקוחות; או כתוצאה משינוי או השחתה במרמה או בזדון של מידע אלקטרוני האגור במערכות כאשר פעולת המרמה נעשתה על ידי אדם שפעל מתוך כוונה לגרום הפסד לבנק או לשם הפקת רווח פיננסי למען עצמו או למישהו אחר.
- פרק ביטוח אחריות מקצועית: פרק זה מכסה את הבנק בגין חבותו החוקית כלפי צדדים שלישיים בהתייחס לתביעה בגין הפסד כספי הנגרם כתוצאה ממעשה, טעות, או השמטה רשלניים או הפרת אמונים של עובד הבנק.
- 2. פוליסת ביטוח "דירקטורים ונושאי משרה": ביטוח זה מכסה את אחריותם של הדירקטורים ונושאי המשרה בגין תביעה בגין הפרת חובת זהירות ומיומנות, הפרת חובת אמונים כלפי הבנק כאשר הם פעלו בתום לב והיה להם יסוד להניח שהפעולה לא תפגע בטובת הבנק.
- 3. פוליסות "ביטוחים אלמנטריים": עיקרי הכיסוי הביטוחי: ביטוח נכסים, ביטוח חבויות וביטוח כספים.
- 4. ביטוח "סייבר"/כשל מחשובי: פוליסה זו מכסה את קבוצת הבינלאומי בגין אירועי נזק שונים, אשר עיקרם: הוצאות, קנסות של הרגולטור, נזקים לצדדים שלישיים, סחיטת "סייבר" ונזקי אובדן תוצאתי למבוטחים בפוליסה (אובדן הכנסות לחברה ו/או הוצאות תפעול נוספות) עקב אירוע כשל מחשובי ו/או אירוע סייבר.

המשכיות עסקית (Business Continuity Planning)

הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים לפעול להבטחת המשכיות עסקית בעת חירום. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 355 בנושא, נערך הבנק להתאוששות ממקרה אסון והמשכיות עסקית במצבי חירום שונים. בבנק מתבצעת היערכות הכוללת מסמך מדיניות מקיף בנושא המשכיות עסקית, מסמך מסגרת עבודה הכולל פירוט לגבי תשתיות טכנולוגיות נאותות, גיבוי והטמעת תוכניות פעולה מקיפות ותשתית נהלים תומכת וביצוע תרגילים המדמים מצבי חירום שונים. בחברת האם קיים חדר מצב קבוצתי ופורום היערכות לשעת חירום קבוצתי בראשות ראש החטיבה לניהול סיכונים בחברת האם אשר מרכז פעילות זו בקבוצה. הפורום מופקד על יישום המדיניות, הנהלים והמעקב אחר היערכות הקבוצה למצבי חירום שונים ומתכנס לפחות אחת לרבעון. בנוסף, מתקיים דיווח רבעוני בהנהלה ובדירקטוריון בבנק בנושא המשכיות עסקית והיערכות לשעת חירום. בנוסף מתקיים דיווח במסגרת מסמך הסיכונים בנושא זה בהנהלה ובדירקטוריון.

הבנק מקיים באופן שוטף תהליך לשיפור היערכות המשכיות עסקית במסגרתו מעודכן המיפוי של כל הפעילויות והמשאבים הקריטיים אשר נדרשים בשעת חירום, ומעודכנים תרחישי החירום ומסמך המדיניות בהתאם.

ניהול סיכונים בסביבות מחשוב ענן

לבנק מדיניות שימוש במחשוב ענן במסגרת מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע, שאושרה בהנהלה ובדירקטוריון. הבנק פועל בהתאם להוראה 362 בנושא הקובעת הנחיות ותנאים הנדרשים לשימוש של תאגיד בנקאי בטכנולוגיות מחשוב ענן ומדגישה את הצורך לנהל את הסיכונים לכל שימוש בטכנולוגיות מחשוב ענן.

אבטחת מידע

דירקטוריון הבנק והנהלתו קבעו מדיניות מפורטת בנושא אבטחת מידע בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 357 - "ניהול טכנולוגיית המידע" ומינה מנהל אבטחת מידע האחראי על ניהול סיכוני אבטחת מידע. הבנק מבצע את כל הסקרים והמיפויים הנדרשים לעמידה בהוראה. הבנק מיישם את הנחיות בנק ישראל בנושא מדיניות חברתיות. בנוסף, הבנק מיישם את הנחיות תקנות הגנת הפרטיות.

השלכות של סיכוני אבטחת מידע ואירועי סייבר

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, ההנהלה והדירקטוריון של הבנק הגדירו את אסטרטגיית הגנת הסייבר ואת מדיניות הגנת הסייבר. מנהל אבטחת המידע של הקבוצה מונה גם כמנהל הגנת הסייבר הקבוצתי בהתאם להיתר מבנק ישראל.

התקפות סייבר מבוצעות במטרה להסב נזק מסיבי באמצעות פגיעה בפעילות אסטרטגית. הנזק הצפוי מהתקפות אלו עשוי לנבוע מפגיעה באמינות, שלמות, סודיות המידע ו/או בזמינות מערכות הבנק. נזקים אלו עלולים להוביל לפגיעה בפעילות העסקית של הבנק ולהשפעה על לקוחותיו.

הבנק מקיים מערך הגנה כולל וייעודי להתמודדות עם התקפות סייבר, בנוסף לפעילות הכוללת המבוצעת בתחום אבטחת מידע. מערך ההגנה כולל היבטים טכנולוגיים ותהליכיים שמטרתם לצמצם את הפגיעה בפעילות הבנק וההשפעה על לקוחותיו, והכל על פי תרחישי תקיפה ייעודיים המוגדרים על ידי מנהל הגנת הסייבר. היערכות זו כוללת, בין היתר, את הפעילויות הבאות:

- בחינת הסיכונים העיקריים וסקירת הסיכונים הרלוונטיים, תוך התייחסות לגורמי הסיכון, עלויות הסיכון והשלכותיו.
- דיווח להנהלה ולדירקטוריון על ממצאי סקרים ותרגילים, אירועי התקפות סייבר על הבנק וחברות הבנות והערכת הסיכון הנובע מתקריות סייבר ידועות בארץ ובעולם (שלא התממשו בבנק).
- ביצוע סקר שנתי מקיף לבחינת העמידות בפני התקפות סייבר. בכלל זה תרגול מערך ההגנה, על פי תרחישי התקיפה שהוגדרו.
- דיווח על מאפייני התקפות מהותיות במסגרת מסמך הסיכונים, תוך התייחסות לאופי הסיכונים המהותיים והשפעתם על הבנק.
- מערך הגנת הסייבר זיהה ניסיונות תקיפה אך קבוצת הבנק לא חוותה עד כה התקפות סייבר בעלות השפעה מהותית על תפקודם.
- אגף אבטחת מידע והגנה בסייבר מבצע תרגילי סייבר לבדיקת המוכנות הטכנולוגית, המוכנות התשתיתית וכן סימולציות לבחינה של תרחישים מורכבים. בנוסף, בשיתוף עם החטיבה לניהול סיכונים בחברת האם, הוגדרה המתודולוגיה למיפוי סיכוני סייבר ומבוצע סקר סיכוני סייבר.
- מנהל הגנת הסייבר מקיים פורום חודשי אשר דן בהתראות מודיעין והשפעה של אירועי סייבר, שהתרחשו בארגונים פיננסיים בעולם, על ההיערכות של הקבוצה והשינויים הנדרשים במתאר איומי הסייבר על הקבוצה הבנקאית.
- אגף אבטחת מידע והגנה בסייבר מפעיל תכנית לשמירת כשירות באמצעות הרצאות מודעות, ימי עיון, תרגילים מקומיים ויציאה להכשרות מרוכזות ובאמצעות הפעלה של תכנית "אקסלרטור סייבר" לחברות הזנק בתחום, אשר מטרתה לאתר חברות אשר מפתחות יכולות הגנה חדשניות, לסייע לחברות לעצב את המוצר שלהן, כך שיענה על דרישות הגנה של הבנק, ולהפעיל את המוצר בסביבות שונות ברשת הבנק בהתאם לצרכים ושיקולי ההגנה.

הבנק מיישם את הנחיות הוראות ניהול בנקאי תקין 363 (ניהול סיכוני סייבר בשרשרת האספקה) אשר עוסקות בפעילות הבנק מול ספקיו והוראה A359 (מיקור חוץ). בנוסף הבנק עומד בדרישות הבקרה של חברת SWIFT העולמית.

חלק 9 - סיכונים אחרים

סיכון משפטי

א. כללי

סיכון משפטי נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנב"ת מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי וכולל גם, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements)".

הבנק מתייחס להגדרה באופן מרחיב וכולל בסיכון המשפטי, בין היתר, סיכון הנובע מאי קיומן של הוראות דין לרבות הוראות רגולטוריות, סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי משפטי/ייעוץ משפטי מול לקוחות, ספקים ו/או צדדים נוספים, סיכונים הכרוכים בהליכים משפטיים וכל סיכון אחר העלול לחשוף את הבנק לדרישה או תביעה משפטית וכן לקנסות ועיצומים.

ב. תיאבון הסיכון

הבנק נוקט במדיניות שמרנית של תיאבון סיכון נמוך ביחס לקשירת הסכמים והתחייבויות משפטיות ומבצע את פעילותו העסקית בליווי גיבוי משפטי הולם, תוך הקפדה יתרה על עמידה בכל הוראות החקיקה והרגולציה והמגבלות והחבויים הנגזרות מהן. מבלי לגרוע מהאמור, הבנק ינקוט במדיניות של אפס סובלנות בכל הנוגע לסיכון שמקורו בהפרה של הוראות דין המהוות עבירה פלילית או הפרה מנהלית.

ג. מדיניות וניהול החשיפות

הבנק פועל על פי מדיניות לניהול הסיכון המשפטי אשר מוגשת לאישור ההנהלה והדירקטוריון מדי שנה, במסגרתה מתואר הסיכון המשפטי, הדרכים לאיתורו, מיפוי ומזעורו.

הייעוץ המשפטי של הבנק מקיים, בעצמו או באמצעות עורכי דין חיצוניים, מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה, העשויות להשליך על הפעילות השוטפת של הבנק, ומספק את הייעוץ, הגיבוי והתמיכה המשפטית הנדרשת לבנק על יחידותיו השונות. הבנק פועל למזעור הסיכונים על בסיס התפתחויות אלו ובהתאם להשלכותיהן. כמו כן, הייעוץ המשפטי עורך, על פי הצורך, עדכונים נדרשים במסמכים המשפטיים שבשימוש הבנק, בהסכמי המסגרת להם הבנק צד ובחוות דעת משפטיות המהוות בסיס להתקשרויות ו/או קיום מנחים לפעילויות שונות.

בנוסף, פועל הייעוץ המשפטי לאיתור מראש של הסיכונים המשפטיים, לרבות בחינת כל מוצר או פעילות חדשים ועריכת מכלול המסמכים הכרוכים באותו מוצר/שירות או פעילות, במגמה למזער את הסיכון המשפטי ככל האפשר. כן נקבעים בבנק נהלים לעבודת המטה והסניפים ונעשות הדרכות שוטפות ליישומם, תוך שימת דגש על הנושאים המשפטיים הכרוכים בפעילות הבנק.

במסגרת סקר הסיכונים התפעוליים התקופתי נסקרות גם פעילויות הייעוץ המשפטי, וסיכונים שאותרו מוערכים, נקבעים צעדים למזעורם ומופקים לקחים לשם מניעת הישנותם.

ד. דיווח על החשיפה לסיכונים משפטיים

- החשיפות לסיכונים משפטיים מרוכזות ומדווחות במסגרת מסמך הסיכונים המשפטיים הרבעוני, אשר נדון אחת לרבעון בהנהלה ובוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים.

- בעת אירוע מהותי בעל אפיונים משפטיים, מוגש למנהלת הסיכונים המשפטיים דיווח מידי ביחס לאירוע, מידת השפעתו ואופן השפעתו על הבנק. מנהלת הסיכונים המשפטיים מורה על האמצעים שיש לנקוט על מנת לצמצם את מידת החשיפה לסיכון המשפטי שנוצר ונעזרת לשם כך ביועצים משפטיים חיצוניים, בביקורת הפנימית ובקצין הציות והממונה על אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך ובדיני תחרות, בהתאם לצורך. אירועים מהותיים כאמור מדווחים מיידית למנכ"ל הבנק.

סיכון ציות

א. כללי

- הוראת ניהול בנקאי תקין 308 של הפיקוח על הבנקים, מחייבת את הבנקים לפעול לקיום כלל הדינים וכללי ההתנהגות החלים על הפעילויות הבנקאיות השונות של התאגיד הבנקאי.

- סיכון ציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות הציות. סיכון זה כולל סיכון התנהלות (Conduct Risk), אשר הינו סיכון חוצה ארגון השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ואשר מושתת על ערכי יסוד בדמות הוגנות, הגינות ושקיפות, באופן שבו הבנק מתנהל אל מול מחזיקי העניין השונים.

- הוראות ציות: כמוגדר בהוראה 308 האמורה לעיל, הינם: חוקים, תקנות, הוראות רגולציה (לעניין זה, לרבות עמדות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים בטיפול בפניות הציבור וציות להוראות רשות שוק ההון), תקדים משפטי מחייב, נהלים פנימיים והקוד האתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות של התאגיד הבנקאי. ההוראה מאפשרת לתאגיד הבנקאי לקבוע כי הוראות ציות מתחומים שאינם בליבת הפעילות הבנקאית כגון דיני עבודה, הוראות הדיווח לציבור הוראות יציבותיות וכדומה, יהיו באחריות ובפיקוח גורם בקרה בקו ההגנה השני, שאינו חלק מפונקציית הציות (להלן: "מנהל סיכון ציות").

- החובות החלות על הבנק הינן חובות חוצות ארגון הנוגעות למגוון נרחב של פעילויות, הליכים ומוצרים אותם מבצע הבנק מדי יום.

- הבנק אימץ תכנית אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך, המבוססת על מיפוי מקיף של הוראות הדין הרלוונטיות, נהלי הבנק והתהליכים השונים בבנק, אשר מסדירה נהלים והנחיות ליישום מתמשך של התוכנית, וזאת בהתאם לקריטריונים שפרסמה רשות ניירות ערך בנושא. הבנק ביצע סקרי פערים והשלים סגירת הפערים המשמעותיים. הבנק מינה את קצינת הציות הראשית של הבנק כממונה על האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר הוצאתה לפועל של תכנית האכיפה בדיני ניירות ערך, בין היתר, באמצעות קיום בקורות וביקורות בתחום דיני ניירות ערך.

הבנק אימץ תכנית אכיפה פנימית בדיני תחרות כלכלית המבוססת על מיפוי מקיף של הוראות החוק הרלוונטי. הבנק קבע נהלים ותהליכים שונים ליישום מתמשך של התכנית. הבנק מינה את קצין הציות הראשי של הבנק כממונה על האכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר הוצאתה לפועל של תכנית האכיפה בדיני תחרות כלכלית, בין היתר, באמצעות קיום בקורות וכן נוקט פעולות להטמעת ידע בתחום זה.

ב. מדיניות

דירקטוריון הבנק קבע ואישר מדיניות ציות קבוצתית. הבנק עדכן את מדיניות הציות בהתאם להוראה החדשה במסגרתה הוסדרו, בין היתר, מבנה פונקציית הציות, הגורמים השונים המעורבים ביישום המדיניות, חלוקת האחריות לביצוע בקורות בקו ההגנה השני אחר הוראות הציות השונות בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה וכדומה. כמו כן דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה את תכנית העבודה של מחלקת הציות של הבנק.

ג. תיאבון הסיכון

הבנק אימץ מדיניות של הקפדה יתרה בהתייחסות לסיכון הציות. ביחס להפרת הוראות החוק ונהלי הבנק הקשורים להוראות החוק, הבנק ימלא אחר הוראות ציות החלות עליו ויפעל לשם הבטחת העמידה בהן על ידי כלל עובדיו. כל עסקיו של הבנק יבוצעו על פי נהלי הבנק, הקוד האתי ובהתאם לכל החוקים והתקנות. הבנק פועל להטמעת תרבות ארגונית ואמות מידה ליושרה ואתיקה כבסיס הכרחי לקיום של תרבות ציות בכל דרגי הארגון.

ד. ניהול החשיפה

- לשם קיום ההוראה קיימת בבנק מחלקת ציות (להלן: "פונקציית הציות" או "הפונקציה"), הכפופה למנכ"ל הבנק. בראש הפונקציה עומד קצין ציות ראשי, אשר אחראי ליישום החקיקה הקשורה במניעת הלבנת הון ומימון טרור, סיכונים חוצי גבולות ועל האכיפה המנהלית בבנק. כמו כן, ממונה קצין הציות הראשי כ-RO (הממונה) על יישום כללי החקיקה וההוראות בתחומי ה-FATCA שמטרתו לאכוף מנגנוני דיווח לגבי חשבונות של אמריקאים מחוץ לארה"ב, הסכם ה-QI (Qualified Intermediary) המרחיב את דרישות הדיווח וניכוי המס מתשלומים מסוימים מעבר לחשבונות אמריקאים גם לחשבונות אחרים להם הכנסות ממקורות אמריקאים וכן על יישום כללי ה-CRS (Common Reporting Standard) שבדומה ל-FATCA תכליתו להסדיר את אופן החלפת המידע האוטומטי לגבי חשבונות פיננסיים של תושבים זרים בין מדינות אשר יחתמו על הסכם ביניהן.

- הפונקציה אחראית על ריכוז הבקרה בבנק לציות להוראות הציות שבאחריותה בהתאם למדיניות הציות ותוכנית העבודה השנתית ולדיווח על ליקויים או פערים, לכל מדרג הסמכויות בבנק, בין היתר ע"י בחינת מוצרים חדשים ו/או פעילויות חדשות, כמו גם ביצוע בקורות שוטפות על מוצרים ופעילויות קיימות בהתאם להוראות הציות השונות וע"י קבלת דיווחים ממנהלי סיכון הציות. כחלק מתפקידה, בוחנת גם הפונקציה חוזרים ונהלים חדשים, טרם פרסומם, וכן בודקת את קיום הוראות הציות באופן שוטף, בסיוע המערך המשפטי בחברת האם והיעוץ המשפטי של הבנק, אחר שינויים בחקיקה ובהוראות רגולטוריות.

- לצד קצין הציות הראשי פועלים:

- נאמני ציות בכל אחד מסניפי הבנק ובמטה, אשר מתפקידם, בין היתר, לזהות ולאתר אירועים המצריכים דיווח או טיפול מיוחד של המחלקה.

- פורום מעקב אחר יישום הוראות סטטוטוריות בראשות מנכ"ל מתף, שמתפקידו לעקוב אחר יישום הוראות ציות חדשות ולדון בטיטות הוראות, הצעות חוק, תזכירי חוק וכדומה.

- כמו כן, מסתייעת הפונקציה במערך הביקורת הפנימית של הבנק, ביחידה לפניות הציבור, במחלקת שיטות ותהליכים, במערך המשפטי, במתך ובמחלקת ההדרכה.
- בבנק מבוצעים תהליכי הטמעה שוטפים בנושא הציות על ידי לומדה, קיום ימי עיון והדרכות למטה ולסניפים.
- הייעוץ המשפטי מבצע מעקב אחר עדכוני חקיקה ואחר עדכוני רגולציה בעולם, ווידוא מסירתם לאחראי על ניהול סיכונים ציות וכן למתן תמיכה משפטית ככל שזו נדרשת על ידי האחראי, לקיום חובות האחראי ופעילות היחידה והבנק.

ה. דיווח על החשיפה

- אחת לרבעון מדווח קצין הציות להנהלת הבנק ולוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון על פעילותו במהלך הרבעון שחלף במסגרת מסמך הסיכונים. הדיווח המפורט כולל סיכום פעילות הפונקציה, פירוט המלצות, פרטים ביחס להפרות של הוראות ציות שזוהו במהלך התקופה המדווחת והמלצות לגבי צעדים שיש לנקוט בגין ההפרות ומניעת הישנותן והיערכות הבנק ליישום הוראת ציות חדשה.
- לפחות אחת לשנה מדווח קצין הציות לדירקטוריון הבנק, דיווח מפורט, בנפרד ממסמך הסיכונים, בו הוא מסכם את פעילותו בשנה הקודמת וכן מציג את תכנית העבודה לשנה הבאה. בנוסף, במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני מתומצתת פעילות קצין הציות וממצאיו העיקריים לרבעון שחלף.
- בנוסף, במדיניות הציות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מיידיים לדירקטוריון.

ו. ניהול סיכון התנהגותי - Conduct Risk

סיכון התנהלות הינו סיכון חוצה ארגון השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ואשר מושתת על ערכי ייסוד בדמות הוגנות, הגינות ושקיפות, באופן שבו הבנק מתנהל אל מול מחזיקי העניין השונים. הבנק נדרש להטמיע ערכי הגינות ושקיפות בפעילותו מול לקוחותיו וחיזוק עקרונות אלו בהתנהלותו השוטפת. ככלל נדרש הבנק לוודא כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו. אי עמידה בסיכון ההתנהגותי חושפת את הבנק לסיכונים שונים כמו סיכונים ציות, משפטי, מוניטין וכיו"ב. בתחילת שנת 2017 אושרה מדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה (conduct risk) כחלק ממדיניות הציות ואחד מיעדיו של קצין הציות לשנת 2018 הינו לפעול להטמעת העקרונות בקרב האגפים השונים.

סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור

א. כללי

סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן "הלבנת הון") הינם הסיכונים להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא מניעת הלבנת הון ואיסור מימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרור התממשות של סיכון מוניטין. על המגזר הבנקאי חלות הוראות שונות במסגרת מניעת הלבנת הון ומימון טרור הכוללות, בין היתר, את החוק לאיסור הלבנת הון, החוק לאיסור מימון טרור, צו איסור הלבנת הון, תקנות איסור מימון טרור, הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411, חוזרים שונים של הפיקוח על הבנקים ועוד.

ב. מדיניות

דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה את מדיניות איסור הלבנת הון ומימון טרור של הבנק.

ג. תיאבון הסיכון

- הבנק, מפעיל מדיניות של "אפס סובלנות" בהתייחסות לסיכונים הלבנת הון וסיכונים חוצי גבולות לעניין עבירת מס (cross border) ובמסגרתה נדרשים כל מנהלי הבנק ועובדיו, ללא יוצא מן הכלל, למלא אחר הוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק וכן אחר כל נהלי הבנק הרלבנטיים הנובעים מהוראות אלו.
- הבנק נוהג מדיניות מחמירה שנועדה להבטיח יישום דווקני של הוראות החוק והכרה נאותה של הלקוח אתו מנהל הבנק עסקים, ובכלל זה הבנת עסקיו המנוהלים עם הבנק או באמצעותו, החיוניים למניעת הלבנת הון ומימון טרור באמצעות הבנק ולניהולו התקין של הבנק.
- המדיניות בתחום מניעת הלבנת הון כוללת הגדרה ברורה של איסורים ביחס לפעילות מול גופים ומדינות לגביהן ישנן הגבלות.
- מדיניות ניהול הסיכון מתייחסת לדרישות "הכר את הלקוח" בהתאם לחקיקה מחייבת ומגדירה תהליכים וכלים הנדרשים לצורך עמידה מיטבית בדרישות אלו.

ד. ניהול החשיפה

- בבנק פועלת יחידה לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, אשר מופקדת על יישום הוראות הדין בנושא זה ועל הטמעתן. בראש היחידה עומד, כאמור, האחראי על איסור הלבנת הון, המכהן אף כאחראי הציות של הבנק. היחידה מונחית מקצועית ע"י האחראי הקבוצתי בחטיבה לניהול סיכונים של חברת האם.
- תפקידי האחראי על איסור הלבנת הון ומימון טרור כוללים, בין היתר: כתיבה ועדכון המדיניות והנהלים בהתאם לעדכוני חקיקה והוראות הדין, פיתוח וביצוע בקרות על מנת לוודא כי הבנק מיישם את הוראות הדין ומבצע את הדיווחים הנדרשים כולל בקרות אחר ביצוע הדיווחים לרשות לאיסור הלבנת הון על פי סוג וגודל הפעולה, העברת דיווחים על פעולות בלתי רגילות לרשות לאיסור הלבנת הון ובדיקת יישום מדיניות הבנק וכן קיום הדרכות יומי עיון לנאמני הציות ולכלל העובדים, המגבירים את המודעות לנושא.
- לשם יישום החוק והטמעה דווקנית של הוראותיו מינה הבנק נאמני ציות המשמשים גם כנאמני איסור הלבנת הון בסניפים האחראים על הפעילות השוטפת למניעת הלבנת הון ומימון טרור בהתאם למדיניות ולנהלים. נאמנים אלו נבחרים, בדרך כלל, מקרב אוכלוסיית מורשי החתימה וכפופים מקצועית בתחום איסור הלבנת הון לאחראי על איסור הלבנת הון.
- הבנק עורך, אחת לשנה, ימי עיון לכל נאמני איסור הלבנת הון, הרצאות בסניפים וכן השתלמויות והדרכות לכלל העובדים במסגרת הקורסים במחלקת ההדרכה של חברת האם. בנוסף מפיץ הבנק לומדה ממוחשבת הכוללת מבדק לבחינת הטמעת תוכן הלומדה בקרב העובדים. הלומדה מתעדכנת בהתאם לשינויים והתפתחויות בתחום ובהוראות הדין. עובדי הבנק הרלוונטיים נבחרים ונבדקת עמידתם בו בהצלחה. אחת לתקופה מהלך זה חוזר על עצמו לריענון הידע. מהלכי ההדרכה שבוצעו הגבירו את המודעות לנושא.
- הבנק נוקט באופן שוטף במהלכים לאיתור וטיוב נתונים באמצעות דוחות בקרה ולייעול הבקרות, ומשקיע משאבים רבים בפיתוח ושדרוג מערכות הבקרה הממוכנות ומקצה משאבי כח אדם לנושא.
- בשל החשיבות המיוחדת שיש לנושא הוחלט על ביצוע של סקר תשתיות נפרד לחקיקה הקשורה בהלבנת הון ומימון טרור. במהלך שנת 2012 בוצע סקר פערים כאשר כל הפערים שנמצאו בסקר זה טופלו. כמו כן כאמור בפרק הציות, הסתיים סקר תשתיות עדכני שנערך במהלך 2016 ובמסגרתו לא נמצאו כל פערים לתיקון.
- המערך המשפטי בחברת האם והיעוצת המשפטית של הבנק מבצעים מעקב אחר עדכוני חקיקה ווידוא מסירתם לאחראי על ניהול סיכוני איסור הלבנת הון וכן למתן תמיכה משפטית ככל שזו נדרשת על ידי האחראי, לקיום חובות האחראי ופעילות היחידה והבנק.
- ועדה מייעצת הוקמה לצורך תמיכה במילוי תפקידו של האחראי אשר עיקרי תפקידיה כוללים בין היתר: דיון בפעולות בחשבונות בהם זהו פעילויות אשר בספק בלתי רגילות לצורך דיווח לרשות לאיסור הלבנת הון.
- במסגרת דיון חצי שנתי במסגרת פורום למעקב אחר סיכונים תפעוליים מתקיים דיון בהתפתחויות טכנולוגיות, כגון שימוש באינטרנט, טלפונים סלולריים, כרטיסי חיוב נטענים ועוד, העלולות לסייע בידי לקוחות בביצוע הלבנת הון ו/או מימון טרור על מנת לגבש ולבחון אמצעי הגנה נאותים, להתמודדות בהתפתחויות אלו ובחשיפות הנובעות מהן.

ה. דיווח על החשיפה

- אחת לרבעון מדווח האחראי על איסור הלבנת הון להנהלת הבנק על פעילותו במהלך הרבעון שחלף במסגרת מסמך הסיכונים. הדיווח המפורט כולל, בין היתר, התייחסות למוקדי סיכון שאותרו על ידי האחראי ודרכי הטיפול בהם ודיווח על יישום מדיניות "הכר את הלקוח".
- אחת לשנה לפחות מדווח האחראי על איסור הלבנת הון לדירקטוריון הבנק, דיווח מפורט, בנפרד ממסמך הסיכונים. בנוסף, במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני מתומצתת פעילות האחראי על איסור הלבנת הון וממצאיו העיקריים לרבעון שחלף.
- בנוסף, במדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מידיים לדירקטוריון ולבנק ישראל.

ו. ניהול סיכונים חוצה גבולות - Cross border

- הבנק פועל בתחומי בנקאות שונים. בין שאר לקוחותיו, מספק הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכוני ציות שמקורם בפעילות חוצת גבולות (cross border) וכן לסיכוני מוניטין.
- בחודש מרס 2015 התקבל חוזר המפקח על הבנקים המורה על עדכון המדיניות, הנהלים והבקרות בכל הנוגע לניהול סיכונים חוצי גבולות של לקוחות הבנק בדגש על חביונות מס מחוץ למדינה בה נפתח החשבון.
- במכתב המפקח, נדרש הבנק לבצע שורה של פעולות לצמצום הסיכון כגון קביעת מדיניות ייעודית, החתמת לקוחות על הצהרות לעניין חבות המס שלהם, ויתור על סודיות, זיהוי לקוחות בסיכון גבוה בהיבטי סיכונים חוצה גבולות ועוד.
- ביום 6 בפברואר 2019 פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט - 2019, (להלן "התקנות"), המטמיעות לדין הישראלי את ההתייבויות שמדינת ישראל לקחה על

עצמה לאימוץ התקן הבינלאומי לחילופי מידע (תקן CRS), אשר פותח ע"י הארגון לשיתוף פעולה כלכלי (OECD), לצורך קיום חילופי מידע אוטומטיים על בסיס שנתי למטרות סיוע הדדי באכיפת מס בין מדינות. הבנק נערך ליישום החקיקה האמורה.

סיכון מוניטין

א. כללי

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עשויה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון. סיכון המוניטין הינו סיכון מורכב וקשה לחזות את התממשותו, שכן הוא מדבר על "תפיסת" הארגון בעיני "הציבור". תפיסה/דיעה הוא דבר שאינו מוחשי, בעייתי למדידה, משתנה, והשפעתו המיידית על פעולה (פתיחה/סגירת חשבון או העברת פעילות) היא קשה לחיזוי. קושי נוסף קיים בעובדה שבמקרים רבים הסיכון הינו פועל יוצא של התממשות סיכונים אחרים כגון סיכון תפעולי מסוג מעילה, סיכון ציות והלבנת הון, סיכון אשראי ו/או שוק בהיקף חריג, מערכת יחסי העבודה בבנק ועוד.

ב. מדיניות וניהול החשיפות

ניהול סיכוני המוניטין כולל מספר מרכיבים עיקריים:

זיהוי ומעקב אחר גורמי סיכון בתחום המוניטין וגיבוש פעילות מונעת המבוססת על גיבוש דפוסי התנהגות/התנהלות המביאים בחשבון ככל שניתן את סיכון המוניטין במסגרת הגיבוש והיישום של המדיניות העסקית. איתור מוקדם של אירועי מוניטין פוטנציאליים והצפתם בפני מנהל סיכון המוניטין בבנק, דוברת הקבוצה וההנהלה. ניטור מתמשך של סיכון המוניטין במטרה להבטיח זיהוי מגמות שעלולות להוביל לאירוע מוניטין ולדווח עליהן לראש אנף בנקאות וניהול נכסי לקוחות, בתפקידו כמנהל סיכון המוניטין ולדוברת הקבוצה, העוסקת בניהול השוטף של הסיכון.

ניהול שוטף של מערכת היחסים עם כלי התקשורת השונים בעיקר עם בעלי תפקידים המסקרים את הבנק: כתבים ועורכים בעלי השפעה (באחריות דוברת הקבוצה).

ג. תיאבון הסיכון

לבנק סובלנות נמוכה לסיכון המוניטין שעלול להשפיע על יציבותו ובכלל זה - איומים שמקורם בתדמית הבנק בעיני "הציבור". מעבר לכך, הבנק רואה בתדמית חיובית משום נכס מרכזי ולכן יפעל למניעת התממשות סיכון מוניטין שעלול להגיע לתרחיש קיצון וינסה למזער התממשותם של סיכוני מוניטין ככל האפשר.

ד. דיווח על החשיפה של סיכון מוניטין

דוברת הקבוצה תהיה מעורבת בפרסום הודעות ודיווחים מהותיים לבורסה בדגש על הודעות שיש בהן איום פוטנציאלי או השפעה על מוניטין הבנק כגון אזהרות רווח, מינויים מהותיים, עסקאות מהותיות ועוד. במסגרת מסמך הסיכונים מדווחים נושאים מרכזיים הנוגעים לסיכון המוניטין.

סיכון אסטרטגיה

א. כללי

הסיכון מוגדר כסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של התאגיד הבנקאי, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום.

ב. מדיניות וניהול החשיפות

יעדי מדיניות ניהול הסיכון האסטרטגי, הינם:

- הבטחת התאמה בין היעדים האסטרטגיים לבין: תכניות העבודה השנתיות; האמצעים שהוקצו לעמידה ביעדים (בין היתר, משאבי הון במסגרת תכנון ההון של הבנק); יישום ההחלטות האסטרטגיות.
- יכולת ניטור של הסיכון האסטרטגי, המאפשרת זיהוי מוקדם של פערים בהתממשות התכנון האסטרטגי: החלטות/תכניות עסקיות שגויות; יישום בלתי נאות של החלטות אסטרטגיות; שינויים ענפיים, כלכליים, טכנולוגיים ורגולטוריים.

ג. תיאבון הסיכון האסטרטגי

לבנק סובלנות נמוכה לסיכון האסטרטגי בשל ההשפעה הקריטית שעשויה להיות לו על יציבות הבנק והישגיו העסקיים. הבנק מאמץ אסטרטגיה עסקית המתאפיינת ברמה גבוהה של זהירות ומידתיות. הבנק מפעיל תהליכי בקרה על מנת לצמצם החשיפה לסיכונים חריגים.

ד. דיווח על החשיפה לסיכון האסטרטגי

בבנק קיימת מעטפת סדורה של דיווחים ביחס לסיכון האסטרטגי לאורך קווי ההגנה השונים. במסגרת מסמך הסיכונים מדווחים נושאים מרכזיים הנוגעים לסיכון האסטרטגי.

סיכון רגולטורי

מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם בשנים האחרונות. השינויים הרגולטוריים האמורים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות והון הבנק, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית ואובדן הכנסות וכן מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה העלולים לגרום לעלויות והשקעות (כגון השקעות מיכוניות) כבדות. כמו כן, אי עמידה בהוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק חושף אותו לסנקציות, ובהן עיצומים כספיים, תביעות של לקוחות, לרבות תובענות ייצוגיות, הטלת אחריות פלילית על התאגיד הבנקאי ועל נושאי משרה בו וכן לפגיעה בתדמיתו של הבנק בציבור. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק כחלק מהסיכון המשפטי, סיכון הציות וסיכון האסטרטגיה.

מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו המנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכוני הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק בתחום הציות והסדרתם בנהלים ותהליכים. ההיבטים הרגולטוריים - משפטיים מפוקחים ומנוהלים ע"י המערך המשפטי בחברת האם והיעוץ המשפטי בבנק במסגרת מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המדיניות מסדירה את הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיזעורו של הסיכון המשפטי, לרבות באמצעות מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה ומתן יעוץ ותמיכה משפטית שוטפים על בסיס התפתחויות אלה.

בהיבט האסטרטגי - התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצוינו לעיל ולוקחת בחשבון את השינויים האמורים.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה פרק מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הבנק בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2019.

חלק 10: תגמול

כללי

1. בשנת 2017 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 301A בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי (להלן: "הוראה 301A"), את מדיניות התגמול של הבנק (להלן: "מדיניות התגמול"), אשר החליפה את מדיניות התגמול של הבנק שאושרה בשנת 2014. מדיניות התגמול נקבעה בהתאם למדיניות התגמול הקבוצתית של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל (להלן: "מדיניות התגמול הקבוצתית") וכוללת גם הוראות בדבר התגמול המשתנה לבכירים.
מידע המתייחס לגופים המפקחים על התגמול:
  2. הגוף העיקרי המפקח על נושא התגמול הוא ועדת ביקורת ומאזן של הדירקטוריון (להלן: "ועדת התגמול"). הרכב ועדת התגמול וסמכויותיה הינם בהתאם להוראה 301A ולהוראת נוהל בנקאי תקין 301 "הדירקטוריון". נכון למועד זה חברי ועדת התגמול הינם: קרן אצלמן (יו"ר), יעקב אייזנר, שמריה בן צור, אלה גולן, שמואל זיו זוסמן ובני לאוטרבך.
  3. בהתאם למדיניות התגמול, גם לגופים נוספים בבנק תפקידים בקשר לפיקוח על נושא התגמול ובכלל אלה מערך משאבי האנוש ומחלקת ניהול הסיכונים בבנק.
  4. ועדת התגמול והדירקטוריון נעזרו בייעוץ משפטי של משרד עורכי הדין גרוס, קלינהנדלר, חודק, הלוי, גרינברג, שנהב ושות' בתחום ליווי הליך גיבוש מדיניות התגמול.
  5. מדיניות התגמול חלה על כל עובדי הבנק וניתנה במסגרתה התייחסות ספציפית לקבוצות העובדים מרכזיים (כהגדרת המונח בהוראה 301A).
- נושאי המשרה בכירה ועובדים מרכזיים אחרים נכון לסוף תקופת הדיווח
6. נכון לסוף שנת 2019 בבנק 17 נושאי משרה בכירה כהגדרתם בהוראה 301A (21 נושאי משרה בכירה נכון לסוף שנת 2018): 9 דירקטורים (13 דירקטורים בשנת 2018), 4 חברי הנהלה ו-4 נושאי משרה שאינם חברי הנהלה (שהינם מנהלים שכל תגמולם נקבע על פי הסכם קיבוצי והוחרגו מהגדרת עובדים מרכזיים).
  7. אין עובדים נוספים העונים על הגדרת עובדים מרכזיים כמפורט בהוראה.
- שיקולים כלליים בקביעת מדיניות התגמול
8. במדיניות התגמול נקבעו כללים שמטרתם להבטיח כי הסדרי התגמול בבנק יהיו עקביים עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של הבנק, ובהתאם למדיניות התגמול הקבוצתית.
  9. השיקולים שהנחו את ועדת התגמול והדירקטוריון באמצע את מדיניות התגמול, בדגש על מדיניות התגמול לנושאי המשרה, הינם, בין היתר, קידום מטרות הבנק, תכנית העבודה שלו והאסטרטגיה של הבנק בראיה ארוכת טווח ולאור סביבת הבקרה שלו; התרבות הארגונית של הבנק; יצירת תמריצים ראויים, בהתחשב, בין השאר, במדיניות ניהול הסיכונים של הבנק על מנת שאלה לא יעודדו לקיחת סיכונים מעבר לתיאבון הסיכון של הבנק.
- הסדרי התגמול המשתנה העיקריים לכלל העובדים
10. ככלל, העובדים בבנק (למעט חברי הנהלה) מועסקים על פי הסכמים קיבוציים כפי שנקבעים מעת לעת (להלן: "ההסכמים הקיבוציים"). האמור במדיניות התגמול ביחס לעובדי הבנק המועסקים על פי ההסכמים הקיבוציים בבנק, כפוף להוראות ההסכמים הקיבוציים, בהתאם לאמור בהוראה 301A.
  11. במדיניות התגמול נקבע כי הבנק מתגמל את עובדיו במענק שנתי בהתאם לביצועי תשואת הבנק על פי מדרגות הקבועות בהסכמים הקיבוציים. הענקת תגמול משתנה מותנית בהתקיימות תנאי סף אשר הינו תשואה להון של 7.5% לפחות.
  12. תקציב המענק השנתי לכלל העובדים המועסקים תחת ההסכמים הקיבוציים נקבע בהתאם לשיעור התשואה להון של הבנק, החל משיעור התשואה להון שנקבע כתנאי סף ועד לשיעור תשואה מכסימלי בהתאם למדרגות הקבועות בהסכמים הקיבוציים (להלן: "תקציב המענק השנתי") תקציב המענק השנתי נקבע במונחים של מכפלות השכר החודשי בממוצע לכל עובד בבנק, עד לתקרה שנקבעה בהסכמים הקיבוציים, למדרגה הגבוהה ביותר במדרגות תשואת הבנק. בכך, הענקת התגמול המשתנה קשורה לביצוע הבנק.
  13. נוסף על האמור, בהתאם להסכמים הקיבוציים של עובדי הבנק (למעט חבר הנהלה), קיימת בבנק תכנית מתמשכת להענקת אופציות פאנטום, כמפורט להלן.

הסדרי התגמול המשתנה העיקריים לחברי ההנהלה

14. בכל הנוגע לחברי ההנהלה, מדיניות התגמול קובעת, בין היתר, כללים הנוגעים לתגמול הקבוע ולהסדרי סיום העסקה של חברי ההנהלה, וכן כללים לתגמול המשתנה לחברי ההנהלה. מדיניות התגמול קובעת כי תנאי הסף לתשלום מענקים לחברי ההנהלה כוללים יעדי תשואה להון, יחס יעילות והלימות הון. כמו כן, במסגרת מדיניות התגמול נקבע כי הבנק יהיה רשאי להעניק לחברי ההנהלה (א) מענק שנתי המבוסס על קריטריונים מדידים ("רכיב מדיד") בסך כולל של עד 2 משכורות חודשיות, המותנה בתנאי הסף ואשר היקפו נקבע על בסיס שיעור התשואה להון ויחס היעילות, בכפוף להתאמות, ובחלקו גם לעמידה בציוני KPI איכותיים וכמותיים; ו-(ב) מענק שנתי איכותי, המותנה בתשלום מענק לעובדים, שלא יעלה על משכורת חודשית אחת, ואשר היקפו יקבע על יסוד שיקולים שונים של ציות לחוקים, לתקנות ולהוראות רגולטוריות ותרומה לארגון. מדיניות התגמול כוללת גם אפשרות למענק מיוחד אשר תקציבו מוגבל בהיקפו, גם אם הבנק לא עמד בתנאי הסף. בנוסף, נקבע כי סך כל המענקים בשיקול דעת שיוענקו בגין שנת מענק לחבר הנהלה יחיד לא יעלו על 3 משכורות חודשיות של חבר ההנהלה. תקציב המענקים כולל גם התאמות בהתאם לתוצאות חברת האם בהתאם למדיניות התגמול הקבוצתית. אי עמידה במדדים אלה תביא לכך שלא יוענק תגמול משתנה או כי תקציב התגמול המשתנה יהיה נמוך באופן יחסי.

תגמול במזומן ותגמול הוני

15. בהתאם למדיניות התגמול, ככלל, התגמול המשתנה בבנק מוענק במזומן. לצד זאת, בהתאם להסכמים הקיבוציים של עובדי הבנק (למעט חבר הנהלה), קיימת בבנק תכנית מתמשכת להענקת אופציות פאנטום לעובדי הבנק, קרי תגמול הצמוד לשווי כלכלי תיאורטי על פי נוסחה שנקבעה ומתבססת בעיקר על ביצועי הבנק ומשולמות במזומן. האופציות מוענקות במספר מנות שנתיות שוות. כל אופציה ניתנת למימוש לאחר תקופת הבשלה של ארבע שנים ממועד הענקתה ובמשך תקופה של 15 חודשים לאחר מכן. בעת מימוש האופציה זכאי העובד לסכום השווה לשווי הבסיס של האופציה (כפי שנקבע בתכנית) בתוספת (או הפחתה) של העלייה (או הירידה) בערך האופציה. תקרת המימוש מוגבלת לסכום שלא יעלה על פי 7 משווי הבסיס של האופציה.

הסדרי תגמול בקשר לעובדים העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת

16. מדיניות התגמול מייחדת התייחסות ספציפית לעובדים העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת. התגמול המשתנה של עובדים כאמור נקבע על פי סטנדרטים המתחשבים בחשיבות ורגישות התפקידים המוטלים על פונקציות אלו. התגמולים של יחידות כאמור או של עובדים ביחידות כאמור לא יהיו תלויים בתוצאות העסקיות של התחומים העסקיים שאת פעילותם הם מנטרים, מבקרים או מפקחים. ככלל, עובדים העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת, למעט חברי ההנהלה, כפופים להסדרי התגמול החלים על כלל עובדי הבנק, לרבות בכל הנוגע לתגמול המשתנה. בהתאם למדיניות התגמול, ובשילוב מחלקת ניהול הסיכונים של הבנק, ובהתאם למנגנון שאומץ בחברת האם, ניתנה במנגנון הערכת העובדים בבנק התייחסות ייעודית לעובדים העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת ביחידות עסקיות ולתפקודם בתחום זה.

הסדרים נוספים: פריסת המענק; הפחתת או הגדלת סכומי המענק השנתי; השבה

17. מדיניות התגמול קובעת הסדר לפיו חלק מתשלום המענק השנתי (בכפוף לגובה המענק השנתי) יידחה תוך התניית תשלום המענקים הנדחים בעמידה בתנאים, ומחזקת את ביסוס הרכיב המשתנה לחברי ההנהלה על ביצועים בראייה ארוכת טווח בהתאם להוראה 301A, לרבות התאמה בגין ביצועים חלשים. במסגרת מדיניות התגמול נקבע כי אם עלה המענק השנתי לעובד מרכזי על 40% מהתגמול הקבוע של העובד בשנת המענק 50% מהמענק המשולם לעובד המרכזי בגין שנת מענק ישולם לו במזומן בסמוך לאחר מועד אישור הדוחות הכספיים של הבנק בגין שנת המענק. 50% מהמענק השנתי, יידחה ויפרס בשלושה תשלומים שווים, על פני שלוש השנים העוקבות (להלן: "תשלום נדחה"). בכפוף לעמידה בתנאים שנקבעו במדיניות התגמול או בהסדרי התגמול הפרטניים. במקרה של סיום יחסי עובד - מעביד, לא יוקדמו תשלומים נדחים בגין השנים הקודמות, והם ימשיכו להיות כפופים להוראות האמורות.

18. יצוין, כי בהתאם למדיניות התגמול, הדירקטוריון, בכפוף להמלצת ועדת התגמול, רשאים להפחית מסכומי המענק השנתי לחברי ההנהלה, בהתאם לשיקולים כמפורט שם.

19. בנוסף, ביחס לחברי ההנהלה, נקבעו במדיניות התגמול כללי השבה, לפיהם, אם יתברר כי שולם למי מחברי ההנהלה תשלום בקשר עם תנאי כהונה והעסקה על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק, ולאור הצגתם מחדש של הנתונים היה אמור להיות משולם לחבר ההנהלה סכום נמוך מזה ששולם בפועל, ישיב חבר ההנהלה לבנק, עם דרישתו, כל תשלום כאמור. כמו כן, במדיניות התגמול המעודכת, הוספו הוראות השבה בהתאם להוראה A301, ובכלל זה קביעת הנסיבות אשר בהתקיימותן יושב תגמול שהוענק לעובד מרכזי, אופן הפעלת מנגנון ההשבה, תקופות ההשבה והוראות בקשר לפטור מהשבה.
20. האמצעים המפורטים לעיל, לצד ההסדרים המפורטים לעיל בדבר תקציבי המענקים, קושרים לכתחילה את היקפי המענקים לביצועי הבנק ואף מאפשרים את התאמת היקפי המענקים בדיעבד לביצועי הבנק.

הסדרי סיום העסקה

21. בהתאם להוראה 301A, חלק מהתגמולים בגין סיום ההעסקה לעובדים מרכזיים, המהווה תגמול משתנה, יהיה מותנה בביצועים שנקבעו במדיניות התגמול, וחלק מהם ייפרס לשלוש שנים נוספות, יותנה באי התקיימותם של אירוע קיצון בבנק ויהיה נתון להפעלת מנגנוני התאמה לביצועים בדיעבד.

תיאור הדרכים שבהם סיכונים קיימים ועתידיים מובאים בחשבון בתהליך התגמול

22. במסגרת קביעת מנגנון התגמול והבחינה השנתית בדבר אפקטיביות מדיניות ומנגנון התגמול וידא הבנק כי המנגנון שנקבע עולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון של הבנק ואינו מעודד נטילת סיכונים מופרזת, עקבי עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של הבנק. מדדי הסיכון השונים גם הובאו בחשבון בעת קביעת המדדים הכמותיים לחברי ההנהלה בגין שנת 2019, כפי שאושרו ע"י ועדת התגמול והדירקטוריון. בהתאם למדיניות התגמול, קיימים מספר תנאי סף (האמורים להתקיים בו זמנית) לחלוקת הרכיב המדיד של המענקים וביניהם תשואה להון, יחסי יעילות ויחסי הלימות הון רגולטוריים.
- לא נמצא גם כי חלו שינויים בפרופיל הסיכון של הבנק בעקבות נטילת סיכונים שאינה עולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון של הבנק, מדיניות ומנגנון התגמול בבנק לא גרמו ליצירות אירועי חריגה או נטילת סיכונים כאמור.

הקשר שבין מדדי הסיכון והתגמול; היחס בין התגמול הקבוע לתגמול המשתנה

23. במסגרת קביעת מנגנון התגמול מוודא הבנק כי המנגנון שנקבע עולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון של הבנק ואינו מעודד נטילת סיכונים מופרזים, עקבי עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של הבנק.
24. מדדי הסיכון משפיעים על התגמול במספר מובנים עיקריים: תנאי סף לתשלום הרכיב המדיד של המענקים לפי מדיניות התגמול לחברי הנהלה כוללים גם עמידה ביחסי הלימות הון רגולטוריים; יחס הלימות הון עצמי רובד 1 משפיע על היקף הרכיב המדיד; מדדי סיכון מובאים בחשבון בעת קביעת המדדים הכמותיים (KPI's) לפי מדיניות התגמול לחברי ההנהלה ומשפיעים על היקף הרכיב המדיד; תשלום הרכיב המדיד של המענקים מותנה בעמידה בשיעור תשואה להון ויחס יעילות מינימליים; תשלום מנת מענק נדחית מותנית ביחסי הלימות הון רגולטוריים; ומדדי הסיכון משפיעים גם על אופן התאמת תגמול נדחה בגין סיום ההעסקה הנחשב כתגמול משתנה לפי הוראה A301.

כמו כן, הרכיב המשתנה מבוסס על תשואה להון, יחס יעילות ויחס הלימות הון. יעדי התשואה להון ויחס הון עצמי רובד 1 של הבנק מותאמים אף הם לסיכונים העדכניים ולעלות ההון של הבנק על מנת לתת ביטוי לפרמטרים של שליטה בסיכון בסיכון וכן לתכנית העבודה השנתית של הבנק, הנקבעת מדי שנה על ידי הדירקטוריון, בין היתר, בהתאם לתיאבון הסיכון העדכני של הבנק. יוטעם, כי תכניות העבודה השנתיות של הבנק נבנות, בין היתר, בשים לב להיקף הסיכונים, לסוגיהם השונים, אשר הבנק מוכן ליטול על עצמו. פריסת התגמול המשתנה והתנאים להענקת מנות נדחות שלו מובילים להענקת חלק התגמול בפועל במועד מרוחק בזמן ובכך מצמצמים את המוטיבציה לנטילת סיכונים לצורכי השגת מענק בטווח הזמן המידי ומבטיחים שאיפה לביצועים לטווח ארוך. השילוב במדיניות התגמול בין תשואה להון, יחס היעילות והלימות הון מהווה שילוב ראוי היוצר תגמול המביא לקידום מטרות הבנק. הוא יוצר תמריצים ראויים מצד אחד תוך שמירה על מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק. יצוין, כי גורמי ניהול הסיכונים, סייעו בגיבוש מנגנוני התגמול, על מנת להבטיח כי המדדים בהם נעשה שימוש במסגרת מנגנוני התגמול עקביים עם יעדי מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק ובכך מבטיחים מנגנוני התגמול אפקטיביים. מהות וסוגי המדדים לא השתנו במהלך השנה האחרונה.

25. היחס בין התגמול המשתנה המרבי לבין התגמול הקבוע, בהתאם למדיניות התגמול, הינו יחס סביר והולם:
- נקבעה תקרה לרכיב המשתנה המסייעת ביצירת מבנה תמריצים מאוזן, כך שלא יעודדו לקיחת סיכונים מעבר לתיאבון הסיכון של הבנק.

- סך התגמול המשתנה המרבי לחבר הנהלה לא יעלה על 40% מסך התגמול הקבוע באותה שנה.
- מדיניות התגמול קובעת כי סכום המענק השנתי לחבר הנהלה (לרבות מענק מיוחד) לא יעלה על סך של 5 משכורות חודשיות של חבר הנהלה, קרי יחס אשר מוטה עוד יותר לטובת התגמול הקבוע.
- לעניין התגמול המשתנה של העובדים המרכזיים נקבעו תקרות במדיניות התגמול כמפורט בסעיף "הסדרי התגמול העיקריים לעובדים מרכזיים" לעיל.
- היחסים המרביים האמורים בין רכיב התגמול הקבוע לרכיב התגמול המשתנה לחברי הנהלה הינם מידתיים ומאוזנים לדעת הבנק, ומאזנים כראוי בין הצורך לעודד את חברי הנהלה להצטיין ובין הצורך לשמור על יציבותו של הבנק ועל תיאבון סיכון מאוזן.
- בפועל, כפי שניתן לראות להלן, היחס בין התגמול הקבוע לתגמול המשתנה בבנק נמוך באופן משמעותי מהיחסים המרביים שנקבעו בהוראה 301A.

לפרטים נוספים בדבר התגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה, ראה עמ' 194 לדוחות הכספיים של הבנק לשנת

2019.

טבלה 1- תגמול שהוענק במהלך שנת הדיווח (REM1)

עובדים מרכזיים אחרים		נושאי משרה בכירה	סכום התגמול (מיליוני ש"ח)
31 בדצמבר 2019			
			תגמול קבוע
	4	14	מספר עובדים
	2.1	5.1	סך תגמול קבוע
	1.7	3.6	מזה: מבוסס מזומן
	0.5	1.5	מזה: צורות אחרות
			תגמול משתנה
	4	5	מספר עובדים
	0.4	0.6	סך תגמול משתנה
	0.4	0.6	מזה: מבוסס מזומן
	0.1	-	מזה: נדחה
	2.5	5.7	סך תגמול

עובדים מרכזיים אחרים		נושאי משרה בכירה	סכום התגמול (מיליוני ש"ח)
31 בדצמבר 2018			
			תגמול קבוע
	4	15	מספר עובדים
	2.1	5.1	סך תגמול קבוע
	1.6	4.2	מזה: מבוסס מזומן
	0.5	0.9	מזה: צורות אחרות
			תגמול משתנה
	4	4	מספר עובדים
	0.3	0.6	סך תגמול משתנה
	0.3	0.6	מזה: מבוסס מזומן
	0.1	-	מזה: נדחה
	2.4	5.7	סך תגמול

טבלה 2- תשלומים מיוחדים (REM2)

בשנת הדיווח שולמו פיצויי פרישה למנכ"ל הבנק היוצא.

תשלומי פיצויים		מענקים בעת החתימה		בונוסים מובטחים		תשלומים מיוחדים
סה"כ	מספר עובדים	סה"כ	מספר עובדים	סה"כ	מספר עובדים	
31 בדצמבר 2019						נושאי משרה בכירה
0.7	1.0					

טבלה 3 - תגמול נדחה (REM3)

הסכום הכולל של התגמול הנדחה ששולם (paid out) בשנת הדיווח	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות משתמעות בדיעבד	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות מפורשות בדיעבד	מזה: הסכום הכולל שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה והתגמול המוחזק שחשוף להתאמות בדיעבד, מפורשות ו/או משתמעות בדיעבד	הסכום הכולל שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה	תגמול נדחה ותגמול מוחזק (Retained) (מיליוני ש"ח)
31 בדצמבר 2019					
0.1	0.1	-	0.5	0.5	עובדים מרכזיים אחרים
0.1	-	-	0.5	0.5	מזומן
					סה"כ

הסכום הכולל של התגמול הנדחה ששולם (paid out) בשנת הדיווח	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות משתמעות בדיעבד	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות מפורשות בדיעבד	מזה: הסכום הכולל שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה והתגמול המוחזק שחשוף להתאמות בדיעבד, מפורשות ו/או משתמעות בדיעבד	הסכום הכולל שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה	תגמול נדחה ותגמול מוחזק (Retained) (מיליוני ש"ח)
31 בדצמבר 2018					
0.1	*-	-	0.4	0.4	עובדים מרכזיים אחרים
0.1	*-	-	0.4	0.4	מזומן
					סה"כ

דורון סנל
 מנהל סיכונים ראשי

גבריאל טייטל
 מנהל כללי

אילן בצרי
 יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור דוח הסיכונים המפורט באינטרנט: 27 בפברואר, 2020

תוספות

תוספת א' - קשרים בין הדוחות הכספיים לבין סכומים פיקוחיים

הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי ובין בסיס האיחוד הפיקוחי ומיפוי הדוחות הכספיים בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות (L1)

לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון	כפופים למסגרת סיכון שוק	כפופים למסגרת איגוח	כפופים למסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	כפופים למסגרת סיכון אשראי	יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי	31 בדצמבר 2019
						נכסים
-	-	-	-	2,675.7	2,675.7	חזומנים ופיקדונות בבנקים
-	-	-	-	258.8	258.8	ניירות ערך
-	-	-	-	5,116.2	5,116.2	אשראי לציבור
-	-	-	-	(59.8)	(59.8)	הפרשה להפסדי אשראי
-	-	-	-	5,056.4	5,056.4	אשראי לציבור, נטו
-	-	-	-	624.3	624.3	אשראי לממשלה
-	-	-	-	-	-	השקעות בחברות מוחזקות
-	-	-	-	32.6	32.6	בניינים וציוד
-	-	-	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
-	-	-	0.5	-	0.5	נכסים בגין מכשירים נגזרים
12.3	-	-	-	33.3	45.6	נכסים אחרים
12.3	-	-	0.5	8,681.1	8,693.9	סך נכסים
						התחייבויות
6,961.9	-	-	-	-	6,961.9	פיקדונות הציבור
349.2	-	-	-	-	349.2	פיקדונות מבנקים
-	-	-	4.7	-	4.7	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	-	-	איגרות חוב וכתבי
651.9	-	-	-	-	651.9	התחייבויות נדחים
651.9	-	-	-	-	651.9	התחייבויות אחרות
7,963.0	-	-	4.7	-	7,967.7	סך התחייבויות

לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון	כפופים למסגרת סיכון שוק	כפופים למסגרת איגוח	כפופים למסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	כפופים למסגרת סיכון אשראי	יתרות מאזניות כפי שדוחו בדוחות הכספיים שפורסמו בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי	31 בדצמבר 2018
נכסים						
-	-	-	-	2,272.8	2,272.8	מזומנים ופיקדונות בבנקים
-	-	-	-	641.4	641.4	ניירות ערך
-	-	-	-	4,696.1	4,696.1	אשראי לציבור
-	-	-	-	(54.1)	(54.1)	הפרשה להפסדי אשראי
-	-	-	-	4,642.0	4,642.0	אשראי לציבור, נטו
-	-	-	-	622.4	622.4	אשראי לממשלה השקעות
-	-	-	-	-	-	בחברות מוחזקות
-	-	-	-	35.9	35.9	בניינים וציוד
-	-	-	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
-	-	-	0.8	-	0.8	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5.8	-	-	-	34.2	40.0	נכסים אחרים
5.8	-	-	0.8	8,248.7	8,255.3	סך נכסים
התחייבויות						
6,673.0	-	-	-	-	6,673.0	פיקדונות הציבור
365.7	-	-	-	-	365.7	פיקדונות מבנקים
-	-	-	2.3	-	2.3	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	-	-	איגרות חוב וכתבי
-	-	-	-	-	-	התחייבויות נדחים
561.1	-	-	-	-	561.1	התחייבויות אחרות
7,599.8	-	-	2.3	-	7,602.1	סך התחייבויות

הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי (לפי נספח 2 CC2)

הפנית לרכיבי ההון הפיקוחי	31.12.2018	31.12.2019	
	מיליוני שקלים חדשים	מיליוני שקלים חדשים	
			נכסים
5	2,272.8	2,675.7	מזומנים ופיקדונות בבנקים
	641.4	258.8	נירות ערך
	4,696.1	5,116.2	אשראי לציבור
	(54.1)	(59.8)	הפרשה להפסדי אשראי *
6	(47.5)	(49.7)	* מזה הפרשה להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2 (מאזני)
	(6.6)	(10.1)	* מזה הפרשה להפסדי אשראי שלא נכללת בהון הפיקוחי
	4,642.0	5,056.4	אשראי לציבור נטו
	622.4	624.3	אשראי לממשלה
	35.9	32.6	בנינים וציוד
	0.8	0.5	נכסים בגין מכשירים נגזרים
	40.0	45.6	נכסים אחרים *
7	28.2	33.3	* מזה נכס מס נדחה
	11.8	12.3	* מזה נכסים אחרים נוספים
	8,255.3	8,693.9	סך כל הנכסים
			התחייבויות והון
	6673.0	6961.9	פיקדונות הציבור
	365.7	349.2	פיקדונות מבנקים
	2.3	4.7	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
4	-(****)	-(****)	* מזה: בגין סיכון האשראי העצמי
	561.1	651.9	התחייבויות אחרות
6	2.4	2.4	* מזה הפרשה להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2 (חוץ מאזני)
	7,602.1	7,967.7	סך כל התחייבויות
	653.2	726.2	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק*
1	17.0	17.0	* מזה: הון מניות רגילות ופרמיה על מניות רגילות
2	631.3	708.9	** מזה: עודפים
	(4.3)	(10.9)	*** מזה: עודפים תקן זכויות עובדים הכפופים להוראות מעבר
2	-	-	*** מזה: עודפים תקן זכויות עובדים הכפופים להוראות מעבר שלא נכללו בהון הפיקוחי
3	(5.4)	(10.0)	** מזה: רווח כולל אחר מצטבר
	2.7	2.7	*** מזה: רווח כולל אחר מצטבר זכויות עובדים הכפוף להוראות מעבר
3	-	-	*** מזה: רווח כולל אחר מצטבר זכויות עובדים הכפוף להוראות מעבר שלא נכלל בהון הפיקוחי
3	(6.6)	(5.1)	*** מזה: רווח כולל אחר מצטבר זכויות עובדים הכולל התאמות לתכנית ההתייעלות
3	0.7	0.7	** מזה: קרנות הון
	9.6	9.6	* מזה: מכשירים הוניים אחרים **
5	3.8	2.9	** מזה: אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות מעבר
	653.2	726.2	סך כל ההון
	8,255.3	8,693.9	סך הכולל ההתחייבויות וההון

(1) טיפול מיוחד בתיאום עם המפקח על הבנקים בקשר עם אופציית המכר שניתנה לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה.

המקורות העיקריים להבדלים בין סכומי החשיפה הפיקוחית לבין היתרות המאזניות בדוחות הכספיים (LI1)

פריטים שחלה עליהם					
מסגרת סיכון שוק	מסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	מסגרת איגוח	מסגרת סיכון אשראי	סה"כ	31 בדצמבר 2019
-	0.5	-	8,693.4	8,693.9	1 סכום היתרה המאזנית של הנכסים בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוח (על פי מתכונת גילוי LII)
-	(4.7)	-	-	(4.7)	2 סכום היתרה המאזנית של ההתחייבויות בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוח (על פי מתכונת גילוי LII)
-	(4.2)	-	8,693.4	8,689.2	3 סכום כולל נטו לפי בסיס האיחוד הפיקוחי
-	-	-	628.6	628.6	4 סכומים חוץ-מאזניים
-	6.6	-	-	6.6	5 הבדלים שנגרמים מהבדלים בכללי הקיזוז, פרט לאלה שכבר נכללו בשורה 2
-	-	-	(49.7)	(49.7)	6 הבדלים הנגרמים מהפרשות
-	-	-	(16.3)	(16.3)	7 התאמות אחרות
-	2.4	-	9,256.0	9,258.4	8 סכומי החשיפה שמובאים בחשבון למטרות פיקוחיות

פריטים שחלה עליהם					
מסגרת סיכון שוק	מסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	מסגרת איגוח	מסגרת סיכון אשראי	סה"כ	31 בדצמבר 2018
-	0.8	-	8,254.5	8,255.3	1 סכום היתרה המאזנית של הנכסים בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוח (על פי מתכונת גילוי LII)
-	(2.3)	-	-	(2.3)	2 סכום היתרה המאזנית של ההתחייבויות בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוח (על פי מתכונת גילוי LII)
-	(1.5)	-	8,254.5	8,253.0	3 סכום כולל נטו לפי בסיס האיחוד הפיקוחי
-	-	-	648.5	648.5	4 סכומים חוץ-מאזניים
-	5.4	-	-	5.4	5 הבדלים שנגרמים מהבדלים בכללי הקיזוז, פרט לאלה שכבר נכללו בשורה 2
-	-	-	(47.5)	(47.5)	6 הבדלים הנגרמים מהפרשות
-	-	-	(34.9)	(34.9)	7 התאמות אחרות
-	3.9	-	8,820.6	8,824.5	8 סכומי החשיפה שמובאים בחשבון למטרות פיקוחיות

הבהרות להבדלים בין סכומי החשיפה החשבונאית לסכומי החשיפה הפיקוחית

- לבנק אין הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי ובסיס האיחוד הפיקוחי. בהתאם לכך, עמודות א' וב' מוזגו בטבלה 11.
  - המכשירים הפיננסיים הנגזרים מתחלקים למכשירים נסחרים, ושאינם נסחרים (נגזרי OTC). מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק המועיל ביותר.
- מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב) לדוגמא: ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי המהוון ברבית השוק ומודל B&S.
- למכשירים פיננסיים נגזרים הנמדדים באמצעות מודלים, מתבצע אימות מחירים בלתי תלוי: ראשית מתבצעת בקרה שוטפת של עקומי הריבית ונתונים נוספים (vol, spot) המשמשים לשערוך מול נתונים נצפים מהשוק. כמו כן נבחנו בשוטף שערוכי העסקאות-
- בעסקאות מול בנקים נבדק שערוך הבנק אל מול שערוך הבנק שהינו הצד הנגדי לעסקה. בנוסף, מתבצעת בקרה שוטפת של תמחור הנגזרים כפי שנרשמו בספרי הבנק מול משערוך אחר בלתי תלוי.

<p>ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process - תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.</p>	<p>ABC</p>
<p>EAD - Exposure At Default - החשיפה בעת הכשל - היקף חשיפתו או חשיפתו בעת כשל לסיכון אשראי של צד נגדי.</p>	
<p>FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act - חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.</p>	
<p>LDC - Less Developed Country - ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.</p>	
<p>LTV - Loan To Value Ratio - היחס בין סכום ההלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).</p>	
<p>Middle Market - פעילות מסחרית המבוצעת מול לקוחות בסדר גודל בינוני.</p>	
<p>LGD - Loss Given Default - שיעור ההפסד בהינתן כשל - אחוז ההפסד מהחשיפה הכללית כאשר צד נגדי כשל.</p>	
<p>CDS - Credit Default Swap - מכשיר פיננסי המעביר חשיפת אשראי למנפיק בין הצדדים לעסקה.</p>	
<p>CLS - Continuous Linked Settlement - הוא בנק לסליקת עסקאות במטבע חוץ של שני צדדים המעוניינים להימנע ככל הניתן מסיכוני סליקה ואשראי. הייחוד של CLS הוא בהיותו נקודת אמצע, מתווך, של שני צדדים, ניטראלי ובעל מנגנוני סליקה המפחיתים סיכונים באופן מירבי.</p>	
<p>Dodd-Frank - תקנות פדרליות בארצות הברית שאושרו בקונגרס ב-2010 בניסיון למנוע את הישנותם של אירועים שהובילו למשבר בשווקים הפיננסיים של שנת 2008 על ידי הפחתת הסיכון במערכת הבנקאית בארצות הברית בין היתר על ידי הגבלת ההשקעות המוחזקות בחשבון הנוסטרו והסדרה של מסחר בנגזרים. מכוח תקנות אלו הוקמו גופים ממשלתיים שתפקידם לפקח, לאכוף ולעקוב אחר הביצועים של גופים פיננסיים גדולים.</p>	
<p>EMIR - European Market Infrastructure Regulation - רגולציה של האיחוד האירופי שנועדה להגדיל את יציבותם של השווקים מעבר לדלפק (OTC) בכל מדינות האיחוד האירופי.</p>	
<p>FHLMC - Freddie Mac - סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן לציבור. (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).</p>	
<p>FNMA - Fannie Mae - חברה ציבורית בחסות ממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן בשוק החופשי (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).</p>	
<p>GNMA - Ginnie Mae - חברה פדרלית למשכנתאות. האג"ח המונפקות על ידה זוכות לערבות של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות (Government National Mortgage Association).</p>	
<p>Greeks - מדדים למדידת רגישות שווי אופציה לשינויים בגורמי סיכון כגון: שער הספוט (דלתא וגמא), ריבית (רו), תנודתיות (ווגא) וכו'.</p>	
<p>VaR - Value at Risk - מודל למדידת ההפסד המכסימאלי הצפוי בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטית קבועה מראש. השימוש בשיטה זו מצריך שיערוך שוטף של כל הפוזיציות של התאגיד בהתבסס על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות. מטרות המודל הינן לאמוד את הסיכונים שהמוסדות הפיננסיים חשופים להם, וכן להחזיק הון הולם לכיסוי הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכוני השוק בפעילויות שונות.</p>	
<p>איגוח - פעולה של הפיכת הלוואות ואשראי בנקאי להלוואה ארוכת טווח באמצעות אגרות חוב כחלק מהתהליך של גיוס הון חוץ-בנקאי. הגיוס מבוצע באמצעות ישות למטרה מיוחדת אשר מגייס חוב על ידי הנפקת איגרות חוב המגובות על ידי מצרף של תזרימים צפויים או נכסים שנרכשו ושקובצו יחד (בפעולת איגום - Pooling) והפכו לניירות ערך, הניתנים להנפקה. אגרות החוב או ניירות ערך שמונפקים כחלק מתהליך האיגוח מגובים בנכסים (התזרימים) האלה. האיגוח יכול להתייחס לכל זרם מוגדר של הכנסות (למשל: תקבולים עסקיים, תקבולים ממשכנתאות).</p>	<p>א</p>
<p>אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS) - אגרות חוב המגובות במשכנתאות שבהן תשלומי הרבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מפירעון הלוואות המובטחות במשכנתאות.</p>	
<p>אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) - אגרות חוב שתשלומי הרבית והקרן בגינן מגובים על ידי נכסים פיננסיים מסוימים. הנכסים המגבים עשויים להיות קבוצות של הלוואות, לרבות משכנתאות למגורים, או נכסים פיננסיים אחרים.</p>	
<p>אינפלציה - היא מונח כלכלי המתאר תהליך של עלייה כללית ומתמשכת של רמת המחירים במדינה או בשוק מסוים.</p>	
<p>אירוע קיברנטי (סייבר) - אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר, לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.</p>	

ארגון המדינות המפותחות (OECD) - ארגון, שמרכזו בפריז, המורכב ממדינות שמשקיהן מפותחים. תנאי הקבלה הבסיסיים לארגון הם קבלת עקרונות הדמוקרטיה והשוק החופשי. מטרת הארגון היא להוביל מהלכים של פיתוח כלכלי ושיתוף פעולה עסקי בינלאומי. ישראל התקבלה כחברה בארגון במאי 2010.

אשראי on call - אשראי שניתן למספר ימים ונפרע על פי קריאה בהתאם לתנאי ההסכם בין הבנק ללקוח.

ב **באזל 2/ באזל 3** - הוראות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (BCBS), העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם. הוראות ועדת באזל מהווים קנה מידה (benchmark) לסטנדרטים מובילים שנועדו להבטיח יציבות של מוסדות פיננסיים.

ג **גידור** - עסקה פיננסית שמטרתה להגן על משקיע מפני שינויים בערך ההשקעה.

ה **הון עצמי רובד 1** - הון על בסיס מתמשך - going concern capital. הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מהזכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים, והכל כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", ובכפוף להוראות המעבר שבהוראת ניהול בנקאי תקין 299 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר".

הון רובד 2 - שכבת הון הנכללת בחישוב ההון הרגולטורי הכשיר. הון רובד 2 הינו הון נחות יותר והוא כולל בעיקר מכשיר הון כשירים שהונפקו על ידי הבנק בעבר אשר נכללים בהון זה בהתאם להוראות המעבר ליישום הוראות באזל 3 וכן מכשירי ההון החדשים הכשירים שמהווים ההון המותנה (Contingent Convertible - CoCo). כמו כן, במסגרת הון זה נכללים פריטים נוספים כגון: יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס עד לתקרה של 1.25% מסך נכסי סיכון האשראי.

הון רגולטורי - הון המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק ויחסים רגולטוריים נוספים (כגון: יחס מינוף, ריכוזיות אשראי ועוד), רכיבי הון חשובים ומכשירי הון פיקוחי כשירים נוספים (כגון כתבי התחייבות נדחים הכשירים להיכלל כהון רגולטורי).

הלבנת הון - פעולות פיננסיות שמטרתן להסתיר מקור של כסף, בדרך כלל כסף שמקורו לא חוקי או כסף שלא שולם עליו מס. תהליך ההלבנה "מחזיר" את הכסף למערכת החוקית.

- הלוואה לדיור** - הלוואה המקיימת אחד מאלה, ובלבד שלא ניתנה למטרת עסק:
1. ההלוואה מיועדת לרכישה או לחכירה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה, או שיפוץ;
  2. ההלוואה מיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות בדירת מגורים תמורת דמי מפתח;
  3. ההלוואה ניתנה במשכון דירת מגורים;
  4. ההלוואה מיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה במלואה או בחלקה כאמור בסעיפים קטנים 1,2.

הלוואת בלון/בולט - הלוואה שבמהלך כל תקופתה משולמים רק תשלומי הרבית, ואילו הקרן נפרעת במלואה בסוף התקופה. לעיתים גם הרבית משולמת בסוף התקופה.

הלמ"ס - **הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה** - ארגון הפועל מתוקף סמכות חוקית לאיסוף נתונים רשמיים על החברה ועל הכלכלה בישראל ולהפצתם.

הסכמי CSA - הסכמי קיזוז שגורמים לתיחום ולמעורר סיכוני האשראי בפעילות זאת, על ידי התחשבות יומית, לרוב, המתבצעת בין הבנק והצד הנגדי בהתאם להסכם.

הפרשה פרטנית - הפרשה שנקבעת בהתאם לבחינה פרטנית של כל חוב ונקבעת בהתאם לתזרים המזומנים הצפוי מההון בשיעור הרבית המקורית של החוב או, כאשר החוב מוגדר כחוב מותנה ביטחון, בהתאם לשווי הוגן של הבטחון. לצורך קביעת הפרשה הנאותה, הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל הניתן, לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, והזקוקים לתשומת לב ניהולית מיוחדת וליווי צמוד ולסיווג החוב כפגום, זאת על רקע מאפייני סיכון או כתוצאה מתנאים כלכליים/משקיים העלולים להשפיע על מצב הלווים, במטרה לשפר את מצבם. הערכת עומק הבעיה נעשית תוך הפעלת שיקול דעת על ידי הגורמים העסקיים המטפלים בלווה ועל ידי יחידות ניהול סיכונים האשראי בחטיבה לניהול סיכונים, באמצעות הערכה אובייקטיבית של הקשיים שאותרו, במטרה לקבוע את דירוג הסיכון שלהם.

ללא הקשר בסיווג בהתאם לקריטריונים האיכותיים שקבע הבנק כאמור לעיל, ההפרשה הפרטנית מבוצעת על כל חוב העולה על 1 מיליון ש"ח המצוי בפיגור של 90 יום.

הפרשה קבוצתית - הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ-מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.

חבות - סך חשיפות האשראי של הבנק כלפי הלווה או קבוצת לווים כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין. החבות כוללת, בין היתר, אשראי באחריות הבנק, השקעה בניירות ערך של הלווה, התחייבויות התאגיד הבנקאי לשלם כסף על חשבון הלקוח (לרבות ערבויות ואשראי תעודות) ועסקאות בנגורים מבעבר לדלפק (OTC).

חבות/חוב בהשגחה מיוחדת - חוב או חבות, לרבות חשיפת אשראי חוץ מאזנית, אשר הנהלת הבנק רואה צורך להגביר לגביהם את אמצעי המעקב והפיקוח, אם כי אינה צופה להפסדי אשראי בגינם. לחוב/חבות בהשגחה מיוחדת יש חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב של הנהלה. צורך כזה יתכן שיווצר נוכח שיקולים הקשורים בהתפתחויות ענפיות או אזוריות, או נוכח שיקולים ספציפיים הקשורים באיתנותו הפיננסית של החייב, היקף וטיב המידע המצוי בידי התאגיד הבנקאי באשר לחייב ופעילותו העסקית, מצב הבטחונות, פיגורים בפירעון החובות, קשרי החייב עם גופים אחרים הנחשבים כבעייתיים וכו'.

חברת דירוג - חברה הקובעת דירוגי אשראי לממשלות, לחברות ולחובות המונפקים על ידם. בישראל פועלות שתי חברות דירוג - "מעלות" ו"מדרוג".

חוב בעייתי - חוב בהשגחה מיוחדת, חוב בסיווג נחות, או חוב בסיווג פגום, לרבות חוב שאורגן מחדש.

חוב בפיגור - פיגור של חוב נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. החוב נמצא בפיגור אם כולו או חלקו לא נפרע תוך 30 יום מהמועד שנקבע לפרעונו. לעניין זה, חוב בחשבון עובר ושב ייחשב כחלק של חוב בפיגור, אם חריגות ממסגרות אשראי מאושרות לא תיפרענה תוך 30 יום ממועד היווצרותן או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה שתגדיר הנהלת התאגיד הבנקאי.

חוב שאורגן מחדש - הסדר שלפיו תאגיד בנקאי - משיקולים כלכליים או משפטיים הקשורים במצבו הפיננסי של הלווה - מעניק ללווה, לפי הסכם או על פי דין, תנאים מיוחדים שלא היו ניתנים בנסיבות אחרות ואשר מכוונים לאפשר ללקוח לעמוד בהחזר החוב בתנאים החדשים, למעט הסדר לשינוי בתנאי חוב שבעיקרו משקף תמורות בתנאי האשראי במשק.

חובת נזילות - לפי חוק בנק ישראל מוטלת על הבנקים חובה להחזיק היקף נכסים נזילים בהתאם להוראות הנזילות.

חוזה SWAP - סדרת חוזים עתידיים או סדרת חוזי אקדמה למספר תקופות ידוע מראש אשר בהם שני הצדדים מסכימים להחליף זרמי תשלומים על קרן מושגית.

חוזה אקדמה (FORWARD) - חוזה בין שני צדדים למכירת כמות מסוימת של נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה זה אינו חוזה סטנדרטי ואינו נסחר בשווקי הון מאורגנים אלא נעשה לפי צורכי הלקוח.

חוזה עתידי (FUTURE) - חוזה בין שני צדדים למכירת כמות מסוימת של נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה עתידי זה הוא חוזה סטנדרטי הנסחר בשווקי הון מאורגנים.

חוזי אופציה - מתחלקים לחוזי רכש (CALL) ולחוזי מכר (PUT). חוזה רכש הוא הזכות לקנות כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופאית) תאריך מסוים. חוזה מכר הוא הזכות למכור כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופאית) תאריך מסוים.

חשבונות חוזרים דביטוריים (חח"ד) - חשבונות עו"ש שלגביהם קיימות מסגרות אשראי מאושרות מראש החייבות בעמלת הקצאה.

יחס הלימות ההון - יחס בין ההון הרגולטורי הכשיר שברשות הבנק לבין נכסים משוקללים בסיכון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי אשר חושבו בהתאם להוראות בנק ישראל ומשקפים את הסיכון הנשקף מהחשיפות בהם נוקט הבנק במהלך הפעילות.

יחס כיסוי נזילות (LCR) - יחס כיסוי הנזילות הינו יחס הבוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.

יחס מינוף - מוגדר כמידת ההון (המונה) מחולק במדידת החשיפה (המכנה), כאשר היחס מבוטא באחוזים.

כושר החזר - היכולת של לווה לעמוד בתשלומים שנקבעו להחזר הלוואה.

כשל תוך שנה מיום הדרוג בתקופה נתונה PD (Probability of Default) - מונח המתאר את הסבירות הפיננסית לכשל אשראי בתוך תקופת זמן נתונה. המונח מספק הערכה של הסבירות שלווח לא יוכל לעמוד בהתחייבויות שלו.

כתבי התחייבות נדחים - כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבויות אחרים מאותו סוג.

לווה - בעל חבות מאזנית או חוץ מאזנית בבנק. לווה עשוי להיות נוטל התחייבות למתן אשראי, ערבות או אשראי בבנק וגם המנפיק של ניירות ערך בהם השקיע הבנק. לצורך בחינת החשיפת הבנק הלווה מוגדר כ"אדם בעל חבות, לרבות בן זוגו וכן מספר לווים, כאשר החזר הצפוי של החבות מתבסס בעיקרו על אותו מקור החזר, ולאף אחד מהם אין מקור משמעותי נוסף להחזר החבות".

מדד הרפינדל - מדד לריכוזיות בענפים במשק, המהווה גם אינדיקטור מקובל לרמת התחרותיות בהם.

מדיניות מוניטרית - מדיניות המנוהלת על ידי הבנק המרכזי. תפקידה להשיג את מטרות הבנק באמצעות קביעת הרבית לטווח קצר וכלים מוניטריים נוספים.

מדיניות פיסקלית - מדיניות הממשלה בנושאי תקציב המדינה, הכנסותיה והוצאותיה, גביית המסים וגודל החוב הציבורי. על תכנון וביצוע מדיניות זו מופקד משרד האוצר.

מס"ב - מרכז הסליקה הבנקאי בע"מ - חברה בבעלות חמשת הבנקים הגדולים, המנהלת מערכת אוטומטית לסליקה נטו של חיובים וזיכויים אלקטרוניים.

מערכת זה"ב RTGS - מערכת תשלומים לסליקה מיידית וסופית של תנועות כספיות בין בנקים לבין גורמים עסקיים נוספים.

מק"מ-מלווה קצר מועד - נייר ערך ממשלתי המונפק על ידי בנק ישראל, והוא משמש כאחד הכלים המוניטריים שמפעיל בנק ישראל. המק"מ מונפק בניכיון לטווח של עד שנה, אינו צמוד ואינו נושא רבית.

משך חיים ממוצע (מח"מ) - הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הרבית של האיגרת.

נגזר אשראי - חוזה המעביר סיכון אשראי מקונה למוכר. נגזרי אשראי יכולים ללבוש צורות שונות כמו: אופציות להגנה על כשל אשראי, שטר לכיסוי חלקי של סיכון האשראי, SWAP לכיסוי מלא של הסיכון.

נגזר מגדר (Hedge) - נגזר שהנהלת הבנק מייעדת אותו כמגדר ובתנאי שהוא כשיר לכך. זאת כאשר אופי החשיפה לסיכונים של המגדר זהה לאלה של המגודר. הפריט המגודר צריך להיות מזוהה ספציפית. בתחילת הגידור קיים תיעוד פורמלי של יחס הגידור ושל המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי ביצירת הגידור, לרבות זיהוי המכשיר המגודר, הפריט המגודר, מהות הסיכון המגודר והאפקטיביות של המכשיר המגדר בקיזוז החשיפה לשינויים בשווי ההון של הפריט המגודר, שניתן ליחס אותה לסיכון המגודר. נדרש בסיס סביר לאופן בו התאגיד הבנקאי מתכנן להעריך את אפקטיביות המכשיר המגדר.

ניירות ערך זמינים למכירה - ניירות ערך שלא סווגו כניירות ערך המוחזקים לפדיון או כניירות ערך למסחר.

ניירות ערך למסחר (Trading securities) - ניירות ערך שנרכשו ומוחזקים במטרה למכרם בקרוב. (לכן הם מוחזקים לתקופות קצרות). פעילות למסחר מתבטאת בדרך כלל בפעילות ערה של קניות ומכירות ומטרתה בדרך כלל להפיק רווחים ממסחר - הפרשים בין מחירי BID ו-ASK, הפרשים בין מחירי retail ו-wholesale, שינויים קצרי מועד במחיר וכו'.
נכסי רמה 1 - הנכסים הנזילים ביותר - כוללים מטבעות ושטרי כסף, רזרבות בבנק המרכזי וני"ע סחירים של מדינות, בנקים מרכזיים וכיו"ב, עם משקל סיכון 0% על פי הוראת נב"ת 203, ומקבלים מקדם הסתמכות של 100% ובכפוף לתנאים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 221.

נכסי רמה 2 - נכסים נזילים ביותר אך פחות איכותיים מרמה 1 - כוללים ני"ע סחירים של ריבונות, בנקים מרכזיים, ישויות שקטור ציבורי בנקים רב צדדיים לפיתוח, עם משקל סיכון 20% על פי הוראת נב"ת 203, ואג"ח קונצרנים בדירוג גבוה ושיאנים של מוסד פיננסי וכיו"ב, ומקבלים מקדם הסתמכות של 85% ובכפוף לתנאים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 221.

נכסי רמה 3 - נכסים נזילים אחרים - מכשירי חוב קונצרנים אחרים בדירוג גבוה ושיאנים של מוסד פיננסי, ומקבלים מקדם הסתמכות של 50% ובכפוף לתנאים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 221.

סיכון אשראי - הסיכון שצד בעסקה לא יוכל לעמוד בהתחייבותיו במלואן.

סיכון אשראי חוץ-מאזני - כפי שחושב לצורך המגבלה על חבות של לווה, כמוגדר להלן:
סך כל הסכומים האלה:

- ערבות, קבול שטרות, ניכיון משנה של שטרות, אשראי תעודות והתחייבות לשלם כסף על חשבון הזולת.
- עסקה עתידית - סך כל הסכומים האלה:
10% מיתרת עסקה עתידית.
- א. "עסקה עתידית" - כל אחת מאלה, הן כשהתאגיד הבנקאי צד לה והן כשהוא ערב לה:
  - עסקה מסוג Future IX Forward, במטבע שהוא הילך חוקי או בסל המטבעות, בטובין, בניירות ערך או בזכויות; אלא אם כן קיימת עם אותו לקוח עסקה עתידית מאותו סוג שתקוזז כנגד העסקה הראשונה במועד פירעונה;
  - עסקת חליפין ברבית או בתשואות אחרות, לרבות בהפרשי הצמדה או בהפרשי שער;
  - הסכם מסוג Future rate agreement IX Forward rate agreement.
  - רכישת אופציה על ידי התאגיד הבנקאי לקנות או למכור את אחד הנכסים האמורים בפסקה זו. למעט:
עסקה בחוזה הנסחר בבורסה, שמסלקת הבורסה אחראית כלפי הלקוח למימושו וקיימות דרישות להתאמה יומית של ה"מרג'ין";
- יתרת עסקה עתידית עם לקוח שהוא מהסוג המפורט בפסקה 2(א)(1) לעיל, אשר תקוזז במועד פירעונה כנגד עסקה עתידית הפוכה מאותו סוג ועם אותו לקוח - בסכום שחייב במועד הלקוח לאחר הקיזוז.
סכום ההתחייבויות של התאגיד הבנקאי למסלקת מעו"ף, בגין סכום הבטוחות שבו מתחייב לקוח לפי התרחישים כמפורט בחוקי העזר של מסלקת מעו"ף.
- התחייבויות (לרבות מותנות) של התאגיד הבנקאי למתן אשראי או להוצאת ערבות, למעט התחייבות כאמור, שמימושה מותנה בקבלת ביטחונות המשמשים כניכויים - בגובה סכום האשראי או הערבות.
- האמור לעיל כפוף להוראות האלה:
  - אם התחייבות למתן אשראי או להוצאת ערבות מותנית בפירעון אשראי אחר או ערבות אחרת, סכום החבות לא יעלה על סכום החבות המירבית מביניהם, ובלבד שהתאגיד הבנקאי וידא כי לא ניתן לממש את ההתחייבות ללא הקטנת האשראי, או הערבות, הקיימים, באותו סכום.
  - התחייבות למתן אשראי לא תשוקלל בשיעור גבוה יותר מהחבות הסופית עצמה, אם תמומש.
  - התחייבות למתן אשראי, או להוצאת ערבות, אשר נקבע במפורש בהסכם עם הלווה כי תמומש רק אם לא תביא לחריגה ממגבלות לווה או קבוצת לוויים בהתאמה, לא יחשב כ"חבות", ובלבד שהתאגיד הבנקאי וידא כי לא ניתן לממש את ההתחייבות אם תביא לחריגה ממגבלות לווה או קבוצת לוויים בהתאמה, באותו סכום.

סיכון אשראי מאזני - אשראי לציבור באחריות התאגיד הבנקאי בניכוי הפרשה פרטנית להפסדי אשראי ובתוספת השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור.

סיכון משפטי - סיכון הנובע מאי קיומן של הוראות דין לרבות הוראות רגולטוריות, סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי משפטי/ייעוץ משפטי מול לקוחות, ספקים ו/או צדדים נוספים, סיכונים הכרוכים בהליכים משפטיים וכל סיכון אחר העלול לחשוף את הבנק לדרישה או תביעה משפטית וכן לקנסות ועיצומים.

סיכון נזילות - סיכון שהבנק לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו למפקידים, עקב התפתחויות לא צפויות, ויאלץ לבצע פעולות מהירות למימוש נכסים במחירי הפסד. במובנו הרחב יותר, סיכון נזילות מתייחס לכל גוף, לאו דווקא בנק, שיש לו התחייבויות, ועלול להגיע למצב של חדלות פרעון עקב אי יכולת לממש את נכסיו במועד הפרעון.

סיכון רבית - סיכון להפסד או לירידת ערך כתוצאה משינויים בשיעורי הרבית במטבעות השונים.

סיכון שוק - סיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוץ מאזניות הנובע משינוי בשווי ההון של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי השוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, שיעורי רבית, שער חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות).

סיכון תפעולי - הסיכון שליוקיים במערכות או בסביבתן יביאו לאובדן בלתי צפוי. בסיכון זה נכללות טעויות אנוש או קריסת רכיבי חומרה, תוכנה או מערכת תקשורת שיש להם חשיבות חיונית לסליקה.

סליקה - תהליך פיננסי של חיוב וזיכוי לקוחות.

ע

ערבויות להבטחת אשראי - התחייבויות על חשבון לקוחות מהסוגים הבאים:

1. ערבות, כתב שיפוי או התחייבות אחרת לנותן האשראי או למי שעבר למילוי התחייבותו של מקבל האשראי, לרבות ערבויות ליתרות חוב הנובעות מעסקאות בכרטיסי אשראי;
2. ניכיון משנה שלא על ידי בנק ישראל, כאשר לקונה זכות חזרה אל התאגיד הבנקאי המוכר;
3. ערבות לטובת ספק שירותים או סחורות להבטחת תשלומים בעד השירותים או הסחורות שהוא מספק.
4. ערבות לטובת משכיר ציוד להבטחת תשלומים של שוכר הציוד.

ערבות בנקאית - התחייבות של הבנק הערב לשלם לצד ג' את הסכום הנקוב בכתב הערבות בעת דרישתו. הערבות הבנקאית מונפקת על פי בקשתו של לקוח הבנק.

ערבות חוק מכר - ערבות הניתנת על ידי בנק לרוכש דירת מגורים ממוכר דירה חדשה, המבטיחה לקונה את החזרת הכספים ששילם למוכר תמורת הדירה במקרה שהמוכר לא יוכל להעביר לקונה את הזכויות בנכס, כמוסכם בהסכם המכר ומחמת העילות שנקבעו בחוק.

פ

פח"ק - פיקדון חוזר קרדיטורי - פקדון חוזר קרדיטורי הינו פקדון שתנאיו הם:

1. אסור כי החשבון יימצא ביתרת חובה.
2. אין לשלם מהחשבון בהמחאה.
3. אין להעביר מהחשבון למוטב אחר או לחשבון אחר, למעט חשבון העו"ש של אותו לקוח באותו תאגיד בנקאי.
4. הפיקדון אינו צמוד.

פיקדון קצר מועד (פק"מ) - כסף המופקד בבנק לתקופה קצרה - עד שנה - הנושא רבית שקלית, קבועה מראש לכל התקופה או משתנה בהתאם לשינויים ברבית בנק ישראל.

פקדונות לזמן קצוב - פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים מיום ההפקדה.

פקדונות לפי דרישה - פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

ק

קבוצת לווים - הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה, למעט בנקים; כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד, יש לכלול בקבוצת לווים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. כמו כן, כאשר תאגיד מוחזק על ידי יותר מאדם אחד, מחזיק שאין לו שליטה, שהתאגיד המוחזק הוא מהותי עבורו (כגון: מבחינה הונית), יחד עם התאגיד המוחזק וכן כל מי שנשלט על ידם בקבוצת לווים אחת.

קונסורציום - עסקת אשראי במסגרתה מתאגדים מספר גופים פיננסיים ומעניקים יחד הלוואה ללווה.

קיבולת הסיכון - האופן בו נקבע תיאבון הסיכון. תיאבון הסיכון נקבע תוך התחשבות בקיבולת הסיכון של התאגיד הבנקאי, דהיינו הסיכון המירבי שהתאגיד הבנקאי יהיה מסוגל לספוג תחת אילוצים שונים (כגון: מקורות הון ונזילות, דרישות רגולטוריות וכדומה). על התאגיד הבנקאי לוודא כי תיאבון הסיכון שנקבע אינו חורג מקיבולת הסיכון גם בהתקיים תרחישי קיצון.

קרן נאמנות - קרן המנוהלת על ידי גוף שהוא הנאמן שלה - כגון בנק, חברת ביטוח, או חברה להשקעות בניירות ערך - על פי הסכם נאמנות שאישרה הרשות לניירות ערך, ולאחר פנייה לציבור באמצעות תשקיף. קרן נאמנות מאפשרת למשקיעים לפזר השקעות על ידי השקעה בסל מגוון של ניירות ערך.

ר

רווח בסיסי למניה - הרווח הבסיסי למניה יחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי מניות רגילות של החברה האם (המונה), בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור (המכנה) במהלך התקופה.

רבית בנק ישראל - רבית בה בנק ישראל מלווה או לווה כספים/למאת התאגידים הבנקאים.

רבית פריים - רבית הנקבעת בכל בנק על בסיס רבית בנק ישראל.

שווי הוגן - ערך המשקף את המחיר שלפיו ניתן לממש את הנכס הפיננסי או להעביר את ההתחייבות הפיננסי בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון. שווי זה נקבע בהתאם להיררכיית השווי ההוגן שנקבעה בתקינה החשבונאית:
 רמה 1 - שווי שנקבע בהתאם למחירים הנצפים בשוק;
 רמה 2 - שווי שמוערך תוך שימוש בנתונים נצפים;
 רמה 3 - שווי המוערך תוך שימוש טכניקות הערכה שכוללות גם נתונים לא נצפים.

שווי הוגן ברוטו חיובי - הסכום הכולל של השווי ההוגן של חוזים שחייב לבנק הצד הנגדי לו, מבלי שמביאים בחשבון את הקיזוזים.

שווי הוגן ברוטו שלילי - הסכום הכולל של השווי ההוגן של חוזים, כאשר הבנק חייב כסף לצד הנגדי, מבלי שמביאים בחשבון את הקיזוזים.

שוק המעו"ף - שוק של מכשירים פיננסיים נגזרים הנסחרים בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

שיעור המימון (LTV) - שיעור המימון הינו המימון של הבנק בעסקת הרכישה ביחס לשווי הנכס הנרכש. שיעור המימון משקף את מידת סיכון ההלוואה, כאשר אחוז המימון גבוה ומחירי הדיור יורדים, לווים עלולים למצוא את עצמם במצב של הון שלילי, בו הם חייבים יותר מערך הבית שבידיהם.

שיעור התשואה הפנימי (ש"פ) - מדד לבחינת כדאיות ביצוע השקעות. המדד מצביע על יעילותה ואיכותה של השקעה ספציפית לעומת ערך נוכחי נקי המצביע על ערכה וגודלה. שיעור התשואה הפנימי הינו שיעור הרבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים מהמכשיר הפיננסי אל היתרה המאזנית בדוח הכספי.

שיעור התשואה להון - התשואה להון הינה הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מחולק בהון הממוצע המיוחס לבעלי מניות הבנק.

שירותים בנקאיים אוטומטים - חברה בע"מ שהוקמה בשנת 1978 על ידי חמשת הבנקים הגדולים בישראל כדי לנהל עסק של מתן שירותים למוסדות פיננסיים שונים (בנקים, מוסדות כספיים, חברות לכרטיסי אשראי, קופות גמל וכד'). חברת שב"א פועלת בארבעה תחומים עיקריים:

- (1) ניהול רשת התקשורת בין מסופי כרטיסי האשראי שבבתי העסק להלן (POS) לחברות לכרטיסי אשראי.
- (2) ניהול רשת הכספומטים שאינם מוצבים בסניפי הבנק.
- (3) ניהול רשת התקשורת של הכספומטים המוצבים בבנקים.
- (4) מתן שירותי תקשורת לחברות לכרטיסי אשראי מול מס"ב ולתאגידים הבנקאיים המשתתפים במכרזים המוניטריים מול בנק ישראל.

תהליך הסקירה הפיקוחי SREP (Supervisory Review and Evaluation Process) - התהליך נועד להבטיח כי התאגידים הבנקאיים יקצו הון הולם על מנת לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכמו כן לעודד את התאגידים הבנקאיים לפתח להשתמש בטכניקות משופרות לניהול סיכונים לצורך ניטור וניהול סיכונים.

תוצר מקומי גולמי (תמ"ג) - סך הסחורות והשירותים שיוצרו בתוך מדינה מסוימת במהלך תקופה נתונה, במונחים כספיים. התוצר שווה גם לסך תשלומי השכר ורווחי הפירמות.

תעודת סל - נייר ערך המקנה למחזיק בו תשואה על פי מדד כלשהו. מנפיק התעודה מבטיח לקונה להחזיר לו את כספו בתום תקופה מסוימת בתוספת שיעור העלייה של המדד שהתעודה צמודה אליו.

תשואה לפדיון - התשואה שתתקבל מאיגרת חוב (או מכל מכשיר חוב אחר) אם היא תוחזק עד לפדיונה הסופי, ואם כל התקבולים ממנה (קרן ורבות) יישאו אותו שיעור תשואה. ידועה גם כתשואה הפנימית של איגרת חוב ומוצגת בדרך כלל במונחים של רבית שנתית אפקטיבית.

72	FATCA	
9,12,15,27-28	ICAAP	
44	OTC	
34-35,43	אשראי לאנשים פרטיים	א
9-10,14	באזל	ב
18-20	גורמי סיכון	ג
27	הון עצמי רובד 1	ה
20,73-74	הלבנת הון	
34,89	הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	
34,89	הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי	
41,90	חברת דירוג	ח
34,90	חוב בהשגחה מיוחדת	
33,90	חוב בעייתי	
90	חוב בפיגור	
33	חוב פגום	
34,90	חשבונות חח"ד	
7,9,89-90	יחס הלימות ההון	י
60	יחס כיסוי נזילות LCR	
29,90	יחס מינוף	
90	כושר החזר	כ
60	כרית הנזילות	
30-32	מגבלות	מ
39	מדינות זרות	
9-10,15	מדיניות ניהול הסיכונים	
64	מערכת זה"ב RTGS	
65	מפקידים גדולים	
39,44	נגזרים	נ
27	נדבך ראשון, שני, שלישי	
30-43	סיכון אשראי	ס
17,73-74	סיכון חוצה גבולות Cross border	
75	סיכון מוניטין	
71	סיכון משפטי	
19,60-65	סיכון נזילות	
17,89	סיכון סייבר	
16,76	סיכון רגולטורי	
18,53-59	סיכון ריבית	
39	סיכון ריכוזיות	
48-52	סיכון שוק	
67-70	סיכון תפעולי	
36-37	ענפי משק	ע
50-51	ערך בסיכון VaR	
63-66	פיקדונות הציבור	פ
44	צד נגדי מרכזי	צ
18,92	קבוצת לווים	ק
93,54-55	שווי הוגן	ש

77-78	שיעור התשואה להון	
77-82	תגמול	ת
27,93	תהליך הסקירה הפיקוחי (SREP)	
15	תיאבון לסיכון	
53,54	תיק למסחר	